

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OĐNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

BROJ
553

Subotica, 8. studenoga 2013. Cijena 50 dinara

STEZANJE PUKNUTOG REMENA

»JELAČIĆ« - KVALITETAN
VIŠEGLASNI ZBOR

ODLUKE USTAVNOG SUDA
O MANJINSKIM PRAVIMA

PRIJEDLOG »NAZORA«
VLASTIMA U SOMBORU

INTERVJU
GORAN MASNEC

Mala njiva,
puno traktora

Javno komunalno preduzeće „SuboticaGas“ - Subotica
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéallalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

NOVO!!!

Digitalna televizija!

Vrhunska kvaliteta, čista i oštra slika

Bogatiji sadržaj, novi programi

Elektronički programski vodič

Bez mjesečne pretplate

Višejezični sadržaj

Radio stranice

MJESEČNA
PRETPLATA:

0 dinara.

Karađorđev put 2, Subotica 024/555-765

Detalji: www.tippnet.rs

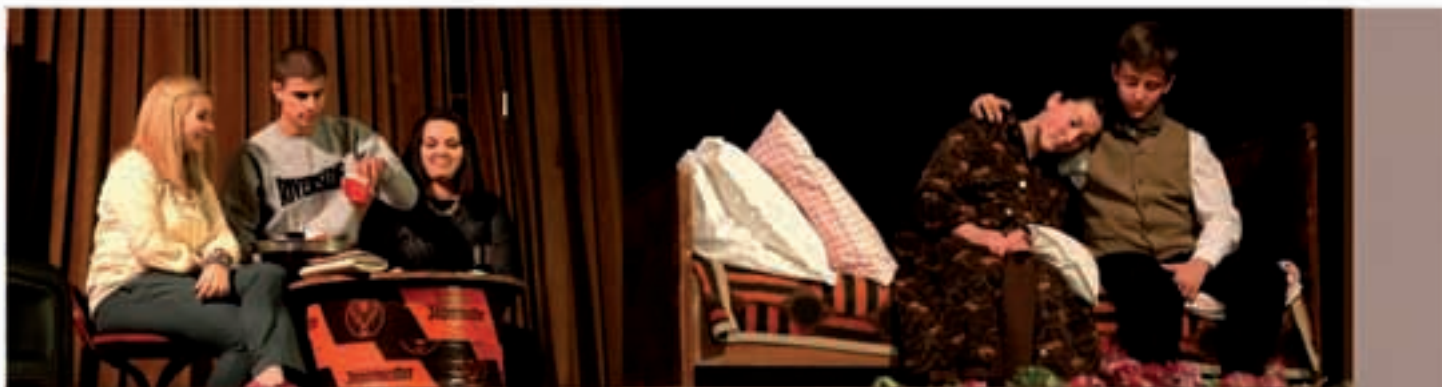
Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke
ortodontske usluge

dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Đure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

Večer svetaca umjesto Noći vještica

Umjesto, u svijetu rasprostranjenog poganskog običaja Halloweena ili u prijevodu Noći vještica mladi iz subotičkih župa odlučili su ponuditi drugačiji, kvalitetniji i ljepši program kao pripravu za blagdan Svih svetih. Napravili su Holyween što u prijevodu znači Večer svetaca. U predstavi »Ljudevit i Azelija« prikazali su djetinjstvo svete Male Terezije od Djeteta Isusa.

Špinat, revolucija i ambalaža

»Hajde sine, jedi špinat, pa da imaš velike mišiće kao Popaj«, govorio sam, kao što su govorili i govore mnogi očevi, a jedno od aktualnih pitanja je i što kažu ekonomski eksperti glede novih gospodarskih mjera koje trebaju oživjeti i ojačati mišiće srbijanskog gospodarstva. U posljednjih dvadeset godina naslušali smo se priča kako je ekonomska situacija teška, a sada se kao uzroci navode nizak gospodarski rast i visok proračunski deficit.

Za postizanje snage Popajevih mišića srbijanskog gospodarstva trebat će puno truda, zbog problema bolnog rješavanja sudbine poduzeća u rekonstruiranju, koje čeka privatizacija ili stečaj. To su poduzeća koja su prošla lošu privatizaciju, a koje injekcijama poticaja u životu održava država. Dakle, kao glavni uzrok slabih mišića srbijanskog gospodarstva ističe se provedena katastrofalna privatizacija, jer državu, prema procjeni Svjetske banke, poduzeća u rekonstruiranju godišnje koštaju 750 milijuna dolara, budući da se radi o poticajima iz državne kase, a što je ogroman trošak i generator proračunskog deficita.

Krenula je priča političara na vlasti kako će se najavljenim mjerama protiviti svi koji su živjeli na leđima poreznih obveznika i građana Srbije, te da će se završiti s bacanjem novca u bunar, što naravno, na prvu loptu, zvuči razumno, ali izgleda da će manje špinata moći kupovati samo radnici, koji nisu odlučivali ni o prodaji tvrtki, kao ni o poslovanju tijekom restrukturiranja.

Ništa novo, riječ je o privatnom i javnom. Ako razmislimo, možemo ustvrditi kako je, primjerice, srednji vijek »živio« bez isticanja profita, ali da smo nakon ekonomskih revolucija i pojave privatnika stigli do danas, gdje osim profita ništa ne postoji – profita, koji je postao veći od života u ovo doba dominacije neoliberalne ekonomije. Očigledno je kako to stvara probleme i da javno strada, a za socijalne konzekvence izgleda da nikoga nije briga. U povijesti su ljudi koji su bili gladni imali što reći o načinima gospodarenja i odnosa u društvu. Danas u svijetu jača otpor nezadovoljnih, gladnih, prevarenih i diskriminiranih, a treba znati kako se revolucije nikada nisu slučajno dogodile.

Nadam se kako se ove ekonomske mjere neće završiti slično kao rezultat istraživanja predškolaca, kada su djeca za isti proizvod »McDonaldsa« koji su konzumirali, rekla da je hrana u ambalaži tvrtke bolja od one koja je poslužena u običnom papiru.

Z. S.

SADRŽAJ

AKTUALNO

OGRANIČAVANJE MANJINSKIH PRAVA6

TEMA

Gospodarske mjere Vlade Srbije

STEZANJE VEĆ PUKNUTOG REMENA.....8-9

INTERVJU

Goran Masnec, direktor Predstavništva HGK u Srbiji

U SRBIJI POSLUJE OKO 200 HRVATSKIH TVRTKI.....12-13

SUBOTICA

Inovatorstvom do smanjenja troškova i veće zaposlenosti

INOVATORSTVO NIJE SAMO HOBI.....18-19

DOPISNICI

Prijedlog HKD »Vladimir Nazor« iz Stanišića

TRAŽE NOVE KRITERIJE ZA RASPODJELU SREDSTAVA.....25

KULTURA

U posjetu Narodnom kazalištu Sombor

BREŠAN ZA SVA VREMENA...34-35

SPORT

Mario Horvacki, nogometaš NK Zrinjski 1932

HIT MOMČAD.....49

Prije tjedan dana u Novom je Sadu održana prosvjedna šetnja Demokratske stranke radi političkih uhićenja njihovih članova. Razumijem zabrinutost u vrhu DS, razumijem čak i da su u nekim stvarima u pravu. Zaista mi se čini da SNS demonstrira svoju moć preko državnih tijela. Ali, pravo pitanje nije zašto to SNS radi, već zašto DS nije uhićivala kada je mogla, i trebala?

Pa Boris Tadić je toliko puta ponovio da će uhićivati kriminalce i da će očistiti DS. Što ga je spriječilo? Bilo kao bilo, narod voli uhićenja. Neki kažu da je bolja i selektivna pravda nego nikakva.

Međutim, prosvjedna šetnja je, nažalost, opet malo iznevjerila građane. Ima mnogo razloga za prosvjedovanje u Novom Sadu. Mnogo toga ne valja. Iz glavnog grada pokrajine konstantno stižu vijesti o nasilju, prebijanjima, masakrima, vršnjačkom nasilju. Imamo skandal sa zabranom umjetničkog djela, ćirilizacijom prijevoza, imamo vrlo sumnjive radnje s gradskim natječajima i javnim poduzećima. Ali, izgleda da DS nisu zaboljeli problemi građana. Najviše ih bole vlastiti problemi.

Nažalost, i SNS se sprema na mitinge. Najavljuju prosvjede širom pokrajine. Žele pokrajinsku vlast.

Politika se opet spušta na ulice. Ovaj put nije motiv, kao prije 13 godina, da živimo bolje, da izađemo iz mraka i priključimo se Europi. Sada se neogoljeno ulicom želi osvojiti/zadržati vlast.

Kao da se dvije strane oštire za sukob. Nakon pada republike, mnogih gradova, pa čak i glavnog grada, zadnja bitka naprednjaka i žutih se očekuje u Novom Sadu.

Ne želim prognozirati pobjednika, ali me jako žalosti taj civilizacijski pad do kojeg smo došli. Vjerujem da je svojedobno na čelo republičke vlade DS postavila *Bojana Pajtića* namjesto *Mirka Cvetkovića*, da bi stvari drugačije stajale. Da je *Boris Tadić* poslušao Vojvodinu, da ju je iskoristio kao motor promjena, da joj je dao čvrste temelje, ne bi sada bili ovdje u ovoj situaciji. *Pajtić* i *Đilas* sada ne mogu puno uraditi. Mogu se samo prošetati ulicama Novog Sada i žaliti za izgubljenim prilikama. *Đelić* im se priključio, vjerojatno se plašeći nekih novih uhićenja. A, *Tadić* im se pridružio sada kada je prekasno, kada se sve ruši poput kule od karata. Prosvjednike je snimila televizija. A i mi možemo da se slikamo. Od naprednjaka se nemamo mnogo čemu nadati, a vremenska prognoza kaže da nakon opadanja žutog uvelog lišća slijedi zima, duga i hladna. Valja biti mudar i prezimiti do nekog novog proljeća.

Nikola Perušić

Ograničavanje manjinskih prava

Sloboda tržišta za privatne medije s jedne, i gotovo apsolutni nedostatak bilo kakvih sadržaja na jezicima nacionalnih manjina s druge strane, budućnost je koja bi se mogla ostvariti, dobrim dijelom i zahvaljujući Ustavnom sudu Republike Srbije, upozorila je članica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za informiranje *Ankica Jukić-Mandić*, prenosi Radio Subotica, program na hrvatskom jeziku.

Iako je neophodno uvesti red u područje medija u Republici Srbiji, mora se sagledati činjenica da vlasnička transformacija nikako nije jedini model osuvremenjivanja ovoga područja, ocjenjuje *Ankica Jukić-Mandić*.

»Nemogućnost osnivanja medija s manjinskim sadržajima uskratit će u velikoj mjeri ostavljivanje manjinskih prava, koja su zajamčena. S druge strane, Ustavni je sud postupio protivno Ustavu, jer je, hoteći to izravno ili neizravno, uspio ograničiti ostvarivanje manjinskih prava. Male nacionalne zajednice, bez obzira na brojnost, u očima su Ustavnog suda ali i cijele države minorni, osim u parolama i pamfletima i istupima spram inozemstva ili u bilateralnim međudržavnim odnosima, kada se govori o pristupanju EU. Tada su one jedan od prvih čimbenika koje se stavljaju u prvi plan. Međutim, kada se govori o ostvarivanju Ustavom zajamčenih manjinskih prava, onda imamo situaciju da Ustavni sud donese odluku koja nije ustavna«, kazala je *Ankica Jukić-Mandić* za Radio Suboticu.

S. J.

Književnost Hrvata iz Srbije na »Interliberu«

»**N**akladništvo hrvatskih manjina« tema je ovogodišnjeg programa »Hrvatske knjige izvan Hrvatske«, kojega na zagrebačkom sajmu knjiga i učila Interliber priređuje Hrvatska matica iseljenika. U okviru toga programa bit će predstavljen i dio književne produkcije Hrvata iz Srbije.

U okviru *Matićina* programa, u četvrtak 14. studenoga u 12,30 sati na glavnoj pozornici Interlibera bit će održano predstavljanje nakladništva hrvatskih manjina iz Mađarske i Srbije. Sudjeluju: mr. sc. *Marin Knezović*, ravnatelj HMI, *Čaba Horvat*, ravnatelj Naklade Croatica iz Budimpešte (Mađarska) i *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

U petak 15. studenoga na glavnoj pozornici u 15,30 sati bit će održano predstavljanje »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca« u kojem sudjeluju: ravnatelj HMI mr. sc. Marin Knezović, urednik Leksikona dr. sc. Slaven Bačić, izvršni urednik Tomislav Žigmanov, te članovi uredništva Mario Bara i Petar Vuković.

O hrvatskim književnicima iz Srbije i njihovim djelima bit će riječi i u subotu 16. studenoga u okviru »Matineje pročitanih knjiga« koja se održava od 13 do 20 sati na štandu HMI.

Ovogodišnji, 35. međunarodni sajam knjiga i učila »Interliber« održava od 12. do 17. studenoga pod visokim pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske i već tradicionalno predstavlja poslovni svijet nakladničkog i edukativnog stvaralaštva s najvećom ponudom knjiga i učila na jednom mjestu.

D. B. P.

Novi natječaj Razvojnog fonda AP Vojvodine

Razvojni fond AP Vojvodine raspisao je dva natječaja u ukupnoj vrijednosti od 500 milijuna dinara. Riječ je o natječaju za dugoročne kredite za trajna obrtna sredstva, koji je namijenjen malim i srednjim poduzećima i natječaju za dodjelu kreditnih sredstava za predfinanciranje aktivnosti u realizaciji IPA projekata prekogranične suradnje.

Najavljujući natječaj Razvojnog fonda AP Vojvodine, predsjednik Vlade Vojvodine Bojan Pajtić je istaknuo kako će krediti biti raspisani pod veoma povoljnim uvjetima, s kamatnom stopom od tri posto na godišnjoj razini za kredite osigurane garancijom, dok je za kredite osigurane hipotekom predviđena kamatna stopa od 4 posto.

»Krediti Razvojnog fonda AP Vojvodine za obrtna sredstva omogućit će malim i srednjim poduzećima očuvanje postojećih radnih mjesta i osigurati kontinuirano poslovanje. S druge strane, poduprijet ćemo i lokalne samouprave, institucije, nevladine organizacije i udruge građana u realizaciji programa prekogranične suradnje, kako bismo nastavili pozitivan trend privlačenja sredstava iz EU fondova u Vojvodinu«, naveo je pokrajinski premijer, podsjetivši kako je u Vojvodinu u proteklih nešto više od četiri godine privučeno 104,5 miliona eura iz IPA programa prekogranične suradnje, što je 87 posto od sredstava koja su bila namijenjena Srbiji.

Predsjednik Pajtić je podsjetio i kako je u tijeku natječaj za izvoznike jer, kako je naveo, »Pokrajina želi poduprijeti gospodarske subjekte koji proizvode, izvoze i koji poboljšavaju vanjskotrgovačku bilancu naše zemlje«. Osim izvoza, značajni poticaji bit će usmjereni u agrar. Do kraja godine bit će raspisani i natječaji koji se odnose na poljoprivrednu proizvodnju, čime će biti dopunjeni programi Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, koji poboljšavaju produktivnost u području poljoprivrede, kao što su navodnjavanje, odvodnjavanje, protugradne zaštitne mreže.

Na taj će način, prema riječima predsjednika Pajtića, do kraja godine u gospodarstvo i poljoprivredu u Vojvodini biti angažirano oko 1,3 milijarde dinara.

Vukovar - mjesto posebnog pijeteta

Odlukom većine članova Gradskoga vijeća Vukovar je i službeno proglašen mjestom posebnog pijeteta. Odluka je donesena poslije burne rasprave o izmjenama i dopunama gradskoga Statuta, pri čemu je prihvaćen prijedlog vijećnika koalicije HDZ – HSP dr. Ante Starčević. Vijećnici SDP-a bili su suzdržani, a SDSS-a protiv. Prema toj odluci u Vukovaru će se isključivo upotrebljavati hrvatski jezik i latinično pismo dok se na osnovi Statuta cijelo područje Grada Vukovara izuzima od primjene odredbi Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH, kao i od članka 12. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i to sve do ispunjenja uvjeta.

Predsjednik Gradskoga vijeća Željko Pinjuh rekao je kako gradonačelnik ima osam dana za ulaganje prigovora prije nego što se usvojeni Statut proslijedi u Ured državne uprave na razmatranje.

Dogradonačelnik iz redova SDSS-a Srđan Milaković rekao je kako je razočaran ovakvim razvojem situacije, te da se nada da će državne institucije usvojeni Statut staviti van snage i primjenjivati zakon.

Stožer za obranu hrvatskoga Vukovara očekuje kako će Dan sjećanja na žrtvu toga grada, 18. studenoga, proteći mirno i dostojanstveno. Na konferenciji za novinare u povodu odluke Gradskoga vijeća o proglašenju Vukovara mjestom posebnoga pijeteta najavili su raspisivanje referenduma. Prikupljanje potpisa za izjašnjavanje birača o potrebi da se zatraži raspisivanje referenduma započet će 17. studenoga i trajat će do 1. prosinca. Predstavnici organizacijskog odbora nisu željeli reći o kojem bi se referendumskom pitanju, ili više njih, građani trebali izjasniti.

Stezanje već puknutog remena

Nove gospodarske mjere, prema najavama aktualne vlasti, trebale bi spasiti ono malo što je još ostalo od srbijanskog gospodarstva. No, to će biti težak i možda uzaludan posao, jer danas, deset godina poslije katastrofalne privatizacije, malo je toga što se još spasiti može

»Graničar«, Gakovo

Ekonomska situacija u Srbiji je izuzetno teška, a karakterizira je nizak gospodarski rast s jedne strane, i visok proračunski deficit i javni dug s druge strane – istaknuo je ministar gospodarstva *Saša Radulović* prilikom predavljanja mjera koje trebaju oživjeti srbijansko gospodarstvo. Što je tu novoga rečeno? Pa i svaka obitelj koja vodi svoje kućanstvo dobro zna da se bez prihoda i uz trošenje nezarađenog samo tone u dugove. No, problem je što to ne znaju, ili bolje reći neće znati, naši političari, svi odreda, jer za politički rejting mnogo je bolje zaduživati se i trošiti nezarađeno, nego li sprovesti bolne reforme gospodarstva. Zato je malo onih koji vjeruju da će neke veće efekte dati nove gospodarske mjere, jer trebalo bi krenuti od nepo-

trebnog upošljavanja i od bahatosti i rastrošnosti same vlasti. Redom, od Beograda do općina. Teško i nemoguće.

PODUZEĆA U RESTRUKTURIRANJU GUTAJU MILIJUNE

Za oporavak srpskog gospodarstva neophodna je pro-

od 500 poduzeća u nadležnosti Agencije za privatizaciju. »Poduzeća u restrukturiranju predstavljaju ogroman trošak za državu i u velikoj mjeri su generator proračunskog deficita, jer se za poticaje tim tvrtkama iz državne kase godišnje izdvaja više od 750 milijuna dolara«, kazao je Radulović i dodao da će rješavanjem tog

darstva. Rješavanje problema tvrtki koje su u restrukturiranju biti će najbolnije. To su uglavnom poduzeća koja su prošla lošu privatizaciju, a od potpune propasti sačuvala ih je država koja ih je u životu održavala poticajima, koji su često umjesto u proizvodnju odlazili na zarade. Briga o državnom kapitalu u takvim poduzećima povjerena je zaštitnicima kapitala, koji su za taj svoj posao bogato nagrađeni, pa u slučajevima velikih poduzeća mjesečno primaju i više od nekog ministra. Oni su po pravilu zaštitnici kapitala u nekoliko poduzeća i još pri tome uposljeni i na svom radnom mjestu, pa je pravo pitanje koliko se mogu brinuti o kapitalu koji trebaju čuvati. Pravo je pitanje i ima li kontrole njihovog (ne)rada i sankcija za loše poslovne poteze? Takvo stanje

GOSPODARSKA NERAZVIJENOST

Srbija je jedina zemlja u Europi koja nije dostigla nivo gospodarske razvijenosti iz 1989. godine, navedeno je u Programu za poboljšanje stanja u oblasti gospodarstva, poduzetništva i obrtništva u AP Vojvodini, kojeg je izradilo Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo, rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova. U Vojvodini u neproizvodnim djelatnostima radi 50 posto zaposlenih.

mjena ekonomske politike, a ključni segment u tom procesu je rješavanje sudbine više

problema, kroz privatizaciju ili stečaj, biti otklonjena velika prepreka oporavku gospo-

je neodrživo, jasno je svima, ali nažalost ceh će opet platiti radnici, koji niti su poduzeća prodali onima koji su ih upropastili, niti su ih vodili tijekom restrukturiranja. Potvrdio je to i sam ministar najavljujući da će od oko 100.000 zaposle-

230 radnika, ali je veliko pitanje koju će metodu odabrati Agencija za privatizaciju, jer najvrednija imovina su autobusne linije, kojih bi se rado dočepao svaki autobusni prijevoznik. U »Zastavinoj« tvornici specijalnih vozila ostalo

ova poduzeća budu prodana.

Somborski slučaj zapravo je primjer kakvih ima u svim gradovima, pa je jasno koliko će teško i bolno biti riješiti problem oko 500 poduzeća o kojima brine Agencija za privatizaciju. Nameće se tu još i pitanje odnosa i uloge Agencije za privatizaciju proteklih godina kada su (ras)prodavana poduzeća vlasnicima sumnjivog kapitala, koji su plativši samo jednu ratu bez ograničenja gazdovali poduzećima i krčmili imovinu. Kada su sve upropastili, jednostavno su prestali plaćati preostale rate, a Agencija za privatizaciju raskidala je takve privatizacije. I tu se sve završilo. Tko je odgovarao za upropaštena poduzeća i milijunske štete?

SINDIKATI NEZADOVOLJNI

U paketu gospodarskih mjera su i izmjene Zakon o radu, koje, prema ocjeni sindikata, neće povećati uposlenost, kako tvrdi ministar

ma je i ona koja se odnosi na to da je poslodavac obavezan isplatiti otpremninu radniku samo za godine staža provedene u tom poduzeću. Zbog toga ćemo, naše su procjene, za godinu do dvije izgubiti od 50.000 do 100.000 radnih mjesta. Problematičan je i prijedlog da se mogućnost upošljavanja radnika na određeno vrijeme s jedne godine poveća na dvije ili čak tri godine. To stvara veliki problem, jer oni koji započinju svoj radni staž nemaju nika-

»Poduzeća u restrukturiranju predstavljaju ogroman trošak za državu i u velikoj mjeri su generator proračunskog deficita, jer se za poticaje tim tvrtkama iz državne kase godišnje izdvaja više od 750 milijuna dolara«, kazao je Radulović

kvu sigurnost u zapošljavanju«, kazao je Orbović. Za sindikat su neprihvatljive i najavljene izmjene Zakona o mirovinsko-invalidskom osiguranju, jer će te izmjene donijeti produljenje radnog staža, pa bi tako žene trebale raditi do 63 godine. »Čak su uvedene i kaznene odredbe za one koji odlaze ranije u mirovinu. Tako, ukoliko muškarac s 40 godina staža ode u mirovinu sa 60 godina života on će imati 30 posto nižu penziju, jer se za svaku godinu ranijeg odlaska u mirovinu mirovina umanjuje za šest posto«, pojasnio je prvi snidikalac.

Sindikat upozorava da će gospodarske mjere Vlade ipak pogoditi i najsiriomašnije slojeve društva i umirovljenike zbog planiranog povećanja niže stope poreza na dodanu vrijednost.

Zlata Vasiljević

GLUHI I SLIJEPI

Odnos države prema svojoj imovini ilustrira primjer somborske uljare »Sunce«. Akcionarski fond, a sada Agencija za privatizaciju, bili su najveći pojedinačni vlasnici uljare. Na vapijuće pozive uposlenih kada je, pod upravom Predraga Rankovića Peconija, počela propast nekada remomiranog proizvođača ulja ostali su gluhi i slijepi.

nih u takvim poduzećima do polovice iduće godine 20 do 30 tisuća dobiti otkaze.

SOMBORSKI SLUČAJ

U Somboru je u restrukturiranju pet poduzeća koja imaju više od 1.500 uposlenih. Najveće od njih je Fabrika obuće »Boreli« s više od 600 radnika, koja još uvijek nije riješila vlasničke odnose s nekada matičnom tvrtkom Kombinatom »Borovo« iz Vukovara. Poljoprivredna poduzeća »Graničar« iz Gakova i »Aleksa Šantić« iz istoimenog sela imaju više od 500 zaposlenih. Pod kišobranom Agencije za privatizaciju, koja ih je preuzela poslije neuspjele privatizacije, imala su privilegij da državnu zemlju dobivaju u zakup bez licitacije, ali kada budu ponovno prodana tih privilegija zasigurno neće biti, a poljoprivredna poduzeća bez zemlje malo koga će interesirati, a pogotovu ne uposleni. Šanse da bude prodan ima somborski autobusni prijevoznik »Severtrans« s više od

je 130 radnika, ali rješenja za tu tvornicu i pokraj brojnih najava još nema. Zanimljivo je reći da poduzeća u restrukturiranju imaju veliki porezni dug, a prema posljednjim podacima Porezne uprave dug »Borelija« je više od pola milijarde dinara, »Zastave specijalni automobili« 413 milijuna, »Graničara« 175,

Malo je onih koji vjeruju da će neke veće efekte dati nove gospodarske mjere, jer trebalo bi krenuti od nepotrebnog upošljavanja i od bahatosti i rastrošnosti same vlasti, redom, od Beograda do općina. Teško i nemoguće.

»Aleksa Šantića« 134 milijuna i »Severtransa« 45 milijuna. Kada se budu prodavala ta poduzeća pitanje je što će biti s tim dugovima, hoće li ih država oprostiti i tako ostati bez milijunskih prihoda ili će ih staviti na teret novih vlasnika i tako umanjiti šanse da

Radulović, već će, naprotiv, u još nepovoljniji položaj dovesti radnike. Prvi čovjek Samostalnog sindikata Srbije Ljubiša Orbović rekao je na konferenciji za novinare u Somboru da će izmjene Zakona o radu omogućiti lakše otpuštanje radnika. »Među predloženim izmjena-

PROBLEMI NAD SRPSKIM I HRVATSKIM NEBOM

Saudijski avio transport i bankroptcia airlines

Od sljedeće godine ni Srbija ni Hrvatska ne bi trebale proračunom spasavati svoje nacionalne zračne prijevoznike

Prateći dobro obaviješten, ali malo »žući«
tisak, može se steći
dojam kako pozicija novog
ministra gospodarstva u Vladi
Srbije *Saše Radulovića* baš
nije snažna. Navodno se zbog
protivljenja nekim odredbama
sporazuma s Etihadom ovaj
vanstranački ministar zamje-
rio najužem vrhu Srpske
napredne stranke, nakon čega
se počelo spekulirati o njego-
voj kuvertiranoj ostavci.

Međutim, internetski por-
tal Pešcanik ide puno dalje.
Miša Brkić postavio je neka
neugodna pitanja povodom
prodaje JAT-a toj saudijskoj
tvrtki.

NEUGODNA PITANJA

Brkićevo prvo pitanje glasi:
je li osoba zadužena za među-
narodne ugovore u JAT-u
smijenjena nekoliko dana
prije gašenja tvrtke zato što je
odbila potpisati ugovor kojim
JAT iznajmljuje zrakoplo-
ve za kompaniju Air Srbija?
Drugo pitanje je treba li JAT
platiti oko 800.000 eura troš-
kova boravka skupine struč-
njaka iz Etihada koji od lipnja
sjede u hotelu Hajat, ili te
troškove plaća neko drugi?
Treće pitanje je – je li JAT
platio novu radnu odjeću oso-
blja Air Srbije, ili je te troš-
kove platio netko drugi? Četvrti
upit se odnosi na plaćanje
300.000 eura unutarnjeg ure-

đenja prvog zrakoplova Air
Srbije koje je urađeno u
Lufthansi. Peta točka rado-
znalosti odnosi se na to je li
JAT platio školovanje osoblja
Air Srbije koje je obavljeno u
Etihadu? Slijedi pitanje hoće
li svi gore navedeni troškovi,
ukoliko su doista stavljeni na
teret JAT-a, povećati gubitak
te kompanije za ovu godinu i
što će biti ako JAT na koncu
ove godine bude imao, pri-
mjerice, gubitak od 80 mili-
juna eura, mada je planirani
gubitak bio 20 miliona eura?
Posljednje i također ključno
pitanje je hoće li taj gubitak
morati pokriti država Srbija iz
proračuna, jer je njen partner
Etihad pri potpisivanju ugo-
vora o osnivanju Air Srbije
izjavio da su dugovi i soci-
jalni program obveza države
Srbije?

NEUGODNA TIŠINA

Naravno, *Miša Brkić* po
svemu sudeći ima dosta
saznanja o ovom slučaju.
Kako ne bi sebe doveo u neu-
godnu situaciju, poput mini-
stra gospodarstva, on je posta-
vio javna pitanja. Odgovor
još nismo čuli, a zapravo ga
mnogi ni ne očekuju. Ako
su ta pitanja utemeljena, čini
se kako su građani izigra-
ni. Na takav način svatko bi
želio doći ulagati u Srbiju,
ako može praviti milijunske
račune na konto stare tvrtke,

koje će izravnavati državni
proračun!

CROATIA AIRLINES

Ni u Hrvatskoj ne cvjetaju
ruže na polju zračnog prome-
ta. Croatia Airlines je poznat
kao jedan od najvećih gubita-
ša u hrvatskom javnom gos-
podarstvu, kojeg država uvi-
jek mora spasavati. Ulaskom
u EU to više nije dopušteno.
Hrvatska je Vlada donijela
odluku o privatizaciji državne
imovine te u proceduru služ-
beno kreće i prodaja 49 posto
dionica Croatia Airlinesa.
Procjenjuje se kako će cijela
procedura koja je počela prije
nekoliko dana trajati između
8 i 10 mjeseci.

Ministar prometa *Siniša
Hajdaš Dončić* naglasio je
kako tvrtka treba jakog strateš-
kog partnera, jer sav novac koji
prikupi idu u samu tvrtku, a ne
u državni proračun. Strateška
važnost Croatia Airlinesa nala-
zi se u njenom utjecaju na
turizam, te bi ovakva prodaja
trebala pojačati protok turista
koji dolaze u Hrvatsku. Iako
je 49 posto tvrtke na prodaju,
većinski vlasnik će i dalje osta-
ti država sa svojim udjelom od
50,25 posto.

GUBITAK

Hina je početkom godine
izvijestila kako je Croatia
Airlines 2012. godinu završi-

la s gubitkom od 475,1 mili-
juna kuna, što je višestruko
povećanje u odnosu na 2011.
kad je gubitak iznosio 75,5
milijuna kuna. Prvo polugo-
dište ove godine CA je zaklju-
čila s operativnim gubitkom
od 77,7 milijuna kuna, a s
financijskim troškovima koji
uključuju financiranje flote i
troškove odnosno prihode od
tečaja, krajnji gubitak iznosi
78,1 milijuna kuna.

LJUBOMORA

Mnoge su hrvatske novine
s neskrivenom ljubomorom
pisale o ulaganjima koja je
Srbija privukla dovlačenjem
stranih investitora, između
ostalog i Etihada. Jer, pita-
nje je kako će završiti pri-
vatizacija Croatia Airlinesa.
Jedno je sigurno, od sljedeće
godine ni proračun Srbije ni
Hrvatske ne bi se trebao troši-
ti na nacionalnog zračnog pri-
jevoznika. Srbija će tu uslugu
čini se platiti Saudijcima kroz
proračun koncem godine, a
Hrvatska tom transakcijom
zapravo želi zaraditi i popu-
niti državni proračun. Mislim
da postaje jasno kako ljubo-
mora ne ide u dobrom smje-
ru. I, na koncu, zamislite da
je *Saša Radulović* ministar
hrvatske ili neke druge strane
vlade. Vjerojatno se ne bi lici-
tiralo njegovom smjenom već
promaknućem.

Nikola Perušić

ODLUKE USTAVNOG SUDA

Ustavni ili »strašni sud« očekuje manjine?

Iz HNV-a upozoravaju da ukoliko dođe do smanjenja pojedinih ingerencija nacionalnih vijeća zbog proglašavanja neustavnima pojedinih odredbi, to bi moglo ponovnog dovesti do povećanih tenzija i sukoba, da se ne zna tko je kome sugovornik, kao i koji su putovi rješavanja problema

Postaje li Ustavni sud Republike Srbije svojevrsni »strašni sud« kada je riječ o ostvarivanju manjinskih prava u domicilnoj nam zemlji, ili su odluke ove najviše pravne instance u državi doista one koje u ustavno-pravnom okviru osiguravaju neometano ostvarivanje svih zajamčenih prava,

nitost pojedinih zakonskih odredaba, opredjeljuje se i za određene društvene vrijednosti, pojašnjava predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Darko Sarić Lukendić. Sud to čini dajući određenim zakonskim odredbama veću ili manju težinu, dodaje.

ili ne, mogu ostvarivati sva ljudska prava«, kaže Darko Sarić Lukendić i podsjeća da inicijativu za ocjenu ustavnosti može podnijeti bilo tko – pojedinac, grupa građana, institucija, jedna ili više njih, nevladin sektor i slično. Na Ustavnom je sudu procijeniti utemeljenost zahtjeva, a kroz to se mogu vidjeti i nakane predlagača.

Kada je riječ o dovođenju u pitanje ostvarivanje pojedinih manjinskih prava putem odluka Ustavnog suda, predsjednik HNV-a dr. Slaven Bačić je mišljenja kako je riječ o sustavnom propustu.

»Slobodan sam usporediti model iz Hrvatske, gdje je manjinski zakon stavljen u rang ustavnoga zakona i ima jednaku težinu kao i Ustav. U Srbiji to nije učinjeno i kada donesete zakon kojim želite manjinama jamčiti određena prava, imate paradoks. Smisao manjinskih prava je pripadnicima manjinskih zajednica, upravo iz razloga da se ne bi osjećali građanima drugoga reda, dati određena prava kako bi se osjećali ravnopravnima. U nas imamo paradoks, jer kada se takav zakon propiše, dolazite do pravne forme, gdje vam Ustavni sud kaže kako to nije sukladno Ustavu.«

IZOSTAJE SENZITIVNOST ZA PITANJA PRAVA PRIPADNIKA MANJINA

Politički analitičar Tomislav Žigmanov ipak misli da Ustavni nije u isto vrijeme i »strašni sud«.

»Ne bih bio toliko izričit kada je riječ o općenitoj ocjeni o intencijama odluka Ustavnog suda. Ali je znakovito da u svojim posljednjim odlukama izostaje senzitivnost za pitanja prava pripadnika manjina. Tim prije, jer nakon 2001. i 2005. godine, pitanje uređivanja manjinskih prava u Srbiji nije stvar samo unutarnjeg zakonodavstva. Srbija je potpisala dva temeljna dokumenta iz područja međunarodnih standarda iz manjinskog područja.«

Riječ je o Okvirnoj konvenciji o zaštiti prava pripadnika nacionalnih zajednica, kao i Europskoj povelji o regionalnim manjinskim jezicima, kaže Žigmanov.

Iz HNV-a upozoravaju da ukoliko dođe do smanjenja pojedinih ingerencija nacionalnih vijeća zbog proglašavanja neustavnima pojedinih odredbi, to bi moglo ponovnog dovesti do povećanih tenzija i sukoba, da se ne zna tko je kome sugovornik, kao i koji su putovi rješavanja problema.

Siniša Jurić

Darko Sarić
Lukendić

Slaven Bačić

Tomislav Žigmanov

te provođenje zakona? Ovo pitanje nametnulo se nakon odluka koje se tiču Zakona o nacionalnim vijećima, osnivanju lokalnih medija s programima na manjinskim jezicima, ali i većeg broja pokrajinskih ovlasti, što je sve proglašeno neustavnim. čega je Ustavni sud do sada u svim slučajevima bio izrazito negativno postavljen spram praktičnih ostvarivanja ljudskih i manjinskih prava, nastavak je ovoga pitanja.

Ustavni je sud koliko sudska, toliko i politička instanca. Osim toga što brani zako-

PARADOKS

»Opredjeljujući se za pojedina rješenja, Ustavni sud se opredjeljuje i za onaj sustav društvenih vrijednosti koji smatra poželjnim i za koji želi da bude implementiran kroz sudsku praksu u našem društvu. Mi, pripadnici nacionalnih manjina, svakako smatramo da je poželjan model društvenih odnosa poštovanje međusobnih ljudskih i manjinskih prava. Poželjan je društveni model u kojem svi građani Republike Srbije, bili oni pripadnici manjina

GORAN MASNEC, DIREKTOR PREDSTAVNIŠTVA HGK U SRBIJI

U Srbiji posluje oko 200 hrvatskih tvrtki

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

Za deset godina robna je razmjena Hrvatske i Srbije višestruko povećana, a hrvatsko je gospodarstvo u Srbiju uložilo više od 600 milijuna eura. Svoj doprinos toj gospodarskoj suradnji dalo je i Predstavništvo Hrvatske gospodarske komore u Srbiji na čijem je čelu od otvaranja predstavništva *Goran Masnec*.

HR: Koliki je značaj i kakva je uloga Hrvatske gospodarske komore Beograd u kreiranju poslovne suradnje Hrvatske i Srbije?

S ciljem promocije interesa hrvatskog gospodarstva u inozemstvu, na prijedlog *Nadana Vidoševića*, predsjednika HGK, 2002. godine otvoreno je Predstavništvo HGK u Srbiji. Ideja o osnivanju Predstavništva uslijedila je nakon uspješnog bilateralnog susreta predstavnika 320 hrvatskih i više od 450 srpskih tvrtki u Beogradu 2000. godine, u organizaciji Hrvatske gospodarske komore i tadašnje Privredne komore Jugoslavije.

Zadatak Predstavništva je hrvatskim tvrtkama olakšati pristup i konkurentnost na tržištu Srbije, pružanjem pravodobnih i kvalitetnih informacija, pronalaženjem potencijalnih partnera i njihovim međusobnim povezivanjem. Također se aktivno uključuje u organizaciju susreta na razini središnjih komora ili županijskih komora iz Hrvatske s regionalnim gospodarskim komorama iz Srbije, predlaže nastup hrvatskih gospodarstvenika na pojedinim sajmovima u Republici Srbiji i svakodnevno odgovara na brojne upite koji stižu od hrvatskih i srpskih gospodarstvenika sve s ciljem unapređenja gospodarskih odnosa Hrvatske i Srbije.

HR: Prema podacima Privredne komore Srbije, robna razmjena Srbije i Hrvatske 2002. godine bila je nešto iznad 132 milijuna dolara. Prošle je godine premašila 957 milijuna američkih dolara. Može li taj obujam robne razmjene biti i veći i koji bi to proizvodi iz Srbije bili još zanimljivi za hrvatsko tržište i obratno, što bi se iz Hrvatske moglo prodavati na srbijanskom tržištu?

Prema podacima HNB najveću ukupnu robnu razmjenu Hrvatska i Srbija zabilježile su 2009. godine u iznosu od 1,207 milijardi američkih dolara, nakon toga slijedio je

Do sada nije bilo nijedne osporene hrvatske inve-

sticije, nijednog raskinutog ugovora od strane

Agencije za privatizaciju, što pokazuje ozbiljnost

hrvatskih investitora na ovom tržištu

pad uvjetovan ekonomskom krizom, da bi razmjena 2012. godine iznosila 900 milijuna USD. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, smatram da će se taj pad nastaviti, jer se nisu sve hrvatske i srpske tvrtke pripremile za novonastale okolnosti.

Što se tiče samih proizvođača tu nema nepoznatih ili novih. U suštini trebamo se više okrenuti zajedničkoj proizvodnji proizvoda koje ćemo prodavati na domaćim tržištima i stvarati mješovite konzorcije koji će te proizvode ugrađivati i tako se zajedničkim snagama pokušati oduprijeti stranoj konkurenciji.

HR: Proteklih je godina veliki broj hrvatskih tvrtki ulagao u Srbiju. Posljednja od takvih investicija je ulaganje prehrambene industrije »Vindija«, koja je otvorila novi pogon za proizvodnju mjesnih preradevina u Plandištu. Zbog čega hrvatske kompanije biraju Srbiju za daljnji razvoj svog posla?

Bez obzira na recesiju, tvrtke ako žele opstati na tržištu moraju stalno ulagati u razvoj i u proširenje kapaciteta. Bez toga tvrtke postanu mete preuzimanja konkurencije ili nestanu s tržišta. Srbija je hrvatskim tvrtkama zanimljiva iz nekoliko razloga: relativno veliki broj stanovnika, članica je CEFTA sporazuma, a također ima potpisan sporazum o carinskim olakšicama kada je riječ o trgovini s Rusijom, Bjelorusijom i Kazahstanom.

HR: Očekuju li se još neke značajnije investicije hrvatskog gospodarstva u Srbiju?

Javno mnijenje koje se stvara u medijima, kada je riječ o hrvatskim ulaganjima nije uvijek išlo u prilog hrvatskim investitorima. Hrvatski

su investitori jedni od rijetkih koji su uvijek ispunili obveze u cijelosti: prema lokalnoj samoupravi, sindikatima, radnicima, državi. Do sada nije bilo nijedne osporene hrvatske investicije, nijednog raskinutog ugovora od strane Agencije za privatizaciju, što pokazuje ozbiljnost hrvatskih investitora na ovom tržištu. Hrvatska je jedan od najvećih investitora u Republiku Srbiju i prema podacima HNB-a iznos izravnih stranih investicija do sada je iznosio 658 milijuna eura, a u medijima se nagađa da je iznos veći od jedne milijarde eura, po osno-

veći, a davanja manja nego u Republici Srbiji.

HR: S druge strane bilo je i prepreka prilikom pokušaja hrvatskih tvrtki da dobiju poslove na tenderima u Srbiji.

Najveći problem hrvatskih tvrtki nastaje prilikom njihovog javljanja na javne natječajne i tendere. Bilo je više slučajeva kada su dale najpovoljnije ponude, ali do realizacije posla nije došlo.

**HR: Proteklih su se mjeseci mogle čuti ocjene kako će promjene u trgovačkom režimu dovesti do prese-
ljenja pogona za preradu**

10 GODINA U BEOGRADU

Do dolaska na mjesto direktora Predstavništva HGK u Srbiji, u svojoj je karijeri naš sugovornik bio angažiran na nekoliko različitih područja u gospodarstvu. U Hrvatsku gospodarsku komoru došao je 1994. godine, a s mjesta voditelja Odjela za zemlje bivše Jugoslavije 2003. godine došao je za direktora Predstavništva HGK u Srbiji. Kaže kako mu je iskustvo koje je stekao u komori i na prijašnjim radnim mjestima puno pomoglo na sadašnjem radnom mjestu u Beogradu.

vi sredstava koje su hrvatske tvrtke investirale u Srbiju s drugih financijskih tržišta.

HR: U srbijanskoj se javnosti godinama govori o tome kako je, za razliku od velikog broja hrvatskih tvrtki koje su prisutne u Srbiji, mnogo manje tvrtki iz Srbije u Hrvatskoj. Kako to komentirate?

Veći poticaji po zaposlenom radniku, manji PDV, manje plaće, manji porez na dobit u Republici Srbiji u odnosu na Republiku Hrvatsku, sve su to razlozi koji odbijaju srpske investitore da ulažu u Republiku Hrvatsku, te ulažu u tržišta na kojima su poticaji

hrane hrvatskih tvrtki u Srbiju. Dijelite li to mišljenje?

Mislim da do budućeg većeg preseljenja neće doći, jer je većina tvrtki već do sada to napravila primorana današnjom visokom cijenom proizvodnje prilikom izvoza proizvoda na srpsko tržište, ili je to bila njihova strategija razvoja. Danas u Srbiji posluje oko dvije stotine hrvatskih tvrtki, od kojih se skoro polovica bavi proizvodnjom, a od toga četvrtina poljoprivredno – prehrambenom proizvodnjom.

HR: Iza nas je susret dvojice predsjednika –

Ive Josipovića i Tomislava Nikolića. Koliko je prigodom tog susreta prostora bilo posvećeno gospodarskoj suradnji i hoće li taj susret biti novi poticaj u proširenju gospodarske suradnje dviju država?

Susreti predsjednika država u pratnji gospodarstvenika s obiju strana uvijek su dobro došli i sigurno će dati daljnji poticaj proširenju gospodarske suradnje dviju država. Održan je gospodarski susret u PKS-u, gdje su se susreli predstavnici najvećih hrvatskih i srpskih tvrtki.

HR: Na koncu, pitanje koliko je dolazak u Beograd za vas bio izazov i jeste li zadovoljni pomacima napravljenim za ovih skoro deset godina?

Dolazak u Beograd bio je veliki izazov za mene. Trebalo je oformiti Predstavništvo kako u fizičkom tako i u kadrovskom smislu, izvršiti obuku zaposlenika uz svakodnevne obveze koje su pristizale. U tih deset godina često su nam politički odnosi između Hrvatske i Srbije bili više utega nego pomoć u našem radu. Međutim, usprkos svemu uvijek smo se trudili našim tvrtkama pronaći rješenje za njihov problem, koje možda nije bilo uvijek najbolje, ali u danim okolnostima jedino moguće. Naravno, bilo je i lijepih trenutaka i bez obzira na sve nikad nisam požalio što sam deset godina proveo u Beogradu. Pomaci koji su napravljeni nisu samo zasluga Predstavništva HGK, nego i cjelokupnog komorskog sustava HGK i PKS, koji su nam uvijek pružali podršku u našem radu.

Uvijek se kaže kako se može napraviti više i bolje, ali u danim okolnostima koje su bile ja sam iznimno zadovoljan.

BEZ OBZIRA NA TO ŠTO U POLASKU KASNI JEDNU SJETVU, LICITACIJA O DRAŽBI DRŽAVNOG Z

Mala njiva, puno traktora

Procedura remonta godišnjeg Programa zaštite, uređenja i izdavanja državnog zemljišta u kojemu su glavni majstori bili subotička lokalna samouprava i Ministarstvo poljoprivrede trajala je više od pola godine, a rezultat toga posla je da su poljoprivrednici zakasnili s ulaskom u njive za jednu sjetvu. Teško je, naime, zamisliti da će netko odmah po licitiranju željene parcele mobilizirati svu potrebnu mehanizaciju i zasijati je nekom jesenskom kulturom u vrijeme kada su svi optimalni rokovi za taj posao davno prošli.

BAKE, TRAKTORISTI I OSTALI LICITATORI

Ipak, i pored toga što će se ratari ove zime baviti uglavnom licanjem novih parcela u privremenom posjedu, na pitanje kako će proteći predstojeća dražba oko 6.500 hektara zemljišta u državnom vlasništvu sami poljoprivrednici imaju podijeljeno mišljenje. Predsjednik Udruge seljaka »Stari Žednik« *Ivan Vidaković* ističe kako će za dražbe od 18. do 27. studenoga u subotičkoj »Novoj općini« vladati veće zanimanje nego li ikada ranije, a kao razlog za tu svoju tvrdnju navodi činjenicu da je površina za izdavanje na dražbu ratarima smanjena zbog toga što su i stočari dobili 50 posto od ukupne površine u državnom vlasništvu. Zbog toga je on uvjeren kako će se ponoviti već viđeni scenarij u kom moćni poljoprivrednici neće birati sredstva da dođu

do zemljišta koje su naumili obrađivati. *Vidaković* kaže kako je siguran da će tajkuni među ratarima opet posegnuti za ranije oprobanim mehanizmima: angažirati druge da u njihovo ime nastupe na dražbi, dajući im upute da, ukoliko je to potrebno, tjeraju cijene do iznosa koji ostali takmaci ne mogu platiti, bez obzira na to koliko će njima samima to biti isplativo. Po riječima sugovornika epilog takve igre unaprijed je poznat: mala gospodarstva opet će ostati bez površina na koje su potencijalno računali.

Slično *Vidakoviću* misli i *Tomica Vojnić Mijatov* iz Tavankuta. I on misli kako je za predstojeću dražbu pripremljena mala njiva, dok je traktora za nju ionako mnogo. *Vojnić Mijatov* je uvjeren kako će se veleposjednici opet sjetiti svog traktoriste, (siromašnog) susjeda, bake ili tete na koje su prepisali po pola hektara svog imanja, i nakon što su ih uveli u Registar poljoprivrednih gospodarstava, za sitnu naknadu uvest će ih i na dražbu da za njih odrade posao koji sami zbog zakonskih ograničenja ne mogu. To što je maksimalna površina za pojedinačno gospodarstvo s ranijih 100 ove godine smanjena na 50 hektara, uvjeren je *Vojnić Mijatov*, neće spriječiti veleposjednike da se sjete još nekog registriranog rođaka, radnika ili poznanika. Naravno, i on smatra da će najdeblji kraj na koncu izvući mala gospodarstva.

CIJENA? NIJE SITNICA

Da ne misle svi poput *Vidakovića* i *Vojnića Mijatova* pokazuju i riječi *Jovana Ognjanova* s Bikova. On kaže da, bez obzira na smanjenu (ukupnu i pojedinačnu) površinu za dražbu ne očekuje preveliko zanimanje poljoprivrednika. Kao razlog za to on navodi početnu cijenu od 25.000 dinara za treću, 28.000 za drugu i 30.500 za prvu kategoriju zemljišta. Preračunavajući ove iznose u robu, *Ognjanov* ističe da je to dvije tone pšenice ili kukuruza po hektaru, što, kaže, uopće nije malo, napose ukoliko se usporede s prošlogodišnjim cijenama. Dodajući na to i obvezatnu avansnu uplatu od 30 posto u odnosu na početnu vrijednost parcele za koju se natječe, plaćanje punog iznosa nakon dražbe za prvu godinu i stavljanje imovine pod hipoteku (u korist Ministarstva poljoprivrede) za drugu i treću, *Ognjanov* kaže kako će mnogi poljoprivrednici dobro razmisliti prije nego li na dražbi podignu tablicu. Ipak, on ne isključuje mogućnost ni da se ostvare pretpostavke svojih predčasnika. Zlorabe zakona i manipulacije *Ognjanov* vidi u slučaju da se na dražbi u Subotici pojave »stranci«. To su, po njegovim riječima, moćnici iz drugih sredina, kakvih je već ranije bilo iz Crvenke, Kule i drugih mjesta koji su za dražbu, po istom modelu kao i »naši«, angažirali »lokalnu radnu snagu«.

Najsuzdržaniji, ali ipak nekako bliži *Ognjanovu* je predsjednik Upravnog odbora

Asocijacije poljoprivrednika *Miroslav Kiš*. Ističući kako je predstojeća dražba i za njega uglavnom nepoznanica, *Kiš* kaže kako najveća opasnost od natjeravanja cijena i licitiranja u tuđe ime prijeti od već spomenutih »stranaca«. Za razmjerno kratko vrijeme on je na prste jedne ruke samo u jednoj od katastarskih općina nabrojao tko je to već do sada činio i u čije ime.

SITNI BAULJARI

Ne bave se, međutim, svi samo prognozama. Ohrabreni dosadašnjim mlitavim odnosom države spram kršenja zakona, pojedini poljoprivrednici (sa ili bez navodnih znakova), namjesto pukog gatanja, nastavili su s praksom od koje vuku samo lijepe uspomene i još ljepša (financijska) iskustva. Naime, dok poštteni ratari prebiraju po novčarki hoće li biti dovoljno za dražbu, njihove kolege s druge strane zakona jednostavno su ušli u posjed koji niti im pripada niti su za njega platili. Šef subotičkog Ureda za poljoprivredno zemljište *Grgur Stipić* kaže kako je sam upoznat s tri-četiri takva slučaja i poziva sve građane koji imaju takva saznanja da i sami prijave uljeze na njivama. On ističe da se, u dogovoru s državom, više neće nastaviti praksa da se takvo stanje samo konstatira, a da epilog svega bude izvan-sudsko poravnanje, na što oni koji to rade i koji su do sada to radili i računaju. Kako navodi, kada prođu sve potrebne pravne procedure (izlazak inspeksijskih službi na teren,

G ZEMLJIŠTA NIJE SMANJILA ZANIMANJE POLJOPRIVREDNIKA

*Prognoze uoči predstojeće dražbe idu u dva smjera: zanimanje je veliko i zbog toga se neće birati sredstva da se do zemljišta dođe, odnosno zanimanje nije veliko, jer su početne cijene visoke, a ni drugi uvjeti nisu povoljni * I dok poštteni poljoprivrednici računaju hoće li imati sredstava za dražbu, njihove kolege s druge strane zakona na parcelama koje nisu njihove i za koje nisu platili jesensku sjetvu već su obavili*

pravljenje zapisnika, prijave i sl.) rezultat će biti zabrana skidanja uroda od strane onoga tko ga je bespravno zasijao. Na taj način i pravnim putem ostvarit će se ono što nalaže zdrav razum: spriječiti prekršitelje zakona da od toga na koncu uvijek izvuku materijalnu korist.

KORIJENI DUBOKIH BRAZDA

Osim navedenih, predstojeću dražbu prati još jedan problem koji bi se teško mogao drugačije okvalificirati do li nemar, bezobrazluk, naivnost i indolencija. Naime, u popisu oko 1.100 parcela koje će se u 11 katastarskih općina naći na dražbi pojavile su se i one koje su poljoprivrednici godinama obrađivali, misleći (valjda) da su njihove. Riječ je, kaže Stipić, o manjim parcelama (od jutra do 3-4 hek-

tara) bivših pravnih osoba, uglavnom »Agrokombinata«, koje su mijenjali s poljoprivrednicima zarad ukрупnjavanja posjeda. Taj proces uglavnom se odvijao devedesetih godina prošloga stoljeća, a prema neslužbenim podacima takve je transakcije napravilo više desetaka gospodarstava diljem subotičkog atara. Po riječima poljoprivrednika »Agrokombinat« je u tim prilikama na sebe preuzeo obvezu da će potpisane ugovore i pravno regulirati tako što će sve parcele uvesti u katastarske knjige. Međutim, kako to pravni eksperti posrnulog kombinata nikada nisu proveli u djelo dogodilo se to da su poljoprivrednici faktički godinama obrađivali državno zemljište, dok je stvarno njihovo radio netko drugi. Stipić kaže kako će se i s tom praksom prekinuti tako da će se dotični poljoprivrednici,

ukoliko i dalje budu željeli obrađivati zemljište oko svojih salaša, prethodno morati naći na dražbi i ponuditi za njega najbolju cijenu. Sretna okolnost u cijeloj priči je ta što objekti (stambeni ili ekonomski), koje su poljoprivrednici također dobili zamjenom zemljišta s propalim kombinatima neće biti predmet dražbe. I bez obzira na to što Stipić kaže kako postoji realna mogućnost dogovora da nitko nekome ne dira zemljište koje mu je pod salašom (ako za njega plati po početnoj cijeni), ipak se nameću dva zaključka. Prvi se tiče lakovjernosti i indolentnosti samih poljoprivrednika koji su trgovali s kombinatima da, unatoč iskustvima s državom, nijednom za dvadesetak godina ne odu u katastar i provjere je li ono gdje se nalaze i što rade stvarno njihovo. Drugi, još gori, tiče se svih propalih

poduzeća koja su se bavila obradom zemlje (po riječima Stipića na teritoriju Subotice bilo ih je 17). Ovakav odnos rukovodećeg kadra i njihovih pravnih timova prema lakovjernim poljoprivrednicima na najbolji način dokazuje kakav im je sveukupan odnos bio prema imovini koju su nakon Drugog svjetskog rata dobili nakon što je ona prethodno od nekog oduzeta.

Stoga i ne čude riječi sugovornika uoči predstojeće dražbe da se navedeni problemi mogu riješiti samo na dva načina. Prvi je dogovor samih poljoprivrednika oko parcela koje žele unajmiti, bez natjeravanja cijena i angažiranja trećih osoba, a drugi da bi provedba restitucije riješila sva vlasnička pitanja. S obzirom na to kako stvari sada stoje, i u prvu opciju teško je povjerovati.

Z. R.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 8. do 14. studenoga

8. STUDENOGA 1918.

Na povratku iz Beograda u Peštu, predsjednik Republike Mađarske grof *Mihály Károlyi* rekao je prigodom dočeka na subotičkom željezničkom kolodvoru kako mu je francuski maršal *Louis Franchet d'Espèrey* predao uvjete za primirje, od kojih je najznakovitiji zahtjev da se mađarske vojne postrojbe evakuiraju iz ovih krajeva na liniji Subotica-Baja-Pečuh.

9. STUDENOGA 1777.

Glavni upravitelj Pečuške prosvjetne oblasti po drugi put imenuje dr. *Stipana Ranića* za ravnatelja subotičke gimnazije (Latinske škole). Nakon godinu dana škola prestaje s radom da bi rujna 1783. obnovila svoju djelatnost, do srpnja 1789., kada je premještena u Novi Sad. Od 1792. opet je u Subotici, a gimnaziju vodi gradski vijećnik *Bruno Skenderović*.

10. STUDENOGA 1918.

U gostioni »Hungaria« održan je veliki narodni zbor, na kojem je izabran četrdesetočlani Narodni odbor (kasnije dodatno proširen). Za predsjednika je izabran veleposjednik i pukovnik u mirovini *Šime Milodanović*, te potpredsjednici *Jovan Popović* i *Josip Prčić*. Naknadno su za potpredsjednike izabrani *Vojislav Stanković* i dr. *Fabijan Malagurski*. Usvojena je rezolucija, prema kojoj i Slaveni u Ugarskoj imaju pravo odlučiti o svojoj sudbini. Također

je odlučeno da se na glavni zbor u Novom Sadu umjesto pet uputi sedam narodnih zastupnika: vlč. *Blaško Rajić*, dr. *Jovan Petrović*, dr. *Josip Prčić*, dr. *Stipan Matijević*, dr. *Vladislav Manojlović*, dr. *Josip Vojnić Tunić* i *Toma Tumbas*.

10. STUDENOGA 1946.

Na izborima u subotičkom okrugu za zastupnike u Ustavotvornoj skupštini Srbije izabrani su *Lajos Budai*, *Mitar Mijatov*, *Ida Szabó*, *Blaško Stražarković* i *Geza Tikvicki*.

11. STUDENOGA 1918.

Na sjednici gradskog predstavništva – smjena! Dužnost gradonačelnika preuzima povjerenik peštanske Vlade dr. *Luka Pletikosić*, budući da je dr. *Károly Biró* podnio ostavku. Pletikosićeva uloga bit će kratkotrajna, a sjednica je značajna po tome što su zastupnici, poput dr. *Stipana Matijevića*, po prvi put poslije šezdeset godina prisilne šutnje, slobodno mogli govoriti na materinjem jeziku kojim se služe bunjevački Hrvati.

11. STUDENOGA 1958.

U čitaonici Gradske knjižnice u prizemlju pojavio se prvi broj usmenih književnih novina subotičkih pisaca, kazališnih, likovnih i glazbenih umjetnika, te publicista, naslovljen – Vrijeme sadašnje.

12. STUDENOGA 1918.

Slom Austro-Ugarske

Monarhije u Subotici očituje se i kroz rad Mađarskog nacionalnog vijeća. Nakon ostavke njegova predsjednika *Simona Mukicsa*, izabran je dr. *Lajos Reizner*. Vijeće se izjašnjava za republikanski oblik vladavine i o tome brzojavno izvješćuje Peštu. Vijeće pomno motri na djelovanje Narodnog odbora Bunjevaca i Srba. Očekuje se dolazak srpske vojske.

12. STUDENOGA 1939.

Rođen je *Grgo Bačlija*, pravnik, bački hrvatski publicist i pisac. S *Markom Peićem* objavio je »Rečnik bačkih Bunjevaca« i »Imenoslov bačkih Bunjevaca«, te knjigu »Narodnih umotvorina bačkih Bunjevaca«. Zbog sudjelovanja u Hrvatskom proljeću osuđen je na kaznu zatvora, a kasnije rehabilitiran.

12. STUDENOGA 1952.

Umro je *Aleksandar Lifka*, pionir kinematografije u srednjoj Europi. S bratom *Karlom* u Trstu utemeljuje prvo putujuće kinematografsko poduzeće. Na svojim putovanjima također snima filmove, mahom dokumentarnog karaktera. U Suboticu dolazi 1908. godine, a dvije godine kasnije otvara stalni kino Lifka. Dio dokumentacije A. Lifke čuva beogradska Kinoteka. Rođen je 30. svibnja 1880. u Brašovu (Brašov, Kronstadt), u Rumunjskoj.

13. STUDENOGA 1918.

U večernjim satima, točno

u 18 i 35, kroz susnježicu, na subotički kolodvor pristiže vlak kojim je u Suboticu doputovala srpska vojska. Zapovjednike, potpukovnika *Antu Živulovića* i *Mihajla Bodija*, sačekali su predstavnici Narodnog odbora Bunjevaca i Srba, Mađarskog nacionalnog vijeća i skupina građana. Na ovom dočeku govorili su: dr. *Šime Milodanović*, dr. *Jovan Manojlović*, dr. *Lajos Dembitz*, dr. *Emil Havas* i župnik *Blaško Rajić*.

13. STUDENOGA 2000.

U povodu 100. obljetnice Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metodija 2000. godina kršćanstva, u subotičkom Gradskom muzeju je otvorena izložba »Franjevačka prisutnost u Subotici – Izbor iz franjevačkog samostana«.

14. STUDENOGA 1778.

Uz *Pavla Skenderovića*, Pečuška školska oblast imenovala je još dvojicu učitelja: *Jakova Hofbauera* i *Ferenca Becka*. Subotica tada ima pučku školu s tri razreda i trojicu učitelja. Ravnatelj je gradski vijećnik *Petar Josić*. Vjeronauk predaje župnik *Stjepan Ranić* i njegovi kape-lani.

14. STUDENOGA 1918.

Doputovale su i preostale postrojbe VIII. puka srpske vojske. Pukovnik *Vladislav Krupežević* postaje zapovjednik grada. Na tornju Gradske kuće zavijorile su se hrvatska i srpska nacionalna zastava.

SUBOTIČKA KRONIKA UZ POTPORU GRADA SUBOTICE

HRVATSKARIJEČ

Održana komemoracija žrtvama poslije Drugog svjetskog rata

Kod spomen-obilježja na Senčanskom groblju održana je komemoracija žrtvama iz 1944. i 1945. godine i položeni su vijenci na postament s kojega su za sada još uvijek nepoznati počinitelji, prije dva tjedna, ukrali spomenik »Ptica slomljenih krila« izrađen u bronci. »Ove godine sjećanje je još bolnije, jer je uspomena na nevine žrtve oskvrnuta«, kazala je predsjednica Skupštine Grada *Mária Kern-Solya*. Ona je dodala kako su kradljivci spomenika, bilo da su to uradili iz

koristoljublja ili su bili ideološki motivirani, ponovno otvorili rane koje obitelji nevinih žrtava nose još od 1944. Predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara *István Pásztor* rekao je kako ako policija za dva tjedna od krađe spomenika ništa o tome ne sazna, a Vlada se za isto vrijeme tim povodom jasno ne oglasi, onda je i to neka vrsta poruke. On je dodao kako se u normalnoj državi ne može dogoditi da netko ukrade nadgrobni spomenik, jer to nije kazneno djelo protiv imovine nego protiv civilizacijskih vrijednosti.

Spomenik »Ptica slomljenih krila« sjećanje je na 852 civila mađarske, hrvatske, srpske, židovske i njemačke nacionalnosti, koji su pogubljeni bez ikakve presude.

Pomoć najstarijima u kućanskim poslovima

Od ovog mjeseca najstariji Subotičani mogu koristiti usluge »Seoskog domaćina«, koji će im besplatno spremati dvorišta, pomoćne prostorije, kositi travu, sjeći živu ogradu, skupljati lišće, čistiti snijeg, itd.

Projekt realizira Gerontološki centar u Subotici, a namijenjen je umirovljenicima, članovima gerontoloških klubova i korisnicima njege i pomoći u kući. Projekt »Seoski domaćin« trajat će četiri mjeseca, a za sada je zaposleno četvero muš-

karaca. Republičkom ministarstvu podnesen je i nastavak ovog projekta čime bi on mogao biti produljen za još šest mjeseci. »Nadamo se kako bismo na taj način mogli osigurati ovu uslugu za cijelu sljedeću godinu, te da ona postane i naša stalna usluga pri pomoći i njezi u kući, kao što je to i 'Majstor u kući', kazao je dr. *Nenad Ivanišević*, direktor Centra za socijalni rad. Usluge mogu koristiti najstariji u Maloj Bosni, Bajmoku, Paliću, Hajdukovu, Đurđinu, Starom Žedniku, Novom Žedniku, Kelebiji i Zorki.

Projekt financira Pokrajinsko tajništvo za zdravstvo, socijalnu politiku i demografiju.

Natječaj za stipendiranje studenata

Povjerenstvo za dodjelu stipendija Grada Subotice raspisalo je natječaj za dodjelu stipendija za studente s teritorija Grada Subotice za školsku 2013./2014. godinu. Natječaj je objavljen na internetskoj stranici Grada Subotice (www.subotica.rs), odakle se može preuzeti i prijava za natječaj. Prijave za dodjelu stipendije dostavljaju se neposredno Povjerenstvu za dodjelu stipendija s naznakom »Prijava za natječaj za dodjelu stipendije«, predajom u Gradski uslužni centar, Subotica, Trg slobode 1, ili poštom.

Natječaj je otvoren do 18. studenoga 2013. godine. Detaljnije informacije u svezi s natječajem mogu se dobiti u Tajništvu za društvene djelatnosti Gradske uprave Subotica, Trg slobode 1, III. kat/305, ili na telefon 626-883.

Počeo glazbeni festival »Omladina 2013.«

Pod sloganom »Različitost koja spaja« u Subotici se od 7. do 9. studenog održava glazbeni festival »Omladina 2013.«. Od 109 pristiglih radova iz Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije, Makedonije, Mađarske, Austrije i Srbije, odabrano je 18 skladbi koje će biti izvedene na finalnoj natjecateljskoj večeri festivala 9. studenoga od 20 sati u dvorani Mađarskog kulturnog centra »Népkör«, a iste večeri nastupaju i gosti festivala – Kraljevski apartman.

Prateći program započeo je jučer programom »Glazba je moja religija« u Omladinskom klubu »Skladište«, a večeras u okviru »Večeri nostalgije« u Velikoj većnici Gradske kuće bit će održan koncert *Lea Martina*.

Četveročlani internacionalni stručni žiri nagradit će šest sudi-onika, a za autora najbolje skladbe osigurano je snimanje tri autorske skladbe u studiju u Budimpešti, dok će najbolji bend dobiti sedam dana boravka u Zaostrogu. Specijalnu nagradu dodjeljuje Fundacija Kovač, a subotički Internacionalni džez festival Jazzik dodijelit će nagradu za najbolju jazz skladbu.

Radio Subotica će u subotu 9. studenoga od 20 sati izravno prenositi festival na frekvenciji 104,4 MHz i na internetskoj stranici Radija - www.radiosubotica.co.rs. Od početka prijenosa moguće je glasovanje putem SMS-a sa svih mreža u Srbiji po cijeni od 30 dinara (+PDV) po poruci. Glasa se ukucavanjem poruke OML (razmak) i broja pjesme od 1 do 18, a poruku treba poslati na broj 6250.

INOVATORSTVOM DO SMANJENJA TROŠKOVA I VEĆE ZAPOSLENOSTI

Inovatorstvo nije samo hobi

Stječe se dojam kako je inovatorstvo u Srbiji uvažena profesija i djelatnost, međutim postoji druga strana. Inovatorstvo je u Srbiji danas u veoma teškoj situaciji, nepriznato kako od znanstvenih institucija i sveučilišta, države, pa i samih gospodarskih subjekata koji bi trebali biti izravno zainteresirani za inovatorsku djelatnost

Tradicionalni Međunarodni festival inovacija znanja i stvaralaštva održava se u Novom Sadu već 27 godina postao je značajan gospodarski i znanstveni događaj koji afirmira inovacije i pronalazaštvo kao važan dio gospodarskog razvoja. Pokrovitelj ovogodišnjeg »Tesla festa« koji je održan u listopadu bila je Vlada Vojvodine, a organizator Savez pronalazača Vojvodine. Na skupu inovatora i pronalazača bile su priređene izložbe pronalazača, industrijskog dizajna robnih marki, a održana je i međunarodna konferencija o inovacijama kao i natjecanju mladih u tehničkom stvaralaštvu.

Ove su godine svoje inovacije predstavili izlagači iz Rusije, Republike Mađarske, Irana, Republike Srpske (BiH), ukupno njih 141 s preko 350 predstavljenih inovacija. Vodeći se slikama i dojmovima s ove manifestacije stječe se dojam kako je inovatorstvo u Srbiji uvažena profesija i djelatnost, međutim postoji druga strana, a to je činjenica da je, nažalost, inovatorstvo u Srbiji danas u veoma teškoj situaciji, nepriznato kako od znanstvenih institucija i sve-

učilišta, države, pa i samih gospodarskih subjekata koji bi trebali biti izravno zainteresirani za inovativnu djelatnost. Jer, glavni cilj inovatorstva je smanjenje troškova proizvodnje.

PORAŽAVAJUĆA »POT-PORA«

Djeluje poražavajuće da Republika Srbija izdvaja samo 0,5 posto svog GDP-a u vidu potpore inovatorstvu, dok je ta brojka u razvijenim zemljama nekoliko puta veća. Europska unija kojoj težimo i čije propise i zakonske okvire usvajamo, te njene zemlje članice, za inovatorstvo izdvajaju oko 5 posto svog GDP-a a tehnološki i gospodarskih najjače ekonomije svijeta i članice grupacije G8 ekonomija SAD i Njemačka čak 7 posto imajući u vidu da će svaka inovacija koja dobije svoju potvrdu u praksi dovesti do značajnog povećanja i unapređenja životnog standarda i bržeg razvoja u cjelini.

Upravo zbog zaostatka u usvajanju suvremenih tehnologija u poslovanju naših poduzeća, Srbija bi trebala ozbiljno davati potporu inovatorstvu kako bi poslovanje ovdašnjih kompanija postalo konkurentno, a sama konku-

rentnost na žestokom i nemilosrdnom globalnom tržištu postiže se upravo smanjenjem troškova u proizvodnji kao posljedice primjene inovacija. Teška ekonomska situacija i nestabilne političke prilike ne mogu i ne smiju uvijek biti izgovor i alibi za izostanak reagiranja i pokušaja da se gospodarstvo vrati na kolosijek razvoja.

Robert Csordás

Malo je poznata činjenica, a nepoznata je zbog nedovoljne medijske podrške koju ima, što je još jedan od problema inovatorstva u Srbiji, da u Subotici više desetljeća s nekoliko godina mirovanja u radu, djeluje NVO pod nazivom »Društvo pronalazača i inovatora«. Povod za razgovor s vodstvom ove NVO, predsjednikom dr. Robertom Csordásom, bivšim

predsjednikom ing. Antunom Lulićem, velikim entuzijastama, dokazanim i nagrađivanim inovatorima, jest uspjeh koji konstantno bilježe svojim nagrađivanim inovacijama. Sadašnji i bivši predsjednik govore kako su svih, trenutno 27 članova ovog društva, od kojih je 17 aktivno, po pitanju produkcije ideja i patenata jednaki u mogućno-

Antun Lulić

stima svijetu i stručnoj javnosti prikazati svoje inovacije, te će »DIP« kao organizacija uvijek stati uz njih. Jedni o drugima uvijek govore s poštovanjem, te u šali kažu kako podsjećaju pomalo na vitezove okruglog stola – jednaki među sobom. Na žalost, trenutačno se čini kako su ovi »vitezovi« u donkihотовskoj borbi zbog teških uvjeta rada, ali ne odustaju jer se vode

plemenitim ciljem, a to je – napredak društva.

PRIZNANJA SAMO NA SAJMOVIMA

»Društvo pronalazača i inovatora« osnovano je 1963. godine sa sjedištem u Subotici, s ciljem da se inovatori i pronalazači bolje povežu radi zajedničkog nastupa i lakšeg proboja na tržište, te radi razmjene iskustava i ideja. Društvo je radilo bez prestanka do 1991. godine kada zbog iznimno teških uvjeta u cijeloj državi i ekonomskih neprilika odlazi u razdoblje mirovanja sve do reosnutka 2007. godine. Od samog reosnutka nastavili su stazama stare, slave te su postali redovni sudionici »Tesla festa«, a također su bili izlagači i na nekoliko sajmovova ovih vrsta u Republici Hrvatskoj i Republici Mađarskoj, gdje su stekli nova saznanja i kontakte s drugim udrugama inovatora. Interesantan je podatak da Republika Hrvatska ima četiri jake udruge inovatora sa sjedištima u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Šibeniku.

Od 2007. godine pa do danas »DIP« se obraćao raznim gospodarskim i društveno-političkim subjektima, međutim nisu naišli na razumijevanje, što pokazuje nizak stupanj uvažavanja značaja ove djelatnosti. Ipak, zahvaljujući ponajviše svojoj upornosti radu i dobrim idejama koje u većini slučajeva prijeđu put od početne ideje do završne realizacije, tijekom svih prethodnih godina izlaganja na »Tesla festu« članovi DIP-a nagrađeni su brojnim medaljama i priznanjima što pokazuje da postoji deklaracijska potpora njihovom radu. Međutim, kada dođe mome-

nat da inovacije nađu svoju širu primjenu, ta se potpora gubi.

Na ovogodišnjem »Tesla festu« DIP je osvojio 3 zlatne i tri srebrne medalje od ukupno 31 prikazane inovacije, a ponosni vlasnik nekoliko tih nagrađenih inovacija jest i Antun Lulić koji godana-

vrata kako bi pronašao sredstva za odlazak članova DIP-a na sajam. Molbi za pomoć jedino se odazvao gradonačelnik Subotice *Modest Dulić*, koji je imao sluha za probleme inovatora te je u skladu s mogućnostima Grada pokrio troškove prijevoza do Novog Sada. Inovatori su opravdali

ma važi za osvjedočenog inovatora, neumornog borca za zaštitu životnog okoliša, te uvaženog i aktivnog člana hrvatske zajednice.

»Inovatorstvo zahtijeva posvećenost i ustrajnost i nije dovoljna samo dobra ideja već i veliki rad i želja za uspjehom inovacije, jer izostanak potpore ne smije biti kočnica radu«, kaže Lulić, te navodi primjer da je ove godine kucao na nebrojeno mnogo

ukazano povjerenje i pomoć i osvojili nekoliko medalja i time na najbolji način promovirali grad i sredinu iz koje dolaze.

INOVACIJAMA DO VEĆE ZAPOSLENOSTI

Predsjednik DIP-a dr. Csordás smatra kako je ovo značajan uspjeh za grad Suboticu i vjeruje da će se ova treutačno nepovoljna

situacija spram inovatorstva promijeniti, te da će ova djelatnost dobiti svoju zasluženu poziciju u društvu. Kao pozitivnu posljedicu primjene inovacija navodi primjer industrije u kojoj se primjenom određene inovacije dolazi do smanjenja troškova, što dovodi do povećanja obujma posla, osvajanja novih tržišta, plasmana proizvoda, te smanjenja kronične nezaposlenosti koja je rak rana i najveća boljka našeg društva i zemlje. »Jedan od najvažnijih ciljeva DIP-a u budućnosti jest omasovljavanje članstva, prvenstveno mladih, preko veće prisutnosti u medijima, koja na žalost izostaje trenutačno, i nadam se da će baš upravo kroz širu medijsku podršku društvo shvatiti kako inovatorstvo nije samo nekakav hobi ili sporedna djelatnost, već pravi način kako povećati standard jednog društva. DIP je otvoren za suradnju i neće se zaustaviti u svom cilju povezivanja s gospodarskim subjektima, jer oni su naša fokus grupa koja bi najviše profitirala u primjeni novih patenata«, kaže Csordás.

Ipak ostaje bojazan da sve ima svoje granice, tj. da ukoliko inovatori ne naiđu u dogledno vrijeme na potporu u društvu, oni će svoje inovacije ponuditi zainteresiranim u inozemstvu, a to će značiti gubitak za sredine iz koje potječu i u kojoj rade i stvaraju inovacije.

DIP ima svoje redovite sastanke posljednjeg ponedjeljka u mjesecu u svojim prostorijama, a svim zainteresiranim koji žele uspostaviti kontakt s članovima društva ili pobliže saznati o konkretnom radu mogu se informirati na web stranicama DIP-a www.inovatori.rs.

Siniša Skenderović

ULOMAK IZ RUKOPISA »OD ZEMUNICE DO SALAŠA«

Piše: Alojzije Stantić

Nuz vodu, ranu i odijevanje slidi i ogriv kao stvar koja najviše triba čoviku, za spremanje rane, grijanje odaje el da što god novo stvara. Tako je oduvijek, a što je čovik više napridovo, tim mu više triba ogriv, pogotovo u kraju di je zimi nužno grijati odaje u kojima živi.

Naši stari su se ode, u novom kraju, najprija smistili u zemunice di njim je med prvim stvarima tribo ogriv. Njeg su našli nadovat u izdašnoj ravni, u pustari išaranoj dolovima. Dolovi su bogati i drvima: vrbama, kanadlama (kanadskim topolama) i ritskim hra-

stovima, pa su od nji stekli ogriv za ognjište u zemunici, a po lipom vrmenu žeravu za cripulju.

Posli zemunica živili su u salašima od nabijanice, u malim i niskim sobama, koje su krušne peći zagrijavale s malo ogriva, najviše zbog mali pendžera, debeli zidova od nabijanice i trščane tavanice oblipljene blatom. Posli nekoliko decenija kad su rad plodoređa sa žitom sadili i više kuruza, ogriv su imali od čukanjica (osušen koren kuruza), ogrizina (kukuruzovina s koje su marva i ovce poili lišće) i čutaka (otučak,

okomak od klipa kuruza). U dobavi ogriva pomogla njim je i sadnja dračova, u salašu i oko njega.

Po ladnijem vrmenu krušnu peć su ložili ujutru i uveče, a žarili za pečenje kruva i tista. Ogriv je u peći davo dvostrukom hasnu, grijala se soba, a i kuvalo se el peklo ilo. Većina salašara su u peći u ovećim ćupovima grijali vodu za koječega.

Veće gazde su rad odranjivanja što više pileža pravili velike kokošinje od nabijanice i krovine od trske, a da u njima kokoške prija pronesu, počmu snest jaja, el da prokvocadu, a kvočke izlegu rane piliće, spolja kokošinca su nabili banja (krušnu) peć. U rano proliće kad su noćom veće ladnoće uveče i ujutru bi ugrijali banja peć, pa je kokošinjac iznutra bio piležu ugodan, bolje je napridovo. Rano izležene piliće odranjivali su u kokošinju, a ne u kovčegu u pododžak el u staji, di bi njevo odranjivanje sagom i trunjem bilo neugodno čeljadima i smetalo josagu.

Ogriv su trošili i u katlankama. Osridnji domazluk je imo barem dva pa i više katlanki, u pododžaku i u avliji. U katlankama se grijala voda nediljno jedared za pranje košulja (rublja), dvared nadan kuvala se rana ranjenicima (tovljenicima), skoro svaki dan za koječeg grijala se voda, a u tušta salaša subatom poslipodne grijala se voda za pranje čeljadi, a podigdi i za kupanje. Di su se čeljad kupala, u košari

el volarici su namistili korto, na stazi med josagom. Svako je sebi ugrijo vodu u katlanki i po četiri-pet pa i više kablova nadio u korto i u njemu se i usrid zime okupo. Velika je pridnost katlanki što se u njima izložio i onaj ogriv koji daje neugodnu sagu, kojekake izandale krpe, obuća i sve drugo što bi se u loženju trunilo u pododžaku.

U salašima na tri zida obično su imali obaško malu kuću i u salašićima, po ladnijem vrmenu vatra je u šporelju u kujni gorila hamade (skoro) cio dan. Ujutru bi se uskuvalo mliko, spravljao ručak, u lerni el u peći peko se kruv i drugo ilo, posli kuvala užna. Poslipodne i uveče u kratkim danima friško se smračivalo, pa su se čeljad u kujni za dana odgrijavali, a uveče provodili vrime i komšijali se.

Ogriva za se salašari su imali na pritek, pa njim je i to bila nika špar-kasa jel za njegov nisu drišili buđelar. Naši stari su za ogriv izhasnirali sve šta je moglo izgoriti, a tog su dosta imali na dovati ruke, paštrili su se da izhasniraju sve biljne otpatke. To su na prvom mistu čukanjice, ogrizine, granje, otpaci od izvađeni drva i čutke.

Salašari su imali ogriva na pritek, nisu drćali u nezagrijanoj sobi. Dapače, znalo se dešavati da se reduša uveče privarila i položila malo više ogrizina, pa su sobu razlađivali.

OGRIZINE

Najviše su marvu i ovce zimi ranili sa lišćem izdašnom kuružnom, obično je junadima i zasušanim kravama to bila i jedina rana. Svakog jutra, prija namirivanja govedar bi izu jasala pokupio ogrizine, svezo u snopiće i sadio u kamaru u guvnu. Ogrizine su najviše izložili u krušnoj peći. One daju dobru vatru i finu gar koju su izmišali s đubretom (stajnjakom) u korlatu. S ogrizinama su jednim dilom i plaćali pogođenu (unajmljenu) čeljad za stalni poso (svinjar, bireš, guščarka), a suviše prodali. Oveću čeljadsku sobu su po ladnijem vrmenu grijali ujutru i uveče, s dva-tri snopa ogrizina.

ČUKANJICE

Dosta čukanjica su posli oranja kuruzišta ostale izorane, pa su ih s prolića u mladom žitištu skupili za ogriv. Čukanjice bi ostavili u drvnjaku, di ih je prolićni vitar izduvo, osušio, iz nji bi batinom izlupali ostatak zemlje i hasnirali za ogriv u katlanki naritko i u krušnoj peći. Suviše čukanjice bi podilili potribitima el naprosto istresli na litnji (zemljani) put, di su ih konji i kolija izgnječili.

SNS želi u vlast Subotice, DS spremna prihvatiti

Subotička neobična politička situacija od ljetos privlači pozornost javnosti zbog raznih posljedica koje ima prelazak većeg broja članova i dužnosnika Demokratske stranke Srbije u Srpsku naprednu stranku. Time je zapravo narušen koalicijski sporazum, a SNS se izravno našla u vlasti ovog grada. Za sada, pat pozicija svima odgovara jer bi eventualna konzekventnost morala dati odgovore na teška pitanja.

Jedan od triju povjerenika SNS-a *Ilija Maravić* nedavno je potvrdio kako je namjera ove političke stranke sudjelovati u vlasti.

»Dakle, mi vidimo sebe u pozitivnom smislu u vlasti, da sudjelujemo, da spustimo sve ono što je na republičkoj razini sada, a to je da je Srpska napredna stranka apsolutno dominantna stranka u Vladi Republike Srbije, da olakšamo svim građanima Srbije život, tako što ćemo biti dio vlasti i biti krajnja karika u toj republičkoj vlasti na razini Grada Subotice.«

TRI OPCIJE

Međutim, veoma važno pitanje je na koji način bi SNS to htjela postići: ponudom nove koalicije nakon redovitih izbora, ili zahtjevom za izvanrednim izborima, jer stanje u Subotici smatraju neodrživim na dulje razdoblje. Kako se čini, SNS dakle ima namjeru »izgurati« DS iz vlasti:

»Ja osobno mislim da je Demokratska stranka izgubila povjerenje građana Subotice. Ovdje parlament u Subotici vidite kako funkcionira, na bazi konglomerata od 17 stranaka, skupina građana. Doista je teško dugoročno napraviti stabilne i jasne projekte u interesu građana i provoditi u djelo. Mi možemo govoriti, mi možemo kritizirati, na bazi onoga što je državna revizija utvrdila, da Demokratska stranka svakako ne zaslužuje biti na vlasti. Pravila je velike greške i propuste u svom radu. Znae i vi sami da smo mi ispred SNS-a izmišljali toplu vodu, već je to službena državna revizija iznosila

u svojim izvješćima, da su se nenamjenski, netransparentno, nezakonito trošila novčana sredstva, da nije bilo popisa imovine, poslovnih prostora itd.«, zaključuje *Ilija Maravić*.

POŽELJNI I SNS I SVM

S druge strane predsjednik okružnog odbora DS-a *Saša Vučinić* ne potvrđuje postojanje pritiska SNS-a na DS u Subotici, a o tome tko je za DS poželjniji budući partner u budućoj vlasti, SNS ili Saveza vojvođanskih Mađara, odgovara:

»Mislim da ima prostora za suradnju svih političkih stranaka, ne vidim razloga da političke opcije koje rade u gradu ne iskoriste svoje kapacitete na jedan način, koji možda nije toliko politički uobičajen u praksi Srbije, ali mislim da postoji način da iskoristimo utjecaj koji danas Srpska napredna stranka ima prije svega u Beogradu i u republičkoj vlasti. U Subotici DS ima utjecaj u lokalnu i u pokrajinsku vlast, te da iskoristimo jedan utjecaj koji je

*Nakon više mjeseci
izrugivanja demokra-
cije, političke stranke
u Subotici razmatraju
buduće odnose*

SVM imala godinama, desetljećima u ovom gradu i u političkom smislu i stabilnosti, podrške i kvalitete u upravljanju u gradu. Mislim da postoji opcija, ne mislim da svi budu u vlasti, ali da svakako postoji opcija da tri najveće stranke sjednu za stol i razgovaraju. Možda ni ne dođe do dogovora, ali bi bilo jako poželjno da do razgovora dođe i to prije svega u pravcu načina koji će pomoći Subotici, a Subotici treba pomoć, mi smo trenutno grad koji ne crpi sredstva iz republičkog proračuna«, kaže *Vučinić*.

POSLEDICE

Pitanje je mogu li se stavovi ovih dviju strana uskladiti. Sadašnje stanje govori kako mogu, jer mjesecima tiho koegzistiraju. No, u jednom trenutku će se članstvo »stare« SNS upitati koji je njihov benefit u ovoj poziciji. S druge strane, DS se čini spreman odreći se nekih koalicijskih partnera u korist SNS-a. Bilo kako bilo, eventualnu suradnju sa SNS-om prije ili kasnije morat će razmatrati i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Isto je tako moguće i da će se stvari gurati pod otirač i da će političku kartu Subotice krojiti interesi moćnika, a ne izražena volja građana. Građani bi se mogli upitati trebaju li nam uopće izbori, ako će svi biti na vlasti.

Nikola Perušić

ARTEŠKI BUNARI KAO SPOMENARI IZ VREMENA PRIJE VODOVODNIH INSTALACIJA (1)

Arteški bunar u Dudovoj šumi

Zelenim kotačem do duboke vode

*Sačuvani na uglovima pojedinih ulica, stari bušeni bunari i danas su omiljeni jer čuvaju uspomene na prošlo vrijeme *
Na nekoliko lokacija nekadašnjih arteških bunara postavljene su »viktorija česme« priključene na vodovodnu mrežu*

Arteški ulični bunari, nekada glavni opskrbljivači pitkom vodom ne samo djece u igri na ulici i prolaznika, već i domaćinstava u njihovom neposrednom okruženju, danas su »suhi«, a ipak čuvaju patinu prizora stare Subotice na javi i u sjećanjima, i u tim slikama iz prošlosti i sadašnjosti i mnoštvo zanimljivih uspomena.

Mini anketa među Subotičanima pokazuje da je pojam arteških bunara znan svim generacijama, a istovremeno pokretač sjećanja na život i događaje iz prošlosti kao rijetko koji drugi.

GDJE TEČE VODA?

Mjesto »gdje teče voda«, sudeći po uspomena o

ovim bunarima, oduvijek je bilo i - sastajalište. Najviše sastajalište susjeda i djece iz tog kraja oko bunara.

»Rođena sam u kući u kojoj i danas živim, i oduvijek pamtim ovaj arteški bunar na uglu. Što je tu bilo djece! Po cijeli dan se čuo zvuk okretanja kotača. Već godinama ne radi, na ulici niti jednog djeteta, tišina...«, kaže gospođa iz Kertvaroša, iz Ulice Marije Vojnić Tošinice, dok tragom priče o moguće aktivnom starinskom bunaru na ovoj lokaciji pokušavam okrenuti kotač na bunaru i »dozvati« vodu. Kotač je zablokiran, voda ovdje već godinama nije potekla, kažu susjedi. Srećom je stari bunar sačuvan neokrnjen, uljepšava pogled na ulici i čuva uspomene. Čak i mlađih generacija, rođenih

u vrijeme kućnih vodovodnih instalacija.

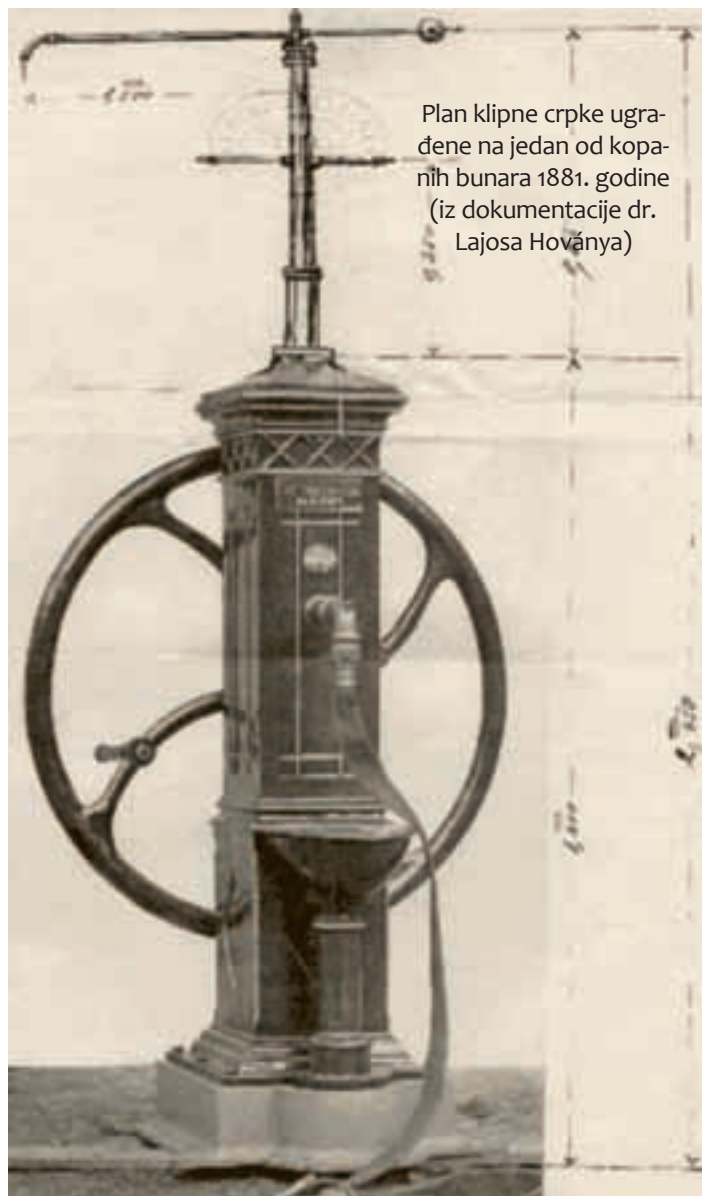
»Prije 25 godina smo vozili ulicama bicikle, igrali se satima u društvu vršnjaka, i nismo imali uz sebe bočice s vodom, niti smo trčali kući po vodu. Pili smo je s arteških bunara. U Kertvarošu ih je u to vrijeme bilo nekoliko aktivnih«, jedno je od tih sačuvanih sjećanja iz djetinjstva mladog čovjeka. Dodaje: »Arteški bunari za nas imaju posebno značenje, jer Subotica nema rijeku. Volimo vodu koja teče, pa makar je i iz bunara...«.

Arteške bunare treba urediti i spremati kada im pripada tako važno mjesto u životu i uspomena. Evo još jednog sjećanja iz djetinjstva, ovo je od prije pola stoljeća, iz okolice Somborskog puta: »Imali smo u kuhinji veliku bačvu od

200 litara sa slavinom i svaku večer smo je punili donoseći vodu s arteškog bunara, kada bi završili poslove na njivi, u vinogradu i dvorištu. Vodu smo donosili u kantama, i odrasli i mi, djeca.«

VODA ZA BRIGU I RADOST

Voda je oduvijek u centru pažnje ovog grada podizanog na legendarnom Panonskom moru. Dok je tekla potocima i skupljala se u jezercima, barama i mlakama, isušivana je i kanalima regulirana za stvaranje urbaniziranog gradskog područja. Pa ipak je plavila teren kod većih kiša (u pojedinim dijelovima grada to stanje poznato je i danas). Danas, kada su prekinuti gotovo svi prirodni tokovi, ljudi maštaju o »vodi koja teče«, tražeći

Plan klipne crpke ugrađene na jedan od kopanih bunara 1881. godine (iz dokumentacije dr. Lajosa Hoványi)

U Ulici Henrika Sjenkjeviča

njenu svježinu i energiju iz dubina fontana i česama.

I voda za piće je na isti način kroz dugo vrijeme stalno bila (i ostala) među prioritetnim temama. Profesor hidrotehnike na Građevinskom fakultetu dr. *Lajos Hovány* proučavao je obimnu arhivsku građu u okviru istraživanja problematike voda na području grada, i među sačuvanim zapisima mnoštvo ih se odnosi na višedesetljetni veliki gradski posao na opskrbi javnim bušenim bunarima, kao preteči vodovodne mreže.

»Prvi podatak, vrlo zanimljiv, potječe iz 1842. godine. Kvaliteta vode kopanih bunara u gradu mnogo je lošija nego vode kopanih bunara na salašima, konstatirao je u svom pismu 26. kolovoza gradonačelnik *Josip Sarić*. Predložio

je izgradnju bušenog arteškog bunara. Magistrat je usvojio odluku o bušenju bunara na tadašnjem glavnom trgu, ali do realizacije tada, ipak, nije došlo, nego su problem drugačije riješili. Nakon Sarićeve izjave o (ne)kvaliteti vode, iduće godine izdan je nalog da se na nekoliko javnih kopanih bunara postave klipne crpke, što se u gradu primjenjivalo i ranije, od 1837. Do travnja 1845. završili su izgradnju bunara s klipnim crpkama na pet lokacija u gradu i nastavili i sljedećih godina.«

PRVO PROBNO BUŠENJE

U idućih stotinu godina u Subotici je došlo do ekspanzije bušenih bunara, te se 1947. godine za opskrbu vodom stanovništva u gradu

koriste 83 javna bušena bunara i 289 privatnih. Ali do onog prvog bušenog u ranijem stoljeću nije se lako stiglo: prvo probno bušenje u gradu se dogodilo 1867. godine uz tzv. Malu kasarnu (lokacija uz Beogradski put između Harambašićeve i Ulice Maksima Gorkog). Nije uspjelo, nisu dobili vodu.

Trebalo je proći još 15 godina do početka velikog posla koji je označio novi način opskrbe vodom (iz bušotina). Dr. Lajos Hovány kaže:

»Na teritoriju Željezničkog kolodvora 9. srpnja 1882. godine *Béla Zsigmondy* započeo je bušenje bunara. Do 3. prosinca prijedena je dubina od 190 metara, do svibnja 1885. godine 446 metara, a do srpnja 1886. godine 601 metar. Kvalitetni vodonosni

slojevi za piće pronađeni su na dubini između 96 i 169 metara. Time je ovo postao prvi bušeni bunar u gradu. Njegova voda korištena je za Željeznički kolodvor i prva dva mikrovodovoda u gradu, jedan za zalijevanje parka ispred kolodvora i drugi za određene javne zgrade duž Korza. Prva dva javna bušena bunara za stanovništvo, jedan kod crkve sv. Terezije i drugi kod Gradske kuće, predani su na uporabu 14. siječnja 1894. godine, što se može smatrati početkom uporabe javnih bušenih bunara za stanovništvo.«

Od tada su zeleni bunari ostali trajati na subotičkim ulicama do danas.

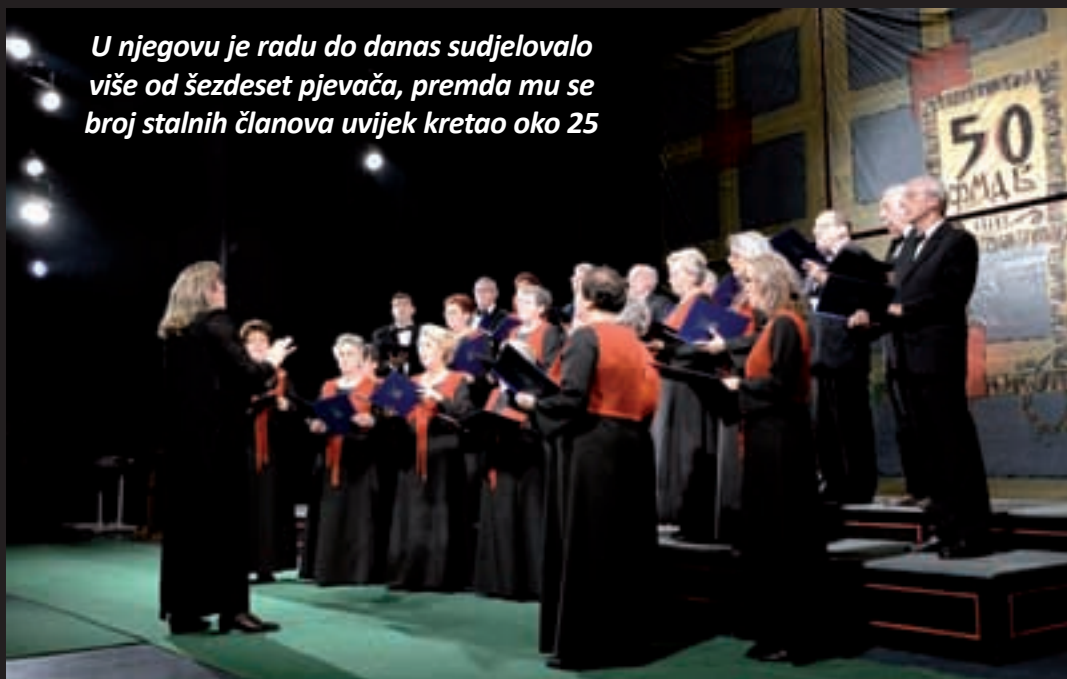
(nastavit će se)

Katarina Korponaić

PJEVAČKI ZBOR HKPD-A »JELAČIĆ« IZ PETROVARADINA

Kvalitetan višeglasni zbor

U njegovu je radu do danas sudjelovalo više od šezdeset pjevača, premda mu se broj stalnih članova uvijek kretao oko 25

Na natjecanju pjevačkih zborova, koje se u okviru jubilarnog 50. festivala muzičkih društava Vojvodine održavalo 26. i 27. listopada u Rumi, mješoviti pjevački zbor Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Jelačić« iz Petrovaradina osvojio je do sada najveće priznanje – brončano odličje u kategoriji mješovitih zborova. Budući da se istodobno radi o zboru koji je bio i jedinim predstavnikom hrvatske zajednice u Vojvodini na spomenutom festivalu, prilika je da ga se po prvi puta bolje predstavi.

OSNUTAK

Nedugo nakon osnutka Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Jelačić« 2003. godine, petrovaradinski Hrvati pokreću inicijativu za osnivanjem mješovitog, četveroglasnog pjevačkog zbora koji bi bio nasljednikom nekadašnjeg zbora Hrvatskog

pjevačkog društva »Neven«, glasovitog po uspješnim koncertima priređivanim u Petrovaradinu i okolnim mjestima od 1880. do pedesetih godina prošloga stoljeća.

Prvi korak učinjen je organiziranjem audicije za kandidate zbora, pozvane ponajprije iz redova crkvenih pjevača koji su imali iskustvo jednoglasnog i dvoglasnog pjevanja u pojedinim župama petrovaradinskoga dekanata. Ocjena vokalnih sposobnosti kandidata i pravo odlučivanja o izboru članova budućeg zbora bila je povjerena dirigentici mješovitog zbora opere Srpskog narodnog pozorišta, prof. *Vesni Kesić-Krsmanović*, koja je bila i ostala voditeljicom zbora »Jelačić« sve do danas.

»U prvo vrijeme nije bilo lako. Veliki je podvig osnovati jedan zbor. Za to je potrebna ne samo volja, nego i ustrajnost, društvenost i strpljivost svakog pojedinca«, prisjeća se prof. Vesna, naglašavajući

kako se u početku pjevalo samo jednoglasno, te kako je prelazak na dvoglasni način pjevanja smatran velikim uspjehom.

U njegovom je radu do danas sudjelovalo više od šezdeset pjevača, premda mu se broj stalnih članova uvijek kretao oko 25.

POTPORA

Uz potporu srijemskog biskupa mons. *Đure Gašparovića*, koji je od prvog dana rada društva i zbora ustupio na korištenje biskupijski prostor, svoju potporu davali su, a i danas to čine, i drugi svećenici, poput preč. *Marka Kljajića*, preč. *Marka Loša* i vlč. *Stjepana Barišića*.

Osim dirigentice Vesne Kesić-Krsmanović, nemjerljiv doprinos umjetničkom radu društva davao je i čuveni petrovaradinski pijanist i glazbeni spisatelj prof. *Đuro Rajković*, koji je bio i doživotnim stručnim suradnikom

istoga. Većina harmoniziranih skladbi koje zbor i danas izvodi djelo su njegove ruke i požrtvornosti.

Zahvaljući njima, ali i mnogima drugima, zbor je stasao u kvalitetan amaterski višeglasni zbor koji, pored skladbi narodnog i starog gradskog žanra, izvodi skladbe ozbiljne glazbe poznatih autora, poput *Mozarta, Schuberta, Lisinskog, Zajca, Smetane, Prepreka, Štefanovića, Okrugića* i mnogih drugih. Posebnost zbora je u tome što na repertoaru ima i brojne duhovne, liturgijske skladbe, te među svojim nastupima bilježi aktivno sudjelovanje na crkveno-liturgijskim svečanostima. Zbor se ponosi i opernim solistima (sopranisticom, tenorom i baritonom) koji su spremni izvoditi skladbe za solo uz pratnju instrumenta ili kombinirano sa zborom.

Tijekom dugogodišnjeg djelovanja pjevački zbor je postigao dobre rezultate i na polju festivalskog i koncertnog prezentiranja petrovaradinskog glazbenog naslijeđa. Uz česte nastupe u svome gradu, zapaženi su brojni nastupi u Vojvodini i Republici Hrvatskoj.

Najnoviji pozivi na gostovanje u Trogir i Kaštele potvrđuju da perspektive za očuvanjem i njegovanjem bogatog naslijeđa višeglasnog pjevanja petrovaradinskih Hrvata doista ima. Oni će i dalje sve činiti »U spomen budućnosti« svoga Petrovaradina, što je i slogan ovogodišnjeg obilježavanja 10. obljetnice osnutka društva.

Petar Pifat

Traže nove kriterije za raspodjelu sredstava

Kriteriji nisu dobri i nisu u skladu s onim što radi vlast na pokrajinskoj i republičkoj razini, tvrdi Ivan Karan

Hrvatsko kulturno društvo »Vladimir Nazor« iz Stanišića uputilo je gradonačelniku Sombora *Nemanji Deliću*, Gradskom vijeću i Savjetu za međunacionalne odnose Skupštine Grada Sombora, prijedlog za izmjenu kriterija za dodjelu sredstava na natječajima za nacionalne zajednice i informiranje. Prijedlog je da se sredstva za KUD-ove nacionalnih zajednica raspoređuju sukladno brojnosti nacionalne zajednice, a da se na natječajima za informiranje omogući i sudjelovanje udrugama koje produciraju radijske ili TV emisije.

Povod za ovakvo reagiranje hrvatske udruge iz Stanišića je ovogodišnji natječaj za KUD-ove nacionalnih manjina, gdje je jedna udruga dobila polovicu planiranog novca. Kada je riječ o financiranju informiranja na jezicima manjina, jedini natječaj koji je objavljen za informiranje na jezicima nacionalnih manjina bio je namijenjen samo tiskanim medijima, dok je natječaj za sredstva za usluge informiranja javnosti o aktualnim događanjima od značaja za život građana bio namijenjen samo elektroničkim medijima, ali ne i nevladinim organizacijama koje produciraju radijske ili TV emisije. I o jednom i o drugom problemu naš je list opširno pisao.

PO UGLEDU NA REPUBLIKU I POKRAJINU

Ivan Karan, predsjednik HKD »Vladimir Nazor«, u razgovoru za »Hrvatsku riječ« najprije se osvrnuo na izjavu predsjednika Savjeta za međunacionalne odnose

Ivan Karan

Skupštine Grada Sombora *Zorana Čote*, koji je rekao kako pravilnik kojim su određeni kriteriji za raspodjelu sredstava KUD-ovima nacionalnih zajednica i nije toliko loš i da bi se tome pravilniku trebale prilagoditi i udruge. Karan je istaknuo kako ga uvijek i iznova iznenađuju predstavnici hrvatske zajednice koji nalaze za shodno uvijek braniti ono što je uradila vlast u gradu. »Nisu kriteriji dobri i nisu u skladu s onim što radi vlast na pokrajinskoj i republičkoj razini. Ti su kriteriji mnogo bolji, primjereniji su stanju na terenu i ovise o brojnosti i aktivnosti u nacionalnoj zajednici. Također, ne

trebaju se udruge prilagođavati kriterijima za neki natječaj Grada, već udruge trebaju svoje aktivnosti planirati na osnovi onoga za što su formirane, na osnovi svoga statuta i programa rada i usklađivati svoje aktivnosti s drugim udrugama u manjinskoj zajednici«, kazao je Karan.

U dopisu HKD »Vladimir Nazor« navodi se kako bi sredstva planirana za nacionalne zajednice trebala biti podijeljena na nacionalne zajednice sukladno njihovoj brojnosti u Somboru, a da se onda raspoloživa sredstva za određenu nacionalnu zajednicu raspodjeljuju putem natječaja udrugama te nacionalne zajednice na osnovi aktivnosti i programa. Ovakav način raspodjele sredstava imaju i Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije i Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, kulturu i nacionalne zajednice, Tajništvo za kulturu i javno informiranje, kao i Grad Subotica. To bi omogućilo pravedniju raspodjelu, pa se ne bi dogodio nesrazmjer u visini sredstava odobrenih za KUD-ove bunjevačke, mađarske i hrvatske zajednice. Da podsjetimo, polovicu novca od 675.000 dinara, koliko je ove godine bilo namijenjeno za KUD-ove koji njeguju nacionalni identitet, dobilo je UG »Bunjevačko kolo«.

IZMJENE NATJEČAJA ZA INFORMIRANJE

U prijedlogu koji je upućen navodi se i kako bi trebali biti izmijenjeni kriteriji u natječaju za sufinanciranje elektroničkih medija za informiranje javnosti o aktualnim događanjima od značaja za život građana i to tako da se u dijelu Pravo na podnošenje prijava napravi izmjena i da se omogući i NVO s područja grada Sombora koje produciraju radijske i TV emisije na manjinskim jezicima (koje se emitiraju na medijima u Somboru) da se natječu za sredstva. »Zakon o elektroničkim medijima predviđa da javni servis ima određeni dio programa i određena sredstva za neovisne produkcije, pa bi i ovdje makar dijelom trebale biti financirane neovisne produkcije«, kaže Karan.

On se nada da će Grad Sombor pokazati razumijevanje, da će prijedlog HKD-a »Vladimir Nazor« biti usvojen i da će već natječaji u 2014. godini biti raspisani s novim kriterijima, jer »ne košta puno, a donosi političke poene«. Na kraju razgovora Karan kaže kako je šteta za Sombor što gradonačelnik nema pomoćnika zaduženog za informiranje, ili vijećnika Gradskog vijeća zaduženog za to područje.

Zlata Vasiljević

PRIČA ZA PIVOPIJE I ONE KOJI TO NISU

Prvo hrvatsko pivo

Priča je to o više od tri stoljeća dugoj pivarskoj tradiciji u Osijeku, o kristalno čistoj vodi iz vlastitih zdenaca, najkvalitetnijem ječmu i hmelju

Na svijetu, uvijek sam u to, nema pivopije koji nije čuo za čuveni Oktoberfest. Jedini i jedinstveni festival piva u bavarskoj metropoli Münchenu koji obično traje dva tjedna i održava se na poznatom Theresienwieseu na površini većoj od 30 hektara, a godišnje ga posjeti više od 5 milijuna pivopija i ljubitelja dobre zabave. Tradicija ispijanja piva na ovom najpoznatijem festivala pokrenuta je prije 203 godine u čast vjenčanja bavarskog princa *Ludviga I.*, koji je poslije i okrunjen kao njemački kralj, s princezom *Therese von Sachsen-Hildburghausen* 12. listopada 1810. godine, što je preraslo u najpoznatiju manifestaciju u čast piva na cijelom svijetu. Organizatori se hvale da je Oktoberfest ove godine pohodilo 6,5 milijuna ljudi koji su popili 6,9 milijuna krigli piva i pojeli 117 bikova i 57 teladi, a broj kobasica koje su nude uz pivo teško je izraziti.

I MI KONJA ZA UTRKU IMAMO

Tako to rade Nijemci, ali i mi konja za utrku imamo. U Osijeku se od 2009. godine održavaju Dani prvog hrvatskog piva, no početak ove lijepe manifestacije veže se za početak novog milenija, 2000. godinu, od kada je na lijevoj obali Drave, kod katakombi, počelo druženje pivopija i polako preraslo u

prepoznatljiv festival piva na ovim našim prostorima.

Dakle, priča je ovo o prvom hrvatskom pivu, ili kako Slavonci to vole reći, o Osječkom pivu, priča o stoljetnoj tradiciji i majstorstvu pretočenom u najomiljenije piće. Priča je to o više od tri stoljeća dugoj pivarskoj tradiciji u Osijeku, priča o kristalno čistoj vodi iz vlastitih zdenaca, najkvalitetnijem ječmu i hmelju, priča o ljubavi i prstohvatu slavonskog ponosa, jedinstvenim sastojcima

sljubljenim u neponovljivom okusu prvog hrvatskog piva.

A sve je doista počelo vrlo davno. Podaci o proizvodnji piva u Osijeku sežu do davne 1664. godine, kada je prvu pivovaru otvorio izvjesni gospodin *Bauer*, koji je zanat izučio u rodnoj Njemačkoj. Kojih tridesetak godina poslije, 1694. godine, u Osijeku se već spominju tri pivara - *Josip Hemerl*, *Johan Konrad Steer* i *Vitus Casper*. Nešto kasnije, 1697., i *Matija Holtzleiner*, koji otvara pivo-

varu u Donjem gradu, a još koju godinu poslije *Kajetan Šeper*, koji je zanat izučio u Austriji i Češkoj, otvara pivovaru u Gornjem gradu, na mjestu današnjeg parkirališta kod hotela Osijek. Pivo je ubrzo postalo omiljeno piće puka i sve su pivovare dobro poslovale do II. svjetskog rata, a nakon toga prestaju s radom zbog nacionalizacije. Pivovara u Donjem gradu je pripojena poduzeću »Vinopromet«, ali samo na kratko vrijeme, ponovno

se osamostaljuje kao poduzeće za proizvodnju piva, slada i leda. Kako lokacija u Donjem gradu, danas je tamo Evandeoski teološki fakultet, nije bila podesna za proširenje djelatnosti, pivovara se 1979. godine seli na Zeleno polje, gdje i danas posluje, najprije kao Pivovara Osijek, a godine 2009. mijenja naziv u Osječka pivovara d.d. To je najstarija hrvatska pivovara i jedina u stopostotnom hrvatskom vlasništvu. Danas proizvodi više od 500.000 hl piva, a pivopijama nudi Osječko svijetlo, Osječko crno i Biker.

STARIJA OD ZAGREBAČKE I VOJVOĐANSKIH PIVOVARA

Da se Osječani ne prave važni bez razloga, govore činjenice da je prva pivovara u Zagrebu, na Starom gradu, otvorena 1721. godine, koja

je poslije preseljena u Gajevu ulicu, a tek nakon 1848., kada mali pivari nisu mogli zadovoljiti potrebe grada za pivom, grof *Gustav Pongratz* i barun *Petar Dragutin Turković* osnivaju Zagrebačku pivovaru 1892. godine, koja je svečano puštena u rad 12. srpnja 1893. godine u Ilici. Danas im je najpoznatije Ožujsko svijetlo pivo, od milja nazvano Žuja. Prije Zagrebačke, osnovana je Karlovačka pivovara 1854. godine, i danas je članica poznate svjetske kompanije Heineken.

Osječani se vole hvaliti da je njihova pivovara starija i od vojvođanskih pivovara, a podaci im daju za pravo, jer najstarija je osnovana u Pančevu davne 1722. godine, a vlasnik joj je bio Židov iz Bratislave (Požuna) *Abraham Kapiš*. Koji decenij poslije osnovana je i carska pivovara u Apatinu 1756. godine i

danas je to jedna od najobilnijih tvrtki za proizvodnju piva u Srbiji, s godišnjom proizvodnjom od 4 milijuna hektolitara. Cijeni se da apatinsko Jelen pivo danas pije svaki drugi stanovnik Srbije, a trećina te proizvodnje izveze se u zemlje u regiji – Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Hrvatsku i Sloveniju. Pivovaru u Čelarevu osnovao je veleposjednik *Lazar Dunderski* 1892. godine i danas je ona u sastavu respektabilne Carlsberg grupe, a nadaleko je poznato njihovo Lav pivo.

I kao Srijemac, red je da i Srijem spomenem, mada smo više uživali u vinu, još od doba cara *Probusa*, za kojega se tvrdi da je posadio prvi trs vinove loze na blagim padinama Fruške gore. Od tog doba naši preci više i nisu pili vode, već bijeloga srijemskoga vina, pa neki tvrde da u Srijemu ni *Shakespeare*

nije preveden doslovno, »biti il ne biti«, već kao »piti il ne piti, pitanje je sad«. Bogu hvala, Srijemci nisu zazirali niti od piva, a prva pivovara u Srijemu osnovana je u Srijemskoj Mitrovici 1830. godine, koju je zatim preuzeo i unaprijedio *Heinrich Veis*. I počeci proizvodnje piva u Beogradu vezani su za Srijem, točnije malu pivovaru je na Vračaru otvorio Mitrovčanin *Johan Veinhapel* 1839. godine, a već sljedeće, 1840., osnovana je Nova ili Kneževa pivara, u vlasništvu kneginje *Ljubice Obrenović*.

Mi Gibarčani uživali smo u Mitrovačkom svijetlom pivu, jer godinama su nogometaši njihove pivovare dolazili u Gibarac za kirbaj, a nakon utakmice mi smo osigurali pečene odojke a oni hektolitre mitrovačkog piva. Al' se nekad dobro jelo! I pilo!

Slavko Žebić

PREDSTAVLJANJE SLAVONSKOG KULENA U VAJSKOJ

Kako smo zaštitili kulen

Pročelnik Uprave za poljoprivredu Vukovarsko-srijemske županije dipl. ing. *Andrija Matić* bio je gost hrvatske kulturne udruge »Zora« u utorak, 29. listopada. Tom je prigodom u župnoj dvorani crkve sv. Jurja u Vajskoj, u nazočnosti uzvanika, publike i gostiju predstavio slavonski kulen, hrvatski originalni suhomesnati proizvod. Slavonski kulen je zaštitni znak Slavonije i uveden je u Listu zaštićenih kulturnih dobara Republike Hrvatske.

U svom govoru Matić je govorio o povijesti, proi-

zvodnji, pripremi slavonskog kulena. Naveo je sve parametre kojima se kulen štiti, a pri tome je najvažnije da svi sastojci moraju biti iz Slavonije, što odgovara standardima Europske unije. Za zaštitu ovoga proizvoda obavljaju se brojne analize, a uz to je potrebno povećanje proizvodnje. »Kad budemo pravili kulen kao za sebe, tada će taj kulen mnogo više vrijediti«, rekao je, među ostalim, Matić. On je pri tom naveo i jednu zanimljivost: kada je *Vid Došen* 1788. došao iz Dalmacije u Slavoniju, začudio se kakvoći slavonskog kulena. U njegovu djelu »Aždaja tvrdoglava« nalaze se i ovi šaljivi stihovi: »Volim kulen punog smrada, neka razum njime vlada...«

Iz Matićevog izlaganja nazočni su saznali i pojedinosti iz prošlosti proizvodnje kulena – nije poznato kada se proizveo prvi kulen u Slavoniji, ali je poznato da je nastao u okolnostima u kojima su nastali svi proizvodi od sušenog dimljenog mesa, jer se proces sušenja i dimljenja pokazao kao izniman u konzerviranju i očuvanju nutritivnih tvari sa specifičnom bojom, mirisom i okusom. U

prošlosti se po svinji proizvodio samo jedan kulen, a njegova potrošnja bila je vezana uz posebno važne društvene i obiteljske događaje kao što su žetva, vjenčanja, rođenja, krštenja...

Organizator ovoga skupa HKPU »Zora« na čelu s *Željkom Pakledincem* i *Ivom Šimunovićem* pobrinuo se da program bude što zanimljiviji, te su pozvali pjesnika iz Bođana *Josipa Dumendžića Meštra*, koji je uljepšao večer govoreći svoje pjesme.

Nakon promocije uslijedila je degustacija kulena, domjenak i druženje u lijepoj dvorani župnog ureda. I tom prigodom bilo je ozbiljnih razgovora i dogovaranja o daljnjem radu i suradnji među udrugama.

Z. Pelajić

MJESNA ZAJEDNICA SOT

Planova puno – posla mnogo

Jedan od većih problema Soćana je vodoopskrba

Sot je mjesto u šidskoj općini, koje se nalazi na južnim padinama Fruške gore, na magistralnoj cesti Šid-Ilok, a prvi se put u dokumentima spominje 1297. godine. Međutim prva nalazišta koja dokazuju da je Sot bio puno ranije naseljen, nađena su na više lokaliteta u okolini sela. Tijekom rata devedesetih godina dolazi do odlaska velikog broja hrvatskog stanovništva i mijenjanja nacionalne strukture sela. U Sotu trenutno živi oko 800 žitelja od kojih je preko 50 posto stanovnika katoličke vjeroispovijesti, dok je ostali postotak pravoslavne vjeroispovijesti.

NEVOLJE S VODOM ZA PIĆE

Povoljan zemljopisni položaj mjesta pogoduje bavljenju zemljoradnjom i vinogradar-

stvom, pa se većina stanovnika i bavi ovom djelatnošću. Ono što predstavlja problem mještanima Sota jest vodoopskrba. Soćani se vodom za piće skrbu sa seoske česme, a jedino stanovnici Dunavske ulice dobivaju vodu s dva bunara, dok se za ostale potrebe u kućanstvu opskrbljuju preko hidrofora. Kako nam je istaknuo predsjednik Savjeta Mjesne zajednice *Milisav Arišić*, projekt za izgradnju vodovoda postoji i predan je u općinu na razmatranje i odobrenje novčanih sredstava. Mjesna zajednica Sot raspolaže i sredstvima prikupljenim mjesnim samodoprinosom. Uskoro će novo konstituirani Savjet (kojega čini 5 članova – 2 iz Demokratske stranke, 2 iz Socijalističke partije Srbije i jedan predstavnik Grupe građana) pokrenuti proceduru za povrat imovine, kako bi mogli raspolagati i sredstvima

od zemljišta: »Selo je imalo seljačku zadrugu koju je izgubilo osnivanjem kombinata. Ostali smo i bez zemljišta, a postoji i zgrada zadruge i prazan plac. Mjesna zajednica bi mogla živjeti od toga i mi ćemo uskoro pokrenuti postupak za povrat naše imovine«, izjavio je predsjednik MZ Milisav Arišić.

ZA LJEPŠI IZGLED SELA

U selu radi područni odjel osnovne škole za učenike od prvog do četvrtog razreda i vrtić. Objekt škole nije oličen od 1972. godine, točnije od kada je izgrađen, a sportska dvorana je ruinirana. Nažalost, Mjesna zajednica ne raspolaže dovoljnim sredstvima kako bi izgradila novu, ali kako kažu, radu škole, vrtiću, ali i udruzi žena, vjerskim zajednicama, lovačkoj udruzi i udruzi građana

pomažu koliko mogu. U vijećnoj nacionalnoj zajednici u Sotu mještani složno žive i rade i rado se odazivaju radnim akcijama na uređenju sela:

»Volio bih da se svi mi koji ovdje živimo više družimo. Samo tako možemo napredovati. Za primjer ja se rado odazivam radnim akcijama u selu, kao i na održavanju, čišćenju župnog dvorišta, koje u posljednje vrijeme organizira župnik *Nikica Bošnjaković*«, ističe Milisav Arišić. Jedan od takvih primjera je nedavno košenje trave na groblju, kada su mještani dragovoljno sudjelovali u toj radnoj akciji. Na mjesnom groblju u selu prije četiri godine počela je izgradnja kapele koja još uvijek nije završena jer nedostaju sredstva. Želja je predsjednika da groblje, kao i kapela, bude namijenjena svim vjernicima.

Milisav Arišić

Najuređeniji atarski putovi i najuređenije ulice bit će, po odluci povjerenstva koje je oformio Savjet Mjesne zajednice, nagrađivani po sustavu koji je osmišljen za mještane.

U Sotu se nalazi i umjetno akumulacijsko jezero, koje je trenutno u nadležnosti Nacionalnog parka Fruška gora. U Mjesnoj zajednici bi željeli da se ono vrati na

Zoran Mendan

brigu Savjeta: »U blizini je sotsko jezero, u selu ima puno ljubitelja ribolova, te bismo voljeli da ponovno počne raditi ribičko društvo. Problem je što nemamo nadležnost, ali pokušat ćemo nešto uraditi i po tom pitanju«, ističe zamjenik predsjednika *Zoran Mendan*.

Mladi

Jedan od većih problema u selu je, kako ističu, nepostojanje mjesta gdje bi se okupljali mladi. Dom kulture je u veoma lošem stanju, tako da je jedan od planova čelnika ovog sela aktiviranje rada mladeži, izgradnjom prostora za stolni tenis i osnivanje odreda izviđača.

Planova je puno, a posla mnogo, ali se u ovom selu ne plaše posla, što su do sada i dokazali mnogobrojnim dragovoljnim akcijama. Pokazalo se kako samo zajedničkim radom i trudom mogu stići do cilja i učiniti puno za dobrobit svog mjesta i svih mještana koji u njemu žive.

S. Darabašić

NA RUBU ŽIVOTA

Vašarište – utočište obitelji Đurđević

Na otvorenom prostoru punom otpadaka ova obitelj i jede i spava, zajedno s dva psa koji ih brane od štakora

U napuštenom objektu na Šidskom vašarištu bez struje i vode i elementarnih uvjeta za život već duže vrijeme živi sedmeročlana obitelj Đurđević. Otac *Zlatko* i majka *Jelena Pajkanović*, u otvorenom objektu bez prozora i vrata, sa samo dva ležaja, žive sa svojih petero djece: *Bobanom* (13), *Vesnom* (12), *Draganom* (11), *Zoricom* (10) i *Sanjom*, koja ima pet godina. Nijedno od djece ne pohađa školu, kako navodi majka *Jelena* jer nemaju vodu te se djeca ne mogu niti okupati, a ona nema gdje im oprati garderobu. Na otvorenom prostoru punom otpadaka ova obitelj i jede i spava, zajedno s dva psa koji ih brane od štakora. Otac *Zlatko* prehranjuje djecu tako što sakuplja sekundarne sirovine i prodaje ih, a korisnik je socijalne pomoći i dječjeg dodatka, dok hranu uzima iz Narodne kuhinje.

»VOLIO BIH IMATI SVOJU KUĆU«

Međutim, kako kaže, sve to nije dovoljno za prehraniti

petero djece, a ukoliko uskoro ne izradi novu osobnu iskaznicu, postoji mogućnost da više ne bude korisnik niti socijalne pomoći:

»Donosimo hranu iz Narodne kuhinje, ali to nije dovoljno. Djeca bi jela i slastice i voće, ali ja nemam mogućnosti to im priskrbiti. Obraćao sam se i općini za pomoć i do sada sam dva puta dobio jednokratnu pomoć od 5000 dinara. Supruga vodu donosi s česme na groblju, a struje nemamo. Naložimo vatru s nekim starim krpama, jer drva nemamo, a što ćemo s ogrjevom kada dođe zima, ne smijem niti misliti. Dvije obitelji koje su bile ovdje, dobile su u Molovinu kuće od općine. Volio bih i ja imati svoju, samo da ima struje i vode i da mogu djecu slati u školu. Plašim se jedino da ne izgubim pravo na socijalnu pomoć, onda stvarno ne znam što ću raditi«, kaže *Zlatko*.

Majka *Jelena* kaže da se najviše plaši štakora, pogotovo noću, kada im ponekad skaču preko glave. Kako kaže, ima i dobrih ljudi koji im ponekad donose hranu i garderobu za

djecu, ali ona nema gdje oprati rublje, a ne mogu kupiti niti osnovna sredstva za higijenu. I pokraj toga djeca su radosna, veselo trčkaraju bosa po vašarištu i iščekuju dobre ljude. Najstariji, *Boban* i *Dragana*, kažu da bi najviše voljeli ići u školu, učiti pisati i čitati i družiti se s ostalom djecom, ali na žalost trenutno nemaju uvjeta za to.

Zajedno s obitelji Đurđević, u gornjem dijelu objekta živi *Zlatkov* brat *Zoran*. Niti on nigdje ne radi, a kako kaže nema ni dokumenta, pa samim tim ne može ni ostvariti pravo na bilo kakvu pomoć.

RJEŠENJA IMA/NEMA

Odgovornu stranu za eventualno rješenje ovog socijalnog slučaja potražili smo u općinskoj upravi i razgovarali s pomoćnikom predsjednika općine *Šid Cvjetko Rakićem*. Kako smo saznali, ova obitelj je za vrijeme prethodne vlasti dobila kuću u Molovinu, ali su prilikom boravka u njoj nanijeli veliku štetu. Palili su dijelove namještaja, pravdajući se tada da nisu imali čime se grijati: »U dva navrata smo *Zlatku Đurđeviću* davali jednokratnu pomoć, uz napomenu da ta sredstva iskoristi za izradu dokumenata. Gdje su ta sredstva potrošili, mi to ne znamo. Roditelji te djece nisu lišeni poslovne sposobnosti i mogli bi privređivati, a što se tiče smještaja, općina trenutno nema smještajnih kapaciteta. Ono što bi trebalo poduzeti, jest da naprave dokumenta i svoju molbu za smještaj dostave Povjerenstvu za raspolaganje nekretninama u općini *Šid*. Postoji određena procedura i prioriteta, koji se moraju poštovati«, istaknuo je *Cvjetko Rakić*.

S. Darabašić

Znate li gdje je bio stari Sirmij?

Piše: dr. Zsombor Szabó

Znate li gdje je bio stari Sirmij? Naravno, svaki pošten čitatelj ovog feljtona, ali i oni koji nisu čitatelji, znaju kako je stari, antički Sirmij ispod današnje Srijemske Mitrovice. Rimski ostaci su djelomično otkopavani, a najvredniji dio, carsko kupatilo je konačno i zaštićeno impozantnim krovom. Pitanje ću postaviti drugačije. Znate li gdje je bio srednjovjekovni Sirmij? Pretpostavljam odgovorit ćete: vjerojatno na istoj lokaciji, samo ostaci nisu još iskopavani. Ovo posljednje je istinit odgovor, jer na teritoriju današnje Srijemske Mitrovice, čudno je, ali ispada kako skoro nema srednjovjekovnih ostataka, ili ako su i pronađeni, o tome kao da se ne želi išta govoriti ili publicirati široj javnosti.

GDJE JE BIO SIRMII VETUS?

Kada sam davno započeo istraživanje srednjeg vijeka, prvo sam počeo s najstarijim »dobrim« zemljovidima, koji su se odnosili na ovaj dio Europe, i na karti *Wolfganga Laziusa* koja je izdana 1552. godine, znači izrađena je nakoliko godina ranije, u blizini mjesta *Z. Demeter* nedaleko prema zapadu ubilježeno je naselje *Sirmiu vetus*, to jest nekadašnji ili stari Sirmij. Proučavajući kasnije izdane zemljovide, *Mercatorovu* iz 1548., *Speedovu* iz 1626. i *Bleuvu* iz 1664. godine, uočio sam istu »situaciju na tere-

Detalj Mercatorove karte

nu«. Poštovanim čitateljima kao ilustraciju prikazat ćemo samo detalj Mercatorovog rada, koji se odnosi na dio nekadašnje srijemske županije *Sirmiensis com.* (itatus). Na karti rijeka Bosut (*Bosutha flu.*) utječe u Savu pokraj mjesta *S. Demeter*, (S.(veti) Dimitrije, to jest Srijemske Mitrovice), a isto na njenoj obali, nedaleko, sjeverozapadno leži *Sirmium vetus*. Poslije silnih regulacija vodotokova, Bosut se u Savu ulijeva blizu Srijemske Rače (koja se isto nalazi na ovom crtežu). Počeo sam tražiti razjašnjenje u postojećoj literaturi ili stručnim časopisima, prije svega arheološkim, ima li tamo nekih podataka koji me mogu privesti bliže rješavanju problema. Nešto prihvatljivije sam našao kod Dezsőa Csánkija¹, u povi-

jesnom zemljopisu u doba Hunyadijevih. Csánki je isto uočio kako se na nekim kartama iz XVI. stoljeća pokraj *S. Demetera* nalazi i ubilježeno mjesto *Sirmium vetus*. On se poziva na neke renesansne pisce, npr. na *Bonfinija* koji spominje »*Syrmio metropoli civitate nominatus*«, u slobodnom prijevodu: grad biskupa koji se zove Syrmio).

SANCTO YRENEO, SJEDIŠTE SRIJEMSKOG BISKUPA

Csánki objašnjava kako je prvobitno sjedište novooformljene Srijemske biskupije bilo mjesto *Kw* pokraj Banmonostora. Nakon tatarske najezde sjedište je premješteno južnije u Srijem, negdje u blizini *S. Demetera*, i ova biskupija se prvi put spominje 1252. godine kao »*ecclesie S. Irinei Syrmienensis*«. Pošto je *S. Demeter* uvijek potpadao pod jurisdikciju Kaločko-

bačke nadbiskupije, iz ovog razloga sjedište nove biskupije nije moglo biti u ovom gradu (samo u blizini), jer jedan dokument iz Vatikana spominje »*villa S. Yrinei ubi episcopus Syrmienensis consuevit*« (slobodan prijevod: naselje gdje srijemski biskup obitava). On napominje kako je tu bio i drugi srijemski kaptol i komora (kovnica) za novac »*Camera cultelli Sirmiensis*«, koja je radila još i 1454. godine. On pretpostavlja kako je tu stajala i utvrda *Castrum Syrmienensis*. On tvrdi kako su u vrijeme posjeta talijanskih putopisaca u XV. stoljeću ruševine ovoga grada još postojale. Jedino ne daje odgovor gdje je bilo mjesto Sveti Irinej, to jest točna lokacija ruševina. U nastavku feljtona pokušat ćemo dati odgovor i na to pitanje.

¹ Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. Magyar Tudományos Akadémia, 1894. II. tom str. 238-39.

»Hajo« nastupio na Kolarcu

BEOGRAD – Tamburaški ansambl »Hajo« iz Subotice nastupio je na tradicionalnom Jesenskom koncertu narodne glazbe u dvorani Kolarčeve zadužbine u Beogradu. Na koncertu je nastupio i Narodni orkestar Radio Beograda pod upravom *Branimira Đokića* i poznati vokalni solisti iz Srbije. Subotički tamburaši su se predstavili s dvije autorske skladbe – »Tamburaši samo svirajte« i »Dani bečarski«.

Ujedno, članovi ansambla »Hajo« snimili su i materijal za potrebe Radio Beograda. Riječ je o instrumentalnim narodnim skladbama, među kojima i nekoliko bunjevačkih igara.

Prije dva tjedna »Hajo« je imao promociju novog CD-a »Evo opet šorom vraci jure« u Beogradu, u prodavaonici Jugoton - Croatia Recordsa, koji je i izdavač ovog albuma. Ansambl ove godine slavi 25 godina rada, a tim povodom »Hajoši« su sinoć (četvrtak, 7. studenoga) u Subotici održali koncertnu promociju spomenutog albuma.

Spomen večer Stipanu Šabiću

SUBOTICA – Prigodom desete obljetnice smrti slikara, likovnog pedagoga i kulturnog djelatnika *Stipana Šabića* Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i HKC »Bunjevačko kolo« priređuju spomen-večer, koja će biti održana danas, 8. studenoga, u dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u Subotici (Preradovićeva 4). Početak je u 19 sati.

Gostovanje osječkog HNK u Subotici

SUBOTICA – Sutra (subota, 9. studenoga) u Subotici gostuje predstava »Hotel 'Slobodan promet'« nastala u produkciji Hrvatskog narodnog kazališta iz Osijeka. Riječ je o, kako se navodi, urnebesnoj komediji rađenoj po tekstu *Georgesa Feydeaua*, a koju je režirao *Sulejman Kupusović*. Početak je u 19,30 sati.

Prvi međunarodni festival velikih tamburaških sastava u Rumi

RUMA – Kao nasljednik Festivala tamburaških orkestara Srbije u Rumi će za vikend, 9. i 10. studenoga, biti održan Prvi međunarodni festival velikih tamburaških sastava. Pokraj dva tamburaška orkestra iz Rume (HKPD »Matija Gubec« i GTO »Branko Radičević«) na festivalu će nastupiti, i to prve festivalske večeri, juniorski Subotički tamburaški orkestar, Gradski tamburaški orkestar iz Banja Luke, Tamburaški orkestar KUD-a »Dobreč« iz Dragatuša u Republici Sloveniji, kao i Subotički tamburaški orkestar. Drugog festivalskog dana predviđen je nastup Tamburaškog orkestra Radničkog kulturno-umjetničkog društva »Pelagić« iz Banja Luke, Tamburaškog orkestra umjetničkog centra »Lira« iz Novog Sada, Brodskog tamburaškog orkestra iz Slavonskog Broda, kao i Tamburaškog orkestra Stara Pazova. Organizatori festivala velikih tambu-

raških sastava su Savez tamburaških orkestara Vojvodine i Kulturni centar u Rumi, a pokrovitelj je Općina Ruma.

N. J.

Godišnji koncert tamburaša »Gupca«

TAVANKUT – Godišnji koncert Tamburaškog orkestra HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta bit će održan u nedjelju, 10. studenoga, u fiskulturnoj dvorani osnovne škole u Donjem Tavankutu. Početak je u 19 sati, a cijena ulaznice je 100 dinara.

»Tripot Bog pomaže« u Lemešu

LEMEŠ – Na zahtjev publike, u nedjelju 10. studenog u 19,30 sati u Domu kulture u Lemešu, bit će reprizirana predstava »Tripot Bog pomaže« u izvedbi dramske sekcije HBKUD-a »Lemeš«. To je pučka komedija čiji je autor *Marjan Kiš*, a redatelj *Ilija Ezgeta*.

Praizvedba predstave »Bunjevački blues«

ZAGREB – Praizvedba predstave »Bunjevački blues« rađene prema knjizi priča »Prid svitom – saga o svitu koji nestaje« *Tomislava Žigmanova* bit će održana idućeg petka, 15. studenoga, u Zagrebu. Predstava je rađena u produkciji Glumačke družine »Histrion« i bit će igrana na njihovoj sceni, koja se nalazi na adresi Ilica br. 90.

Režiju predstave potpisuje *Vlatko Dulić*, a igraju: *Nina Erak-Svrtan*, *Vlatko Dulić*, *Ivana Buljan-Legati*, *Vesna Tominać* / *Suzana Nikolić*, *Davor Svedružić* / *Boris Svrtan* i *Goran Grgić* / *Dražen Kühn*.

Početak predstave je u 20 sati. Predstava će biti reprizirana već sutradan, u subotu 16. studenoga, u okviru »Noći kazališta«.

Organizirani odlazak na »Interliber« u Zagrebu

TAVANKUT – Osnovna škola »Matija Gubec« iz Tavankuta organizira dvodnevni posjet (15. i 16. studenoga) sajmu knjiga »Interliber« u Zagrebu. U okviru posjeta organizirani su i odlazak na mjuzikl: »Crna kuća - mjuzikl u boji«. U subotu je planiran posjet Karlovcu (Ozalj, Dubovac, Branič kula – uz prezentaciju strelčarstva i mačevanja) i odlazak na kazališnu predstavu u okviru »Noći kazališta«.

Noćenje je u hostelu »Chillout« u Zagrebu, a u cijenu aranžmana uključana su dva ručka i jedan doručak, te ulaznice.

Cijena aranžmana je 8.000 dinara (4.000 dinara prilikom prijave, a 4.000 dinara do konca studenoga 2013.). Program je rađen na bazi 50 autobusnih putnika. Organizator putovanja zadržava pravo promjene cijena u slučaju promjene kalkulativnih elemenata. Prijave do 12.11.2013. godine na telefon 0659767010 (Ivana Vizin); 0659767035 (Stanislava Stantić Prčić). Email: stanislava.sp@gmail.com

UZ 3. DANE JULIJA NJIKOŠA U OSIJEKU

Bunjevački i šokački Hrvati u skladbama Josipa Andrića

Julije Njikoš je bio priznati muzikolog, skladatelj, melograf, dirigent, glazbeni kritičar koji se više od 70 godina bavio tamburaškom glazbom. Svoju je ljubav prema ovoj vrsti glazbe naslijedio velikim dijelom od dr. *Josipa Andrića*, također vrsnog hrvatskog skladatelja, muzikologa, književnika i urednika književnog društva Sv. Jeronima. Ovom prigodom sjetit ćemo se jednog opsežnijeg Njikoševog rada kojeg je posvetio Andriću i iz kojeg donosimo nekoliko ulomaka koji se nalaze u Matoševu arhivu u Plavni.

»Slavonija, Srijem, Baranja i Bačka jedno su glazbeno područje u našoj narodnoj glazbi. To je područje istih melodija, istih ritmova, istog glazbenog izričaja, područje s kojeg je tambura postala naše glavno i općenito narodno glazbalo.

Bačka, zapremajući geografski sjeveroistok tog glazbenog područja, ističe se posebno etničkom šarolikošću, koja začudo nije bitno utjecala na glazbenu fizionomiju pojedinih etničkih skupina.

Šokački element je onaj, koji je jedna od najstarijih živih spona između sva četiri sastavna dijela toga područja. Glazba tog šokačkog elementa jedna je od najznačajnijih kulturnih tradicija, koja je ondje do danas sačuvana. Šokački glazbeni folklor sačuvan je sa svojim specifičnim karakteristikama kao ose-

Josip Andrić

Julije Njikoš je bio izravni nasljednik glazbenog djela i stila dr. Josipa Andrića i da nije bilo njega vjerojatno bi Andrić bio još više zaboravljen

bujnost u velikom bogatstvu cjelokupnog našeg narodnog glazbenog blaga.

Dok je glazbeni folklor slavonskih, srijemskih, pa i baranjskih Šokaca sabiran, zapisivan i proučavan u našoj melografiji, glazbeni folklor bačkih Šokaca ostao je po strani – nezapažen, nezapisivan i neproučavan. A nije mnogo bolje bilo niti s bunjevačkim glazbenim folklorom, koji se u Bačkoj nadovezuje na šokački.

Dr. Josip Andrić potaknut od Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, poslije Drugog svjetskog rata, da kao rođeni Bačvanin sustavno sakupi narodne melodije bačkih Šokaca i Bunjevaca, popunio je prazninu koja je postojala u našoj melografiji. Od 1947. godine obavljao je taj posao, pa je za nepunih 12 godina

sabrao i zapisao oko 1300 narodnih melodija iz svih bačkih mjesta u kojima žive šokački i bunjevački Hrvati.

Duh narodnog glazbenog folklor slavonsko-srijemsko-bačkog tipa provejava gotovo sva Andrićeva djela, a do danas je on svakako skladatelj koji je dušu tambure najbolje poznao i u svojim skladbama za tambure najvjernije iznosio. Vođen tim duhom Andrić je stvorio u razdoblju između 1912. i 1956. godine 125 novih kola i 82 pjesme na vlastite i narodne tekstove. Slušajući te Andrićeve pjesme i kola mnogi neće vjerovati da to nisu prave narodne pjesme i kola. Nikad nitko nije glazbom uzveličao slavonska, srijemska i bačka sela tako, kao što je dr. Andrić to učinio svojim kolima, od kojih je svako za sebe posebno karakteristično.

Godine 1937. osniva se u Osijeku, gradu *Paje Kolarića*, Hrvatski tamburaški savez u kojem je dr. Josip Andrić vršio dužnost potpredsjednika, a kasnije i predsjednika. Riječju i perom širio je misao o potrebi sve umjetničkijeg afirmiranja tamburaške glazbe. Ideal jedne tamburaške filharmonije, orkestra, koji bi izvodio tamburaška djela simfonijskog karaktera, lebдио mu je stalno pred očima, te je u tome stvarao i iznosio planove. Tako se 1939. godine rodila i Andrićeva 'Bačka simfonijeta', opus 76., rađena posve u klasičnom simfonijskom obliku: I. stavak u sonetnoj formi u kojem prikazuje rodni dom i rodno selo na širokoj bačkoj ravnici, II. stavak u širokoj trodjelnoj formi je elegija o majčinom grobu nad kojim se razliježe pjesma o Bačkoj, III. stavak scherzo, plesnog je karaktera u kojem opisuje radost bačkog sela, dok IV. stavak u formi ronda iznosi pred slušatelje dušu bačkih salaša, sela i gradova i završava 'Himnom radosti'«.

Julije Njikoš je bio izravni nasljednik glazbenog djela i stila dr. Josipa Andrića i da nije bilo njega vjerojatno bi Andrić bio još više zaboravljen. Uvjereni smo da će djelo Julija Njikoša imati ljepšu budućnost, što svjedoče i ovogodišnji 3. dani Julija Njikoša, održani 27. listopada u prepunoj dvorani Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku.

Zvonimir Pelajić

MATIJA MOLCER, GLAZBENIK I SKLADATELJ

Skladanje je moj elan života

Ovogodišnja skladateljska produkcija Matije Molcera sadrži i skladbe nastale na osnovi inspiracije stihovima hrvatskih književnika iz Vojvodine Milovana Mikovića i Tomislava Žigmanova

Iza Matije Molcera je bogata glazbena karijera i rad u oblastima skladanja, koncertiranja i rada s učenicima u subotičkoj Muzičkoj školi. Ove godine je, među ostalim, skladao i djela inspirirana stihovima hrvatskih književnika iz Vojvodine Milovana Mikovića i Tomislava Žigmanova.

Interes i ljubav prema glazbi kod Matije Molcera započeli su još dok je bio dijete, jer je njegova majka Margita svirala klavir. Ona je bila samouka, ali je zato Matija koncem 1945. godine upisan u subotičku Muzičku školu.

OD SUBOTIČKE MUZIČKE ŠKOLE DO ZAGREBAČKE GLAZBENE AKADEMIJE

»Počeo sam učiti svirati violinu, a sviranje klavira sam u to vrijeme počeo učiti sam, dakle kao samouk, jer sam već tada, odmah po upisu u Muzičku školu, počeo skladati, prvo za violinu, ali nisam bio zadovoljan, jer je klavir kao mali orkestar, pa sam zbog toga počeo učiti svira-

nje klavira i pisati kompozicije za klavir, te sam i izvodio svoje kompozicije. Imali smo školski orkestar, a ja sam bio koncert-majstor, jer sam bio najbolji violinist u školi. Sada mi je to malo smiješno, jer moje kolege Romi, koji nisu mogli upisati Muzičku školu, jer nisu imali završenu osnovnu školu, bili su tada puno bolji violinisti od mene. Moje kolege Romi, glazbenici koje sam poznao u to vrijeme, bili su fenomenalni, talentirani, rođeni za glazbu«, kaže Matija Molcer i napominje glede sviranja klavira, da je tek kasnije počeo učiti sviranje kod tadašnje ravnateljice Muzičke škole Kore Milko, koja je po njegovom mišljenju bila najbolja pijanistica u ondašnjoj Jugoslaviji.

»Za tri godine položio sam deset razreda učenja sviranja klavira. Nakon završenih šest godina niže Muzičke škole i četiri godine srednje, upisujem se na Glazbenu akademiju u Zagrebu, umjetnički odsjek, i to bez pripreme godine. Studije na toj Glazbenoj akademiji su tra-

jale četiri godine za one koji su nakon završenih studija postajali profesori, dok je za koncertne umjetnike, soliste, studij trajao pet godina, koji sam ja završio. Tada sam otišao na odsluženje vojnog roka i tada sam dobio pismo od direktorice Milko da će se u Subotici otvoriti prvi stupanj glazbene Akademije i poziv da dođem predavati. Zato sam došao u Suboticu i 'zaglavio' ovdje, a do danas taj prvi stupanj nije otvoren«.

INSPIRACIJA POEZIJOM ZA SKLADATELJSTVO

U subotičkoj Muzičkoj školi Matija Molcer 1961. počinje predavati učenje sviranja klavira, komponiranje i povijest muzike, a postaje i član Subotičke filharmonije.

»Još dok sam bio učenik, svirao sam u Filharmoniji, među prvim violinama, a nakon studija, svirao sam violu. Dirigent je bio Milan Asić. Svirao sam jedno vrijeme i u kazališnom orkestru, gdje je dirigent također bio Asić, glazbeni život

Subotice je tada bio u zamašu. U to vrijeme redovito sam svirao koncerte kao pijanist u svim većim gradovima bivše Jugoslavije, kao i u inozemstvu. Od brojnih koncerata izdvojio bih Kongres muzičkih umjetnika, kompozitora i pedagoga Jugoslavije održan 1963. u Subotici, svirao sam klavir kao solist u Filharmoniji, izveli smo Mozartov 'A-dur koncert za klavir', te koncert Filharmonije održan u Segedinu 1967. u zgradi Opere, gdje sam također svirao kao solist, a izveli smo moj Klavirski koncert br. 1. Nastupam više na koncertima, ali je skladanje moj elan života«.

Matija Molcer sklada bez sviranja na instrumentima, glazbene skladbe piše i završava u 'glavi' – čuva ih u memoriji i onda ih zapisuje na papir. Ove godine je također skladao više djela, za gudački kvartet br. 5, inspiriran stihovima Milovana Mikovića, za glas i gudački kvartet na stihove Tomislava Žigmanova, kompoziciju za gudački kvartet br. 6 i br. 7 (»In memoriam Ildiko Komjathy), kompoziciju za klavirski trio »Courage for the Past«, te »Metamorfoze« za klarinet, kao i tri haikua za vokal, flautu i čelo na svoje pjesme, i na koncu kompoziciju »Solang« za vokal, flautu i timpane, na tekst Gerharta Hauptmanna.

Zvonko Sarić

Škola ne stvara umjetnika

»Važno je što čovjek u školi nauči, ali poslije uči sam, a 95 posto onoga što sam ja naučio o glazbi – naučio sam poslije Akademije. Svaki umjetnik stvara sebe«, kaže Matija Molcer.

U POSJETU NARODNOM KAZALIŠTU SOMBOR

Brešan za sva vremena

Narodno kazalište Sombor surađuje s kazalištima iz Varaždina i Osijeka, a djela hrvatskih pisaca uspješno se izvode u somborskom teatru

Predstava »Hamlet u selu Mrduša Donja«

O d prošle sezone na repertoaru somborskog kazališta nalazi se komedija hrvatskog književnika i scenarista *Ive Brešana* »Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja«, koju potpisuje redatelj *Kokan Mladenović*. Da je tema Brešanova komada i poslije 40 godina aktualna potvrdio je i uspjeh ove predstave i interes gledatelja, pa je Brešanova komedija na redovitom repertoaru i ove sezone.

PRIČA O POHLEPI I PRIMITIVIZMU

Za razliku od originalnog teksta u kome se radnja odvija u Dalmatinskoj zagori u selu Mrduša Donja, gdje okupljeni seljaci iščekuju početak sastanka mjesnog aktiva sela, somborska se priča događa u okolici Sombora u organizaciji mjesnog odbora Demokratske lige. Priča o vlastoljubivosti, pohlepi

i primitivizmu ista je kao i prije 40 godina. »Ovo je dobar repertoarski potez i ova hrabra i značajna predstava dogodila se u jednom specifičnom političkom trenutku u Srbiji nakon izbora. Kako to obično biva kod redatelja Kokana Mladenovića, u pitanju je ozbiljna adaptacija, a riječ je, svakako, o jednom od najizvođenijih Brešanovih komada. Koliko je tema aktualna pokazuje i to što se trenutno igra u još nekoliko kazališta u regiji. Somborska će publika tako imati uskoro prigodu vidjeti tu pred-

stavu u izvođenju kazališta iz Tuzle i jedno drugačije čitanje Brešana«, kaže ravnateljica Narodnog kazališta Sombor *Biljana Keskenović* i dodaje kako je dvorana puna prigodom svakog izvođenja predstave »Hamleta u selu Mrduša Donja« i da će zbog toga predstava na redovitom repertoaru biti i ove kazališne sezone.

SURADNJA S HRVATSKOM

Nadaju se Somborci i sudjelovanju na »Danima satire« u Zagrebu. A što se tiče gosto-

vanja u Hrvatskoj, somborsko je kazalište igralo svoje predstave u Varaždinu, Čakovcu i Osijeku, dok su kazališta iz Varaždina i Osijeka gostovala u Somboru. »Kazališta iz Hrvatske prisutna su na kazališnoj sceni Srbije, a i kazališta iz Srbije sudjeluju na najznačajnijim festivalima u Hrvatskoj. Naš teatar surađuje s kazalištem iz Varaždina i naravno s osječkim teatrom kome smo i zemljopisno najbliži, a i slični su nam koncepti kazališta. Želja nam je sudjelovati na 'Splitskom ljetu' i još nekim festivalima u Hrvatskoj«, kaže Biljana Keskenović i dodaje kako je u suradnji s hrvatskim kazalištima značajnu ulogu imao i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Srbiji. Jedan od razloga što se predstave iz Hrvatske igraju u Somboru je i interesiranje publike.

NENADMAŠNA KATE

Za hrvatskog autora vezuje se i jedna od kulturnih predstava somborskog teatar »Kate Kapuralica«, rađena po tekstu dubrovačkog pisca *Vlaha Stullia*. Premijera je bila 1995. godine. Zanimljivo je reći kako je postavljanje ovog komada na scenu, iako je prije toga samo jednom izveden na »Dubrovačkim ljetnim igrama« gdje je izazvao niz kontroverznih reakcija, bila svojevrsna hrabrost. Vrlo bzo »Kate Kapuralica« postala je svojevrsni fenomen. U Beogradu je izvedena 22 puta, igrana je u mnogim gradovima Srbije, na Cipru, u Beču, Skoplju, u Budvi je izvedena pet puta za pet večeri uzastopce. Na 18 festivala osvojila je 33 nagrade. Izvedena je 117

U europskoj kazališnoj obitelji

Narodno kazalište Sombor postalo je punopravni član Europske teatarske konvencije. Europska teatarska konvencija osnovana je 1988. godine, a danas je najznačajnija javna kazališna mreža u Europi, koja okuplja 47 kazališta iz 25 zemalja. Cilj je poticanje razmjene ljudi, ideja i predstava. Službeno punopravni član ove europske teatarske obitelji Narodno kazalište Sombor postalo je 25. listopada u Zagrebu i tako je poslije Srpskog narodnog kazališta iz Novog Sada postalo drugi teatar iz Srbije u ovoj kazališnoj asocijaciji.

Biljana Keskenović

puta kršeći sredinom 90-ih godina politički, carinski i jezični embargo. Pamte se i ovacije publike i pljesak koji je trajao 12 minuta. Nakon vrtoglavog uspjeha predstave neki su glumci otišli u druge teatre, pa iako predstava nikada službeno nije skinuta s repertoara, prekinuto je njeno izvođenje. Onda je,

poslije stanke od 13 godina, 2010. godine »Kate« ponovno stavljena na repertoar, ali ne zadugo. U kazalištu kažu kako je razlog bolest jednog od glumaca, ali se nadaju da će se »Kate« igrati i dalje. »Ova predstava obilježila je jedno od najznačajnijih

Premijere

Prva premijera u ovoj kazališnoj sezoni bila je 25. listopada, a riječ je o komediji »Ruža s dva mirisa« *Emilija Karbaljide*, u režiji *Snežane Udicki*. Druga premijera bit će 23. studenoga, a riječ je o predstavi »Gospođa Olga« *Milutina Bojića*, u režiji *Gorčina Stojanovića*.

razdoblja Narodnog kazališta Sombor. Postoji veliko interesiranje Radiotelevizije Srbije da snimi ovu predstavu. Stjecajem okolnosti ona nije nikada snimljena, a mislim kako bi značajno bilo da ona ostane zabilježena kao jedan dokument. Nadam se da ćemo »Kate Kapuralicu« do kraja ove kazališne sezone ponovno staviti na repertoar«, kaže Biljana Keskenović.

»ČAROBNJAK« U KANADI

Prošlu teatarsku sezonu u somborskom kazalištu obilježio je komad »Čarobnjak« u režiji *Borisa Liješevića*. Riječ je o praiizvedbi teksta mladog *Fedora Šilija*, koji govori o životu *Thomasa Manna*. Nema festivala s

koga se »Čarobnjak« nije vratio s nagradama, a među njima su i četiri nagrade na ovogodišnjem »Sterijinom pozorju«. »Čarobnjak« je 2. studenoga gostovao u Torontu u Kanadi. »Poziv je stigao nenadano, ali nam je drago što smo igrali u Teatru Isabel Bader. Pomogli su nam Grad Sombor, Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje i Vlada Vojvodine. Toronto je grad u kome živi veliki broj ljudi s ovih prostora, tako da su zakazana dva izvođenja, a obje predstave već su rasprodane«, kaže ravnateljica somborskog teatra i s ponosom ističe kako je somborsko kazalište prvo iz Vojvodine koje je gostovalo u Torontu.

Zlata Vasiljević

KULTURNA SURADNJA S GLAVNIM GRADOM HRVATSKE

Zagrebački kvartet i izložba zagrebačkih slikara u Subotici

U okviru nastavka suradnje u području kulture između kulturnih ustanova i organizacija iz Grada Subotice i Grada Zagreba, u Subotici će se sljedećeg tjedna održati dva značajna događaja: koncert Zagrebačkog kvarteta te izložba slika likovnih umjetnika iz Zagreba.

Koncert jednog od naju-

glednijih gudačkih kvarteta u Europi bit će održan u zajedničkoj organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i subotičkog Udruženja Electe, u utorak 12. studenoga, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 19 sati. Zagrebački gudački kvartet će se subotičkoj publici predstaviti kompozicijama

Igora Kuljerića (»SONG«), *Ludwiga van Beethovena* (»Gudački kvartet Op. 18 br. 2 u G-duru«) i *Petra Iljića Čajkovskog* (»Gudački kvartet Op. 22 br. 2 u F-duru«).

Zagrebački kvartet kontinuirano djeluje od 1919. godine, a današnji sastav čine *Sergej Evseev*, braća *Hrvoje* i *Davor Philips* te *Martin Jordan*. Do sada je odsvirao preko 4.000 koncerata na svim kontinentima, snimio više od 60 ploča za razne svjetske izdavačke i radijske kuće.

Sutradan u srijedu, 13. studenoga (novembra), s početkom u 19 sati, u Galeriji »Dr. Vinko Perčić« bit će otvorena izložba slika, u suorganizaciji Galerije »Dr. Vinko Perčić« i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Subotičkoj publici će se predstaviti trojica likovnih umjetnika iz Zagreba: *Vatroslav Kuliš*, *Bane Milenković* i *Zoltan Novak*.

Ulaz na obje manifestacije je slobodan.

D. B. P.

JESU LI NAŠI POKOJNI VJEŠTICE?

Recimo NE Halloweenu

Marija Vidaković

»Mislim da je ovako nešto više nego potrebno, jer često mladi nisu niti svjesni da je Halloween poganski običaj i oni jednostavno s društvom odlutaju i sudjeluju u tome. Na ovaj način otvaramo svijest o samom blagdanu, da ne trebamo slaviti i častiti vještice nego svece.«

Patricija Merковиć

»Po meni je ovo jako dobra ideja. Imala sam čast glumiti Azeliju i još bolje proživjeti sve ovo. Zaista sam se uživala u ulogu i ovo mi je jedno prekrasno iskustvo.«

Kristina Ivković

»Oduševljena sam ovom večeri. Mislim da je ovo baš pravo vrijeme za ovako nešto. Svi smo zauzeti svojim osobnim stvarima, a ovo je pravi način da se pripremimo za blagdan koji je pred nama. Bilo je zaista emotivno i lijepo na ovaj način upoznati život jedne svetice. Osobito mi se svidjelo što su glumci različitih generacija.«

Emina Kujundžić

»Podržavam i pohvaljujem ovu ideju. Roditelji, posebno kršćani, pozvani su na odgovorni odgoj svoje djece. Svako vrijeme nosi svoje teškoće, kako u odgoju tako i u kršćanskom životu. Na nama roditeljima je da djeci svojim primjerom pokažemo prave kršćanske vrijednosti, a također i izgradimo u njima ispravne moralne stavove. Ova mi je predstava i govor mladomisnika upravo u tome pomogao, mogla sam djeci na konkretnom primjeru objasniti da su djeca maskirana u vještice (koju smo sreli uz put) na krivom putu, a da mi poštujemo svece kao što je sv. Mala Terezija od Djeteta Isusa.«

Ž. V.

Večer uoči blagdana Svih svetih (31. listopada) ove godine bila je sasvim drugačija. Naime, zajednica mladih katolika »Zamka«, koja djeluje i radi pri župi »Marija Majka Crkve«, skupa sa svojim kapelanom vlč. Ivicom Ivankovićem Radakom odlučili su se javno suprotstaviti širenju poganske prakse Halloweena, odnosno »Noći vještice« u Subotici.

PRVA VEČER SVETACA

Upravo radi toga, mladi su odlučili ponuditi drugačiji, kvalitetniji i ljepši program kao pripremu za blagdan Svih svetih, odlučili su napraviti Holyween, ili u prijevodu večer svetaca. Da su naišli na podršku mladih, obitelji, kao i onih malo starijih, mogli su se uvjeriti svi koji su bili u prepunoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo«, gdje je održana prva Večer svetaca.

O povijesti Halloweena i njegovom poganskom širenju govorio je mladomislik vlč. Vinko Cvijin.

Mladi su odlučili ove godine nazočnima približiti život i djelo svete Male Terezije od Djeteta Isusa i Božjeg Lica, koja je rođena prije 140 godina, a blaženom proglašena prije 90 godina. U predstavi

Kao izvrsni glumci pokazali su se: *Marina Gabrić, Marija Vidaković, Dušan Balažević, Barbara Sekereš, Patricija Merковиć, Davorin Horvacki, David Dujak, Ivana Gabrić, Josipa Ivković,*

koja je bila odličan spoj suvremenog svijeta i vremena kada je živjela ova svetica, mladi su prikazali svetičino djetinstvo. Period kada se najbolje može vidjeti tadašnji odgoj djece u obitelji, s obzirom na to da su njeni roditelji *Zèlie Marie* i *Louis Martin* (u predstavi Azelija i Ljudevit) jedini supruzi i roditelji jedne svetice koji su proglašeni blaženima. Nisu proglašeni blaženima jer su odgojili sveticu, nego jer su i oni sami živjeli sveto.

Terezija Sekereš i vlč. Ivica Ivanković Radak. Za glazbu se pobrinila *Martina Ivković*, za scenografiju *Elizabeta Ivanković* i *Neven Vuković*, a za režiju *Nevena Mlinko*.

MIŠLJENJE NAZOČNIH

Ideja o Večeri svetaca potekla je od mladih Zagrebačke biskupije, a po prvi puta realizirana je u Subotici. Evo što su o njoj rekli nazočni:

MEDITACIJA

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Čovjek se oduvijek bojavao smrti, jer je ona za njega bila i ostala nepoznanica. Zato su mnoge grane znanosti usmjerene produženju života, a smrt postaje tabu-tema, jer o čemu se ne govori, o tome se i ne razmišlja. No, pretjerani strah od smrti je izraz nepovjerenja u Isusa i u sve što nas je o tome poučio. Mnoge ankete među vjernicima su pokazale kako neki od njih, iako vjeruju u Boga, ne vjeruju u život nakon smrti, što znači da je njihova vjera vezana samo za ovozemaljsko. To je vrlo neobičan podatak, jer naša vjera ispovijeda i vjerovanje u život vječni. Zato je i danas aktualna poruka Isusovog susreta sa saducejima iz Lukinog evanđelja (Lk 20, 27-38).

SADUCEJSKI STAV

Zgoda ovog evandeoskog odlomka događa se kada su vjerske vođe židovstva već uveliko zabrinute sve većim Isusovim utjecajem u narodu i sve većim brojem pristaša. Zato mu oni šalju izaslanstvo koje će pokušati poljuljati njegov autoritet. Ta je uloga pala na saduceje. Saduceji su skupina u židovstvu koja nije vjerovala u uskrsnuće. Oni su priznavali samo prvih pet

knjiga Biblije u kojima se o uskrsnuću mrtvih ništa ne govori, te je za njih odnos s Bogom vezan samo za ovaj svijet. Oni su uvjereni da njihov stav potvrđuje Mojsijev zakon koji propisuje da čovjek kojem je brat umro bez djece mora s njegovom udovicom podići potomstvo svome bratu (usp. Pnz 25, 5). Kako bi što bolje potvrdili

svoje stavove pričaju priču o sedmero braće koji su umirali jedan za drugim, a žena ni s jednim nije imala potomstva. Problem ove situacije dolazi kada konačno umre i žena te se tada javi pitanje koje, prema njihovu mišljenju, dovodi vjeru u uskrsnuće do apsurd: »Kojemu će dakle od njih ta žena pripasti o uskrsnuću? Jer sedmorica su je imala za ženu« (Lk 20, 33).

Međutim, čitanje iz Knjige o Makabejcima potvrđuje da su Židovi od davnina vjerovali u uskrsnuće (usp. 2Mak 7, 1-2.9-14). Žrtva zbog odbijanja svinjskog mesa čini se pomalo pretjerana, ali je njena poruka snažna. Vjernost uredbi kao takvoj nije sama po sebi toliko bitna, no ona je znak vjernosti Bogu. Još je snažnija poruka o vjeri u uskr-

snuće. Braća koja se žrtvuju radi vjernosti propisima ispovijedaju vjeru u život vječni, uskrsnuće tijela te različitu sudbinu pravednika i grešnika nakon uskrsnuća. I Pavao u Drugoj poslanici Solunjanima kao da je nadahnut Isusovim razgovorom sa saducejima, te piše o Bogu koji »po milosti daje trajno ohrabrenje i dobru nadu da se oslobodimo nez-

sada susreli i vidjeli i zato je čovjeku nemoguće zamisliti ga. Stoga Isus ne daje nikakav opis, nego samo najavljuje da će čovjek biti sličan anđelima, a to znači novi identitet djece Božje.

Argument za vjeru u uskrsnuće Isus nalazi u Svetom pismu, u onom dijelu koji su priznavali i saduceji: »A da mrtvi ustaju, naznači i Mojsije kad u odlomku o grmu Gospodina zove Bogom Abrahamovim, Bogom Izakovim i Bogom Jakovljevim. A nije on Bog mrtvih, nego živih. Ta svi njemu žive« (Lk 20, 37-38). Bog se objavljuje kao Bog trojice davno umrlih patrijarha zato što su oni mrtvi samo tijelom, ali u vječnosti žive s njim. Ako oni ne bi živjeli, Bog živih ne bi se objavljivao kao Bog onih koji već odavno nisu živi. Stoga je ovo važna potvrda da smrt nije kraj života i da je vjera u uskrsnuće utemeljena još u Starom zavjetu.

Neznanje o sudbini nakon smrti može odvesti u nijekanje jedne od temeljnih istina naše vjere. Za vjernika smrt nije tabu-tema, činjenica koja ulijeva strah. Ona je dio puta do uskrsnuća, prolaz do susreta s Bogom. Bez vjere u uskrsnuće čovjek Boga doživljava samo na ovozemaljski način te mu tako doživljen Bog lako može postati nepotreban. Tada vjera postaje humanizam, jer se čovjek svodi samo na tjelesnu dimenziju. No, vjera u uskrsnuće pokazuje da cjelovit čovjek nije ni samo tijelo ni sama duša te treba brinuti i o jednom i o drugom.

godnih i opakih ljudi« (2Sol 2, 16.3.2). Isus iz rasprave sa saducejima izlazi kao pobjednik, jer vjera u uskrsnuće daje smisao njegovu životu i njegovu putu u Jeruzalem. Istina uskrsnuća ne može biti pobjeđena ljudskom nevjerom.

ISUSOVA POUKA

Isus pojašnjava saducejima, a i nama danas, razliku između uskrsnuća i oživljavanja. Uskrsnuti nije isto što i oživjeti. Ono je stvarnost drugog svijeta po kojoj se čovjek izuzima iz svih ovozemaljskih zakonitosti. Njime se uspostavlja novi red i novo stvorenje. Uskrsnućem se događa prijelaz u Božji svijet i novi život u koji smrt više nema pristupa. Taj svijet nije sličan ničemu što smo do

Voda i šuma, moja snaga i energija

Rodom Monoštorka, vedra, uvijek nasmijana, dinamična, dobro raspoložena, pozitivna, iznimno elokventna, naša je današnja sugovornica *Snežana Periškić*. Svoj Monoštor voli, te joj prepuštamo da nam ga u par riječi opiše, kako ga ona doživljava. No, to je samo dječlić njene ljubavi i opčinjenosti svojim rodnim mjestom.

»Monoštor je 'selo na 7 rijeka', kako bi to pjesnici rekli. Okružen je prekrasnim šumama, Dunavom, njegovim rukavcima, pritokama i ritovima (Specijalni rezervat prirode Gornje Podunavlje) svjetska baština – pa tko bi mogao odoljeti tomu? Pokraj vode i šume crpim energiju, zabora-

vljam sve probleme, nalazim novu snagu da nastavim...« Snežana je po profesiji i, kako nam kaže, životnom opredjeljenju, diplomirana pravnica. Uposlena je u Gradskoj upravi Grada Sombora, u drugom mandatu. Obnaša dužnost članice Gradskog vijeća Grada Sombora, zadužena za područje obrazovanja. Prije toga bila je i pomoćnica gradonačelnika za mjesnu samoupravu. I nakon 25 godina rada još je zaljubljena u svoj posao, paragrafe, propise i pravne zavrzlake u gospodarstvu, gdje je radila neko vrijeme i bila voditeljica pravnih poslova. Radila je i u prosvjeti gdje je obavljala posao tajnice Osnovne škole »22. okto-

bar« u rodnom Monoštoru. Ostvarila se u mnogim područjima i davala je svugdje maksimum sebe.

DRUŠTVENI, POLITIČKI ANGAŽMANI, UDRUGA...

Snežana je u politici od 2008. godine. »Svakom tko me poznaje nezamislivo je odvojiti me od bilo kog društvenog ili političkog događanja u Monoštoru.« Članica je DSHV-a, predsjednica MO DSHV-a u Bačkom Monoštru, članica Vijeća i članica Predsjedništva DSHV-a u Subotici, vijećnica je i članica Odbora za obrazovanje Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici. Priča kako je sudjelovala i bila jedan od inicijatora za uvođenje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u školi »22. Oktobar« u Bačkom Monoštoru. Nastava se odvija punih 10 godina. Ističe kako u školskoj 2013./2014. nastavu pohađa 134 učenika.

Ovo nije kraj, ova iznimno aktivna žena ne staje s aktivnostima: »Sa skupinom divnih poduzetnih žena iz Monoštora pokrenuli smo i osnovali NADE – neprofitnu udrugu čije je cilj ekonom-

ska, društveno, političko osnaživanje žena na selu. Udruga postoji dugi niz godina. Do današnjeg dana smo skupa sa sličnim udrugama u zemlji i inozemstvu (R. Hrvatska, i R. Mađarska) organizirali i provodili projekte i kroz njih radionice, koje su bile iznimno posjećene uz aktivno sudjelovanje članica.«

Primjećujemo kako nam neće biti dovoljno redaka za

OVOGA PUTA DIJELIMO RECEPT S VAMA! BRZI VOĆNI KOLAČ OD LISNATOG TIJESTA

Potrebno za 4 osobe:

450 g lisnatog tijesta / bjelanjak / 3 jušne žlice šećera / 3 jušne žlice sjeckanog lješnjaka / 250 ml soka od jagoda / vrećica preljeva za torte / 450 g zamrznutog bobičastog voća / 2 vrećice želatine / 500 ml slatkog vrhnja / vrećica vanilin šećera / 4 cl likera od naranče

Priprema:

Pećnicu zagrijati na 200 stupnjeva. Lisnato tijesto odmrznuti, razviti na pobrašnjenoj dasci i isjeći 3 kruga (prečnika 26 cm). Poredati krugove na

TURISTIČKA AGENCIJA "SUBOTICA-TRANS"
Sređinski put 84., 24000 Subotica
Licenca OTP mtrs broj 406/2010 od 24.02.2010.
PIB: 100960042, Matični broj: 08049548,
B.t.r. 209-179140-48 Komercijalna banka,
TELEFON: +381 24/555-466, FAX 556-548,
www.subtrans.rs, subtrans@subtrans.rs
e-mail: ta-subtrans@gmail.com

Aranžman obuhvata:
Prijevoz turističkim autobusom na danoj relaciji
Smještaj u hotelu *** u Mestru na bazi dva noćenja sa doručkom
Pratila grupa
Usluge lokalnog vodiča
Dodatno putničko i međunarodno zdravstveno osiguranje DOOR
Troškove organizacije

VENECIJA
Verona- Venecija- Mestre- Palmanova
20-23.11.2013.

Cijena aranžmana: 130 eura

pobrojiti čime se sve Snežana bavi, no jednostavno gledat ćemo sve to nekako posložiti. KUD Hrvata »Bodrog« je sa skupinom entuzijasta i zaljubljenika u stare šokačke običaje, pjesme, plesove i očuvanje jedinstvene narodne nošnje osnovala 2003. godine. S ponosom naglašava konstan-

tan uspon, nagrade koje je udruga pobrala za ovih 10 godina postojanja, te je stekla slavu i izvan granica hrvatske zajednice.

PUTOVANJA, KUĆA, OBITELJ ...

Snežana živi u obiteljskoj kući u Monoštoru sa suprugom *Ivanom*, za kojeg kaže da je najbolji suprug na svijetu, kćerkama *Tamarom*, 22 godine, koja je po struci medicinska sestra – tehničar, i studenticom *Tatjanom* (Tajči), 19 godina, koja je upisala školu za za vaspitače u Subotici. Ovu obiteljsku sliku krase i 3 psa mješanca, četiri mačke, a na sve ovo nam Snežana dodaje: »Svi s mjestom stanovanja 'zadnje dvorište'«.

Eh, ta putovanja... »Volim putovanja, putovanja... Volim upoznavati ljude i nove

prostore. Želim jednog proljetnog dana krenuti na put oko svijeta (ako dovoljno poživim!), ali do tada obožavam vožnju biciklom šumskim stazama, s dragim prijateljicama, volim druženja, a navečer kad sve utihne, utonem u čarstvo knjiga i da iskreno priznam, posjetim 'Facebook' stranice.«

MALO ŽELJA, KOJIH MORAMO IMATI...

»Nekih želja nemam. Ostvarena sam i više nego obično. Želim samo za obitelj i sebe zdravlje, slogu, mir... Uglavnom kao i svi drugi.«

Pomalo nenametljivo, pitamo kuha li i tko kuha, da začínimo za kraj razgovora. Rekla nam je kako su poslovi podijeljeni u obitelji, što je i lijepo čuti, njen dio su slastice i kolači. Tako da ovom prigodom, oni koji vole pročitati neki recept, mogu se oprobat u Snežaninom kako kaže provjerenom, dobrom i brzom receptu.

JESEN NA STOLU

Sunce se skrilo iza oblaka, oblaci su malo turobniji, tmurniji, na momente prijeteci. A mi, pa mi smo postali nekako usporeniji, sneniji, tromiji. Vjerojatno nas neki ugrijani kutak više privlači nego li šetnja vani.

Na koncu, opet krenemo u šetnju ne bismo li smanjili razinu stresa, pojačali imunitet, osvježili moždane vijuge, napunili baterije, ublažili depresiju i tko zna još što sve ne možemo postići običnom šetnjom, sami, u dvoje, s kućnim ljubimcem...

I danas kao i prošloga tjedna svratit ćemo na tržnicu, posjetiti vrijedne povrtlare, voćare, pčelare, cvjećare, svi su oni tu radi nas, ili mi volimo misliti da je to tako.

Danas biramo za ponijeti, cvjetaču. Neke dobrobiti cvjetače: šalica cvjetače sadrži gotovo jednaku količinu vitamina C kao i naranča. Namimica je niske energetske vrijednosti, sadrži vitamine i minerale. Od minerala sadrži magnezij, kalij. Smanjuje rizik od karcinoma pluća, te se preporučuje pušačima. Ne prekuhavajte je, jer nakon 5 minuta kuhanja cvjetača postaje kašasta, mekana, te može izgubiti čak 50 posto hranjivih tvari.

pleh ispran hladnom vodom. Razmutiti bjelanjak i premazati tijesto. Posuti preko žlicu šećera i sjeckane lješnjake. Peći oko 15 minuta, te ostaviti da se ohladi. Odvojiti 5 žlica soka od jagoda i u tome razmutiti preljev za tortu. Preostali sok ukuhati s 2 žlice šećera. Umiješati preljev za tortu i prokuhati. Odvaditi 6 žlica bobičastog voća, a ostatak poredati po jednom krugu i zaliti preljevom. Razmekšati želatinu. Miksati vrhnje s vanilin šećerom. Rastopiti želatinu i umiješati vrhnje, zajedno s likerom od naranče. Oko 4 žlice te mješavine premazati preko voća. Poklopiti drugim krugom tijesta i premazati kremom od slatkog vrhnja. Poklopiti trećim krugom i premazati ostatkom vrhnja. Ukrasiti sačuvanim bobičastim voćem.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 0600/553-774, 0600/567-465

Badawi

Ponedjeljkom i petkom **POPUST 20%**
na pedijatrijski, ginekološki i opći pregled!

Poliklinika za vašu obitelj

od 1991 sa vama!

Subotica: Natječaj za programe i projekte u kulturi za 2014. godinu

Gradonačelnik Grada Subotice raspisao je dana 28. listopada 2013. godine Javni natječaj za financiranje ili sufinanciranje programa i projekata u kulturi za 2014. godinu.

Javni natječaj se raspisuje za programe i projekte u kulturi koji se financiraju ili sufinanciraju iz proračuna Grada a podrazumijevaju programe i projekte u kulturi i projekte umjetničkih, odnosno stručnih i znanstvenih istraživanja u kulturi.

Pravo podnošenja prijave za financiranje ili sufinanciranje programa odnosno projekata u kulturi imaju sljedeći subjekti u kulturi:

- ustanove kulture,
- amaterska kulturno-umjetnička društva i
- drugi subjekti u kulturi kao što su: zadužbine i fondacije u kulturi, gospodarska društva i poduzetnici registrirani za obavljanje djelatnosti u kulturi i druge pravne osobe i subjekti u kulturi.

Subjekti u kulturi imaju podnijeti prijavu za financiranje ili sufinanciranje programa i projekata u kulturi pod uvjetom da im je registrirano sjedište na području Grada.

Prijava na natječaj podnosi se Povjerenstvu za dodjelu sredstava u području kulture na obrascu »Prijava na Natječaj za financiranje ili sufinanciranje programa odnosno projekta u kulturi« (Obrazac broj 1.).

Javni natječaj i obrazac »Prijava na Natječaj za financiranje ili sufinanciranje programa odnosno projekta u kulturi« (Obrazac broj 1.), dostupan je na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs.

Prijave se podnose u tiskanom obliku predajom u Gradskom uslužnom centru Grada Subotice, Trg slobode 1 ili poštom, a obvezno i u elektroničkom obliku na e-mail adresu: konkurskultura@subotica.rs.

Nepotpune i nepravodobne prijave neće se uzeti u razmatranje.

Rok za podnošenje prijave je 28. 11. 2013. godine.

Podrobnije informacije o ovom natječaju mogu se dobiti u Tajništvu za društvene djelatnosti Gradske uprave Subotica, Trg slobode 1, III. kat, soba broj 305, ili putem telefona na broj 626–884.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja projekta: »Poslovni objekti - magazini s proizvodnim dijelom (sklapanje igračaka) i uredima«, čija realizacija se planira na katastarskoj čestici 34456/2 KO Donji grad, Grada Subotice.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, »EUROM-DENIS« d.o.o, Subotica, Put Edvarda Kardelja 106 a, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Gradske kuće, soba 226 u periodu od 8.11.2013. godine do 18.11.2013., u vremenu od 10 do 12h.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u gore navedenom roku ovom nadležnom tijelu mogu dostaviti svoje mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja projekta: Bazna postaja mobilne telefonije »SU - Dinka Šimunovića UMTS« - SUU75, čija realizacija se planira na katastarskoj čestici 9588 KO Donji grad, Grada Subotice.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, »Telekom Srbija« a.d, Beograd, Takovska br. 2, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Gradske kuće, soba 226 u periodu od 8.11.2013. godine do 18.11.2013., u vremenu od 10 do 12h.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u gore navedenom roku ovom nadležnom tijelu mogu dostaviti svoje mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš.

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Rekordan ulov

Ukoliko pokušamo na internetu – najvećoj riznici podataka o svemu i svačemu danas, pronaći informacije o najvećem ikad ulovljenom šaranu na udicu i to u prirodi u slobodnim vodama, od prije nekoliko dana vidjet ćemo da je to šaran od 31 kg, ulovljen u Monoštorskom ritu, na otvorenom Dunavu. Ponositi ribič koji je imao priliku okušati svoje snage s ovom ogromnom ribom je Josip Bogatić iz Bačkog Monoštora. Ljubav prema vodi i prirodi kod njega postoji od malih nogu, jer ribolovačku dozvolu posjeduje još od osnovne škole. Prije odlaska u mirovinu, Josip je bio kapetan riječne plovidbe, a prošao je sve podunavske zemlje, kao i cijelu Savu, Moravu, pa i Kupu. Povezanost s vodom nešto je što ga drži cijeloga života, tako i danas od proljeća do kasne jeseni boravi na vikendici, provodeći vrijeme

u pecanju i uživajući u blagodatima prirode.

RIBIČIJA NA OTVORENIM VODAMA

Najveći izazov za Josipa je ribičija na otvorenim vodama, na tzv. živom Dunavu, iako na svakom ribolovačkom terenu ima svoj čamac. Hvatanje šarana je za njega najveći izazov, pa ga tako ne mrzi svakoga dana, čak ukoliko i neće toga dana zabaciti udicu, otići na svoja ribička mjesta i nahraniti ribu. Za ribičiju na šarane pretežito koristi kuhano zrno kukuruza. Tako je ovaj ribič prije nekih tjedan dana kao i obično otišao nahraniti šarane kukuruzom i namjestio tri štapa za pecanje. Nedugo nakon što je zabacio, primijetio je kako je nešto zagrizlo. Međutim, to nešto se nije ni pomaknulo, i shvatio je kako se nešto krupno događa. Pokušavao ga je pokrenuti i nakon dugo

vremena uspio je, međutim riba je imala svoju volju i počela vući udicu uzvodno i nizvodno, pa i prema dnu. Josip se borio svom snagom zadržati štap u rukama. Po čuvenom Murphijevom zakonu, toga dana u okolici nije bilo niti jednog ribiča koji bi priskočio u pomoć, makar u ulozi snimatelja ove lavovske borbe. Kako je trajalo odmjeravanje snaga ribe i ribiča, sve je više djelovalo kako će riba otići svojim putom, a vrhunac kolebanja bio je moment kada je pukao vršni dio teleskopskog štapa, međutim, ipak je najlon zadržan na pretposljednem podjeljku istog. Kada je šaran zamahnuo repom na

površini vode i kada ga je sunce zabljesnulo, tek je tada Josipa shvatio s čime se ovdje bori.

GOLEMI ŠARAN I PRIČA O NJEMU

O tome koliko je sve trajalo, kaže kako uopće ne može procijeniti, sve je djelovalo kao vječnost, a opet i kao tren. Nakon nekog vremena Josipa je uspio ribu dovući blizu obale i do kamenja koje je na ivici, u tom momentu, bacio se do nje i uhvativši je za škrge, izbacio je na suho. Nakon nekoliko minuta odmora i ležanja na tlu, vidio je svoj ulov u punom svjetlu. Jedva ga je spakirao u ceker i stavio na motocikl, te žurno krenuo u selo, do prijatelja, u namjeri mjerenja svog trofeja. Za nevjericu, vaga je pokazala 31 kg, što je bilo doista impresivno. Vijest se brzo pročula, pa su mnogi dolazili pogledati ovog velikog šarana i pokupiti neki koristan trik, a o tome koliko je ribiča došlo loviti na to isto mjesto, da i ne pričamo. Kaže kako je dani-ma prije ovog velikog ulova imao nekoliko interesantnih ulova, od 2 do 5 i 10 kg, i da je bilo zanimljivih momenata tijekom kojih mu je u borbi s ribom pukao najlon i sl., ali ovolikom ulovu se ipak nije nadao. Želimo mu bistro!

Zdenka Mitić

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Zašto? Kako? Molim?

Tko je izumio telefon?

Ostaje nerazjašnjeno tko je izumio prvi telefon, budući da su tu *Antonio Meucci*, *Johann Philipp Reis*, *Alexander Graham Bell* i ostali. Svi oni su kandidati za ovu titulu. Važno je zapamtiti da ne postoji nešto poput »jedinственог izumitelja telefona«. Stanje telefonije kakvo imamo danas je rezultat rada mnogih ruku, od kojih je svaka pomoć bila vrlo vrijedna. Godine 1875., dok je Alexander Graham Bell radio eksperiment na telegrafskim porukama, njegov pomoćnik je slučajno dirnuo čeličnu oprugu koja je proizvela zvonki zvuk. Bell je čuo taj zvuk u drugoj sobi i odmah dotrčao govoreći: »Ne dirajte ništa! Recite mi što ste upravo uradili?« Tada je otkrio da čelična žica trepereći nad magnetom proizvodi promjenljivu struju. Već sutra je napravljen prvi telefon. Prva telefonska linija vodila je s krova zgrade na dva kata niže. Prva rečenica izgovorena preko telefona bila je: »Gospodine Watson, dođite! Potrebni ste mi!«

HRCKOVE MOZGALICE

Sudoku za početnike

Dopuni tablicu brojevima do 6., tako da u svakom redu bude niz brojeva od 1 do 6. Ova igra nema veze s matematikom. Pokušaj!

3	1	5		2	6
4	6	2	1		3
1	4	6	5		2
2	5	3		1	4
	2		3	4	5
5	3			6	1

2		1	6	3	4
	4	6	2	5	
1	2	5		6	3
4	6	3	5		2
	1	4		2	6
6	3	2	1		5

1		6	3	2	5
2	5		1		6
6			5	3	
5	3	4		6	1
3	6	1	4		2
4	2	5	6	1	

Piše i uređuje: Željka Vukov

Dani kruha u Sonti

Drugi put zaredom manifestacija u sklopu Dana kruha održana je u prostoru OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti u četvrtak, 31. listopada. Podsjetimo, učenici ove škole bili su među tri prosvjetne institucije koje su predstavljale hrvatsku nacionalnu zajednicu u Srbiji na državnoj smotri »Dani kruha - dani zahvalnosti za plodove zemlje«, održanoj u Labinu 12. i 13. listopada ove godine. U pro-

Duh u močvari

SONTA – U okviru Ciklusa hrvatskoga filma, što ga u Vojvodini realizira Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s udrugom Artizana iz Zagreba, za učenike OŠ »Ivan Goran Kovačić« iz Sonte u velikoj dvorani mjesnog Doma kulture organizirana je projekcija dječjeg filma »Duh u močvari«. Pomoć u organizaciji pružilo je Hrvatsko nacionalno vijeće, a cilj je bio obogaćivanje

8. studenoga 2013.

gramu Dana kruha u Sonti sudjelovali su učenici polaznici izbornog predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. U prostoru zbornice priredena je izložba brojnih plodova vojvođanske zemlje, prikupljenih uz pomoć roditelja ovih učenika i proizvoda urađenih od njih. U čast Dana kruha učenici su izveli bogat tematski program, sadržan od kratkih igrokaza, recitala i čitanja autorskih pjesama, kojima su promovirali stvaranje pravilnog emocionalnog odnosa učenika i prirode. Poslije kulturno-zabavnog programa izložbeni prostor su razgledali roditelji, učenici i mnogi drugi gosti, a većina eksponata »nestala je« u degustaciji.

Ivan Andrašić

HRCKOVE VIJESTI

SMOTRA RECITATORA – Dvanaesta pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku bit će održana danas, 8. studenoga, u Gradskoj knjižnici Subotica s početkom u 9 sati.

Žiriju, kao i nazočnoj publici, predstaviti će se oko osamdeset recitatora iz cijele Vojvodine. Dakle, učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku ili izučavaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kao i djeca iz mjesnih udruga kulture.

Svi oni će govoriti na svom materinjem jeziku, na standardnom hrvatskom jeziku ili na govoru bunjevačkih i šokačkih Hrvata (na ikavici).

Svima koji su se pripremali za ovo natjecanje želim što bolji uspjeh, a tko je prošao dalje moći ćete saznati u sljedećem broju Hrvatske riječi na Hrckovim stranicama.

Vidimo se!

sadržaja nastave koja se odvija na hrvatskome jeziku. Scenarij ovog dugometražnog igranog filma za djecu raden je po istoimenoj knjizi dječjeg pisca *Ante Gardaša*, uz čije su junake odrastali mnogi naraštaji roditelja, pa i djedova i baka današnjih pučkoškolaca u bivšoj SFRJ. Režiju je potpisao hrvatski redatelj *Branko Ištvančić*, rođen u Tavankutu, a projekciji je nazočilo oko 150 učenika i nastavnika.

Ivan Andrašić

MONOŠTOR – Istoga dana film »Duh u močvari« prikazan je i djeci iz OŠ »22. oktobar« u Bačkom Monoštoru. Do konca godine planira se održati projekcija ovoga filma i u drugim mjestima u kojima učenici pohađaju nastavni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

8. studenoga 2013.

**PETAK
8.11.2013.**

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:11 Europski divljí istok: Nacionalni park Žemaitija u Litvi, dokumentarna serija
11:05 Ni da ni ne: Apstinencija
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:36 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:21 Reporter: Mjesto koje se mijenja poput nijednog drugog na svijetu
14:12 Abeceda zdravlja: Kukovi
14:23 Vijesti iz kulture (R)
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:40 Vrijeme
14:45 Riječ i život, religijski program
15:15 Indeks, emisija
15:45 Alpe Dunav Jadran
16:15 Puna kuća Raftera, serija
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:06 Abeceda zdravlja: Kukovi
18:20 Znanstveni krugovi
18:55 Iza ekrana
19:30 Dnevnik
20:02 Najava
20:10 Asterix na Olimpijskim igrama, francuski film
22:07 Na terapiji, TV serija
22:45 Dnevnik 3
23:10 Vijesti iz kulture
23:20 Djeca su dobro, američki film
01:05 Druga žena, kanadski film
02:30 Znanstveni krugovi (R)
03:00 Abeceda zdravlja: Kukovi (R)
03:10 Vijesti iz kulture
03:17 Skica za portret
03:20 Pola ure kulture
03:45 Indeks, emisija
04:15 Alpe Dunav Jadran
04:45 Riječ i život
05:15 Hrvatska uživo
06:05 Iza ekrana
06:35 Luda kuća, TV serija

06:51 TV vrtić: Kradljivac ideja
07:05 Dim, dam, dum

07:10 Tajni dnevnik patke Matilde: Zaljubljen u slatkiše
07:21 Campi-Campi
07:45 Teletubbies
08:10 Papreni detektivi, serija za djecu
08:38 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat: O ljudima, psima i...nekim (dobrim)knjigama
--:-- Puni krug
09:45 Svaki dan dobar dan: Hrana kao lijek
10:25 Pozitivno
10:55 Biblija
11:05 Dok vas nije bilo..., dokumentarna serija
11:50 Hotel dvorac Orth
12:35 Paulovo i Nickovo veliko kulinarско putovanje, dokumentarna serija
13:00 Druga žena, kanadski film
14:53 Degrassi
15:18 Tree Hill 8, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat: O ljudima, psima i...nekim (dobrim) ljudima
17:15 Dok vas nije bilo..., dokumentarna serija
18:00 Briljanteen
18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa, serija
19:25 Gustav, crtani film
19:30 Mala TV
19:31 TV vrtić: Kradljivac ideja
19:45 Tajni dnevnik patke Matilde: Zaljubljen u slatkiše
20:00 Zagrebački festival - retrospektiva, snimka festivala
21:45 Lewis (6), serija
23:15 Hard Time - Live in Boogaloo, snimka koncerta
00:10 Noćni glazbeni program

06:40 In magazin R
07:15 Monsuno, crtana serija
07:40 Traktor Tom
07:55 TV izlog
08:10 Sutkinja Maria Lopez
08:35 Ninja ratnici, serija R
09:15 Zauvijek susjedi, R
10:30 Djevojka imena Feriha
11:35 Kako vrijeme prolazi
12:35 IN magazin R
13:25 Zora dubrovačka, R
14:20 Navy CIS, serija R
15:15 Ninja ratnici, serija
15:45 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha

21:01 Djevojka imena Feriha
21:10 Zora dubrovačka, serija
22:15 Za sve je kriva svekrva, igrani film
00:05 Navy CIS, serija
00:55 Ubojica s autoputa, film
02:25 Georgia O'Keeffe, film
04:00 Ezo TV, tarot show
05:30 Navy CIS, serija R
06:10 Dnevnik Nove TV R
07:00 Kraj programa

05.20 RTL Danas, (R)
06.00 Yu-Gi-Oh!
06.30 Moji džepni ljubimci
06.50 Virus attack
07.10 Avenida Brasil, (R)
08.05 TV prodaja
08.20 Snažne žene, (R)
09.15 Tko će ga znati!, game show (R)
10.20 Ekkluziv Tabloid, (R)
11.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
12.05 TV prodaja
12.20 Avenida Brasil, serija
13.25 Sulejman Veličanstveni
14.30 Tajne, serija (R)
15.30 Snažne žene, serija
16.30 RTL Vijesti
16.45 Tko će ga znati!, game show
17.30 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.15 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20.00 Fled, film, akcijski
22.00 Univerzalni vojnik 4 - TV premijera, igrani film, akcijski
23.05 Eurojackpot
23.10 Univerzalni vojnik 4 - TV premijera, igrani film, akcijski
00.30 Bez izlaza, igrani film, kriminalistički/ triler
02.10 RTL Danas, (R)
02.55 Kraj programa

**SUBOTA
9.11.2013.**

07:17 TV kalendar
07:30 Horizonti zapada, američki film (ciklus klasičnog vesterna)
09:05 Normalan život
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:15 Subotom ujutro
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira, emisija
13:10 Duhovni izazovi
13:40 Prizma
14:25 Kulturna baština
14:45 Kućni ljubimci
15:20 Dok nas laž ne rastavi, američko-

kanadski film (Ženski krimić)
17:00 Vijesti
17:15 Putovanja željeznicom: Vlakom po Korzici, dokumentarna serija
18:05 Manjinski mozaik: Svijet u fokusu Inne Grubmair
18:25 Lijepom našom: Sukošan
19:30 Dnevnik
20:03 LOTO 7/39
20:10 Ples sa zvijezdama
22:20 Obitelj Borgia, serija
23:15 Dnevnik 3
23:38 Vrijeme
23:40 Vijesti iz kulture
23:50 The Resident, američki film
01:20 Horizonti zapada, američki film
02:55 Subotom ujutro
04:33 Normalan život, (R)
05:18 Veterani mira, emisija
06:03 Prizma, (R)
06:48 Lijepom našom: Sukošan (2/2)

06:40 Najava
06:45 Eko zona (R)
07:15 Moj mali planet
07:20 Wot wot's, crtana serija
07:30 Jura iz džungle
07:55 Rimske tajne 2, serija
09:00 Mala TV:
--:-- Vedranovi velikani: Branimir Jajac
--:-- Šareni vremeplov: Perm
09:25 Pas iz Bijele kuće, američki film za djecu
11:00 Dok vas nije bilo..., dokumentarna serija
11:50 Kroz tvoje oči, dokumentarna serija
12:20 Dolina sunca, serija
13:05 Dolina sunca, serija
14:20 Večer na 8. katu, talk-show (R)
15:10 Volim Hrvatsku
16:25 Magazin LP
16:55 Košarka, ABA Liga: Zadar - Igokea, prijenos
18:45 Top Gear, dokumentarna serija
19:35 Mala TV:
--:-- Vedranovi velikani: Branimir Jajac
--:-- Šareni vremeplov: Perm
20:05 Ljetnikovac u Toskani, britansko-američki film
22:00 Misery, američki film
23:55 Garaža: GoNoGo (R)
00:25 Noćni glazbeni program

06:55 TV Izlog
07:10 Zauvijek susjedi, R

08:10 Peppa Pig, crtana serija
08:30 Bratzillas, crtana serija
08:40 Lalaloopsy
09:05 Winx club, R
09:30 Mia i ja, crtana serija
10:00 Power Rangers samurai
10:50 Ninja ratnici, serija R
11:20 Zauvijek susjedi, serija
12:30 Georgia O'Keeffe, igrani film
14:05 John Q, igrani film
16:20 Provjereno R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno R - nast.
17:45 Stella, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sam protiv svih 3, film
21:50 Kartel, igrani film
00:05 Čistilište, igrani film
02:00 Wladimir Klitschko vs. Lemon Brewster (Koeln), snimka
02:45 Ezo TV, tarot show
02:45 Posljednji sati, igrani film
04:20 Dnevnik Nove TV R
05:10 Kraj programa

05.55 RTL Danas, (R)
06.35 Krv nije voda, serija (R)
07.30 Virus attack, animirana serija
07.50 Chuggington, animirana serija
08.15 Aladdin, animirana serija
08.45 Timon i Pumbaa, animirana serija
09.15 TV prodaja
09.30 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
10.20 TV prodaja
10.35 Galileo, zabavna/ obrazovna emisija
11.30 TV prodaja
11.45 Popust na količinu 2, igrani film, obiteljska komedija
13.40 Baš kao ona, igrani film, komedija
16.10 Krv nije voda, serija
17.05 Smrtonosnih 60 - nove epizode, dokumentarna serija
17.45 Smrtonosnih 60 - nove epizode, dokumentarna serija
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.10 Galileo, zabavna/ obrazovna emisija
20.00 Sumrak saga: Mladi mjesec, igrani film, romantični/ fantazija/ avanturistički
22.30 Proročanstva, film, znanstveno-fantastični
00.55 Park je moj, akcijski
02.50 Astro show
03.50 RTL Danas, (R)
04.35 Kraj programa

**NEDJELJA
10.11.2013.**

08:12 TV kalendar
08:25 Vicki, američki film (Zlatna kinoteka)
09:50 Vijesti iz kulture
10:12 Press klub
11:00 Ubojstvo, napisala je
11:45 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:01 Mir i dobro
15:33 Bijela ljepotica, serija
16:24 Vrtlarica
16:50 Vijesti
17:05 Gospodin Selfridge, serija
18:10 Volim Hrvatsku
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 6/45
20:10 Potjera, kviz
21:00 Stipe u gostima, humoristična serija
21:35 Damin gambit
22:20 Dnevnik 3
22:45 Vijesti iz kulture
22:55 Klasika mundi: Brahmsov gudački sekstet u B-duru na 8. Zagrebkom-u
23:37 Vicki, američki film
00:59 Press klub (R)
01:49 Nedjeljom u dva (R)
02:49 Damin gambit
03:29 Mir i dobro
03:59 Abeceda zdravlja (R)
04:09 Abeceda zdravlja (R)
04:19 Eko zona (R)
04:49 Vrtlarica
05:14 Plodovi zemlje (R)
06:04 Split: More (R)

06:10 Najava
06:15 Normalan život, emisija o obitelji (R)
07:00 Moomini, crtana serija
07:25 Tintinove pustolovine, crtana serija
07:50 Roktave priče, crtana serija
08:15 Dječja farma, crtana serija
08:40 Magično drvo, serija za djecu
09:05 Mala TV:
--- Tajni dnevnik patke Matilde: Zaključani u kući
--- Laboratorij na kraju svemira: Limunski sat (R)
09:25 Ni da ni ne
10:15 Pozitivno
10:45 Biblija
10:55 Lasinja: Misa, prijenos
12:05 Ples sa zvijezdama

14:35 Do posljednje prepone, norveški film (R)
16:00 Nedjeljom lagano, zabavno-sportska emisija
--- Taekwondo, Croatia open, reportaža 25'
17:55 Rukomet, LP (Ž): Podravka Vegeta - Larvik, prijenos
19:35 Mala TV:
19:37 Tajni dnevnik patke Matilde: Zaključani u kući
19:46 Laboratorij na kraju svemira: Limunski sat (R)
19:55 Najava
20:00 Bagdaski lopov, britanski film
21:45 Later...with Jools Holland
22:45 INmusic festival 2013.: Airbourne
23:50 Noćni glazbeni program

05:35 In magazin R
06:10 Zauvijek susjedi, R
07:30 Peppa Pig, R
07:50 Peppa Pig, crtana serija
08:05 Bratzillas, crtana serija
08:15 Lalaloopsy
08:40 Winx club, crtana serija
09:05 Mia i ja, crtana serija
09:35 Power Rangers samurai
10:25 Ninja ratnici, serija
10:55 Zauvijek susjedi, serija
12:05 Sjever i jug, mini-serija
14:00 Pijani učitelj, igrani film
16:10 IN magazin vikend
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Lud, zbunjen, normalan, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Stella, serija 9/14
21:35 Njemu baš i nije stalo, igrani film
00:05 Sam protiv svih 3, igrani film R
01:40 Čistilište, igrani film R
03:20 Sjever i jug, mini-serija R
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

05:00 RTL Danas, (R)
05:40 Krv nije voda, serija (R)
06:30 Chuggington
06:55 Virus attack
07:15 Aladdin, (R)
07:45 Timon i Pumbaa, (R)
08:30 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
09:25 TV prodaja
09:40 Dodir prirode
10:15 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
11:00 Smrtonosnih 60 - nove epizode, dokumentarna serija (R)

**HTV1 12.11.2013 20:50
I to je Hrvatska: Ilok**

mamuti... Pogledajte s nama priču o najljepšem gradu na Dunavu.

Scenarij: Robert Knjaz

Redatelj: Robert Knjaz

Urednica: Snježana Nožinić

Ilok je najistočnija točka Hrvatske, Dubrovnik istoka, i ako niste bili tamo, sada je prava prilika da ga posjetite kroz oko naše kamere. Saznajte kako su nastale drevne zidine, kako je Ivan Kapištran postao svetac i za koliko je čuda zaslužan, zašto je iložki traminac bolji od svog tirolskog pretka te gdje su to točno partijali

11:35 Smrtonosnih 60 (R)
12:10 Baš kao ona, igrani film, komedija (R)
14:45 Popust na količinu 2, igrani film, obiteljska komedija (R)
16:35 Krv nije voda, serija
17:40 RTL Extra Magazin, showbiz emisija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo
20:00 Slomljena strijela, akcijski
22:10 Kriza, serija
22:45 CSI: Miami, serija
23:40 CSI: Miami, serija
00:35 CSI: Miami, serija
01:35 Astro show
02:35 Proročanstva, film, znanstveno-fantastični (R)
04:25 RTL Danas, (R)
05:00 Kraj programa

**PONEDJELJAK
11.11.2013.**

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri, telenovela
10:00 Vijesti
10:11 Europski divlj i istok, dokumentarna serija
11:03 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:20 Glas domovine
13:45 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture (R)
14:30 Vijesti uz hrvatski

znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Puna kuća Raftera, serija
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:06 Jezik za svakoga
18:20 Potrošački kod
18:50 Odmori se, zaslužio si
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:25 Let nad Hrvatskom: Helikopteri, popularno-znanstvena serija
21:00 Fokus
22:00 Na terapiji, TV serija
22:35 Dnevnik 3
23:10 Samo jednom se ljubi, ciklus hrvatskog filma
00:50 Hrvatskoj s ljubavlju - K. Velkova, snimka koncerta
01:50 Potrošački kod (R)
02:20 Fokus
03:15 Glas domovine (R)
03:40 Što vas žulja?
04:25 Pogled preko granice - Hrvati u BiH (R)
04:50 Reprizni program
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:45 Najava
06:50 Mala TV:
--- TV vrtić: Popodnevni odmor
--- Dim, dam, dum
--- Čarobna ploča - Čuvari prirode: Biljke i zdrava hrana (R)
07:21 Campi-Campi
07:45 Teletubbies
08:10 Papreni detektori
08:38 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat
09:45 Ton i ton: Melankolija i blještavilo

10:00 Briljanteen (R)
10:40 Dr. Oz, talk-show
11:55 Hotel dvorac Orth
12:40 Paulovo i Nickovo eliko kulinarsko putovanje, dokserija
13:10 Zlatna volja: Priča o Silken Laumann, kanadski film (R)
14:45 Degraasi, serija
15:15 Tree Hill 8, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:15 Dok vas nije bilo..., dokumentarna serij
18:10 Svaki dan dobar dan: Isplati li se biti pošten?
18:50 Dr. Oz, talk-show
19:30 Mala TV:
20:00 Roditelji i djeca, serija
20:45 Top Gear
21:40 Most, serija
22:40 C.S.I.: Las Vegas
23:25 Kalifornikacija, serija
23:50 Sinovi anarhije, serija
00:35 Noćni glazbeni program

06:25 Monsuno, crtana serija
06:50 Lalaloopsy
07:15 Štrumpfovi
07:40 Traktor Tom
07:55 TV izlog
08:10 Sutkinja Maria Lopez
08:35 Ninja ratnici, serija R
09:00 TV izlog
09:15 Zauvijek susjedi, R
10:30 Djevojka imena Feriha, serija R
11:35 Kako vrijeme prolazi, R
12:35 IN magazin vikend R
13:25 Zora dubrovačka, R
14:20 Navy CIS, serija R
15:15 Ninja ratnici, serija
15:45 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV

20:05 Zora dubrovačka, serija
21:00 Djevojka imena Feriha
22:10 Lud, zbunjen, normalan
22:50 Večernje vijesti
23:10 Navy CIS, serija
00:10 Kartel, igrani film R
02:20 Nikita, serija 20/22
03:05 Ezo TV, tarot show
04:05 Navy CIS, serija R
04:50 Sutkinja Maria Lopez, R
05:15 Dnevnik Nove TV R
06:05 Kraj programa

05.20 RTL Danas
06.00 Yu-Gi-Oh!
06.30 Moji džepni ljubimci
06.45 Virus attack
07.05 Avenida Brasil, (R)
08.20 Snažne žene, serija (R)
09.10 Tko će ga znati!
10.20 RTL Extra Magazin, showbiz emisija (R)
11.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
12.05 TV prodaja
12.20 Avenida Brasil, serija
13.25 Slomljena strijela, igrani film, akcijski (R)
15.30 Snažne žene, serija
16.30 RTL Vijesti
16.45 Tko će ga znati!
17.30 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.15 Tog se nitko nije sjetio!
20.00 Tajne, dramska serija
21.10 Sulejman Veličanstveni
22.10 Cijena istine, igrani film, triler
00.15 RTL Vijesti
00.45 Kriza, serija (R)
01.20 CSI: Miami, serija (R)
02.15 Astro show
03.15 CSI: Miami, serija (R)
04.00 RTL Danas, (R)
04.45 Kraj programa

**UTORAK
12.11.2013.**

06:39 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri, telenovela
10:00 Vijesti
10:11 Europski divlji istok, dokumentarna serija
11:03 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:15 Reporter
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture (R)

14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
14:50 Društvena mreža: Strani dokumentarni film
15:40 Društvena mreža
16:00 Puna kuća Raftera, serija
17:00 Vijesti
18:06 Jezik za svakoga
18:20 Pravilo 72
18:50 Odmori se, zaslužio si TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 Potjera, kviz
20:50 I to je Hrvatska: Ilok
21:10 Pogledi - dokumentarni film
21:55 Na terapiji, TV serija
22:30 Dnevnik 3
23:05 Zdravo društvo
23:50 Fado na Peristilu - Jelena Radan, snimka koncerta
00:55 Pravilo 72 (R)
01:25 Let nad Hrvatskom: Helikopteri, popularno-znanstvena serija
01:58 Zdravo društvo
02:43 Duhovni izazovi
03:13 Jezik za svakoga (R)
03:23 Jezik za svakoga (R)
03:33 Što vas žulja?
04:15 Reprizni program
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:44 Najava
06:49 Mala TV:
06:50 TV vrtić: Snaga 10'48
07:00 Dim, dam, dum
07:05 Profesor Baltazar: Leteći Fabijan
07:15 Danica i...golub pismoša
07:20 Campi-Campi
07:45 Teletubbies
08:10 Papreni detektivi
08:38 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat
09:45 Svaki dan dobar dan: Isplati li se biti pošten?
10:25 Dr. Oz, talk-show
11:05 Dok vas nije bilo..., dokumentarna serija
11:55 Hotel dvorac Orth
12:40 Paulovo i Nickovo veliko kulinarstvo putovanje
13:10 Touch of Fate, američki film
14:52 Degraasi, serija
15:17 Tree Hill 8, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:15 Dok vas nije bilo..., dokumentarna serija
18:10 Svaki dan dobar dan: Mali bračni začini
18:50 Dr. Oz, talk-show

19:30 Mala TV:
19:31 TV vrtić: Snaga (R)
19:41 Profesor Baltazar: Leteći Fabijan
19:51 Danica i...golub pismoša
20:00 Roditelji i djeca, serija
20:45 Putin, Rusija i Zapad - dokumentarna serija
21:50 Most, serija
22:50 C.S.I.: Las Vegas
23:35 Kalifornikacija, serija
00:00 Sinovi anarhije, serija
00:45 Noćni glazbeni program

06:05 IN magazin vikend R
06:25 Monsuno, crtana serija
06:50 Lalaloopsy, R
07:15 Štrumpfovi
07:40 Traktor Tom
08:10 Sutkinja Maria Lopez
08:35 Ninja ratnici, serija R
09:15 Zauvijek susjedi, R
10:30 Djevojka imena Feriha, R
11:35 Kako vrijeme prolazi, R
12:35 IN magazin R
13:25 Zora dubrovačka, R
14:20 Navy CIS, serija R
15:15 Ninja ratnici, serija
15:45 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Zora dubrovačka, serija
21:00 Djevojka imena Feriha
22:10 Lud, zbunjen, normalan
22:45 Večernje vijesti
23:05 Navy CIS, serija
00:05 Tanka linija između ljubavi i mržnje, film
02:10 Nikita, serija 21/22
02:55 Ezo TV, tarot show
03:55 Navy CIS, serija R
04:40 Sutkinja Maria Lopez, R
05:05 Nikita, serija R
05:50 Dnevnik Nove TV R
06:40 Kraj programa

05.25 RTL Danas, (R)
06.10 Yu-Gi-Oh!
06.35 Moji džepni ljubimci
06.55 Virus attack
07.15 Avenida Brasil, (R)
08.10 TV prodaja
08.25 Snažne žene, serija (R)
09.25 Tko će ga znati!, (R)
10.10 TV prodaja
10.25 Ekkluziv Tabloid, (R)
11.20 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
12.15 TV prodaja
12.30 Avenida Brasil, serija
13.30 Sulejman Veličanstveni
14.35 Tajne, dramska serija
15.30 Snažne žene, serija
16.30 RTL Vijesti
16.45 Tko će ga znati!

17.30 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.15 Tog se nitko nije sjetio!
20.00 Tajne, dramska serija
21.10 Sulejman Veličanstveni
22.10 Jednostavno savršena - TV premijera, film
00.05 RTL Vijesti
00.35 Cijena istine, triler (R)
02.40 Astro show
03.40 RTL Danas, (R)
04.25 Kraj programa

**SRIJEDA
13.11.2013.**

06:36 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:11 Europski divlji istok, dokumentarna serija
11:03 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:15 Reporter
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture (R)
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Puna kuća Raftera
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:06 Jezik za svakoga
18:20 Eko zona
18:50 Odmori se, zaslužio si
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 7/39
20:10 Tijardović: Raspjevani grad, dok. serija
21:10 Paralele
21:40 Pola ure kulture
22:10 Na terapiji, TV serija
22:45 Dnevnik 3
23:20 Dom za vešanje, bosansko-hercegovačko-bratansko-talijanski film (ciklus Kino Europa)
01:40 Vanna - 20 godina, snimka koncerta
02:40 Tijardović: Raspjevani grad, dok. serija
03:40 Što vas žulja?
04:25 Jezik za svakoga (R)
04:35 Eko zona (R)
05:05 Hrvatska uživo
05:55 Luda kuća, TV serija

06:43 Najava
06:48 Mala TV:
06:49 TV vrtić: Linija za luda pitanja
07:00 Dim, dam, dum

07:05 Moje kuhanje, iranska drama za djecu
07:20 Campi-Campi
07:45 Teletubbies
08:10 Papreni detektivi
08:38 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat
09:45 Svaki dan dobar dan: Mali bračni začini
10:25 Dr. Oz, talk-show
11:05 Dok vas nije bilo..., dokumentarna serija
11:55 Hotel dvorac Orth
12:40 Paulovo i Nickovo veliko kulinarstvo putovanje
13:10 Virtualne laži, kanadski film
14:45 Degraasi
15:15 Tree Hill 8, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:15 Dok vas nije bilo...
18:10 Svaki dan dobar dan: Alzheimer - bolest koja ne boli
18:50 Dr. Oz, talk-show
19:30 Mala TV: 19:31 TV vrtić: Linija za luda pitanja
19:41 Moje kuhanje, iranska drama za djecu
19:56 Gustav, crtana serija
20:05 Roditelji i djeca, serija
20:50 Simpsoni
21:15 Rocky V, američki film
23:00 Kalifornikacija, serija
23:25 Sinovi anarhije, serija
00:10 Noćni glazbeni program

06:40 In magazin R (od pon)
06:50 Lalaloopsy
07:15 Štrumpfovi
07:40 Traktor Tom
08:10 Sutkinja Maria Lopez
08:35 Ninja ratnici, serija R
09:15 Zauvijek susjedi, R
10:30 Djevojka imena Feriha
11:35 Kako vrijeme prolazi
12:35 IN magazin R
13:25 Zora dubrovačka, R
14:20 Navy CIS, serija R
15:15 Ninja ratnici, serija
15:45 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Zora dubrovačka, serija
21:00 Djevojka imena Feriha
22:10 Lud, zbunjen, normalan
22:45 Večernje vijesti
23:05 Navy CIS, serija
00:05 Alibi za ubojstvo, film
01:55 Nikita, serija
02:40 Ezo TV, tarot show
03:40 Navy CIS, serija R
04:25 Sutkinja Maria Lopez
04:50 Nikita, serija R
05:35 Dnevnik Nove TV R
06:25 Kraj programa

05.20 RTL Danas, (R)
06.00 Yu-Gi-Oh!
06.30 Moji džepni ljubimci
06.50 Virus attack
07.10 Avenida Brasil, (R)
08.20 Snažne žene, serija (R)
09.15 Tko će ga znati!
10.05 TV prodaja
10.20 Ekkluziv Tabloid, (R)
11.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
12.20 Avenida Brasil, serija
13.25 Sulejman Veličanstveni
14.25 Tajne, dramska serija R
15.30 Snažne žene, serija
16.30 RTL Vijesti
16.45 Tko će ga znati!
17.30 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.15 Tog se nitko nije sjetio!
20.00 Tajne, dramska serija
21.10 Sulejman Veličanstveni
22.10 Sherlock i Watson, serija
23.05 Sherlock i Watson, serija
00.05 RTL Vijesti
00.30 Jednostavno savršena - TV premijera, film, (R)
02.20 Astro show, show
03.20 RTL Danas, (R)
04.05 Kraj programa

ČETVRTAK
14.11.2013.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska

08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:11 Europski divlji istok, dokumentarna serija
11:03 Što vas žulja?
11:45 Abeceda zdravlja
12:00 Dnevnik 1
12:20 TV kalendar
12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:15 Reporter
14:10 Abeceda zdravlja
14:20 Vijesti iz kulture (R)
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
14:50 Društvena mreža: Tvorci promjene, dokumentarna serija
15:40 Društvena mreža
16:00 Puna kuća Raftera, serija
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:06 Abeceda zdravlja
18:20 Turistička klasa
18:50 Odmori se, zaslužio si
19:30 Dnevnik
20:05 Večer na 8. katu, talk-show
20:55 I to je Hrvatska: Korzo
21:10 Labirint, unutrašnje politički magazin
22:00 Na terapiji, TV serija
22:35 Dnevnik 3
23:10 Drugi format
23:50 Vanna - 20 godina, snimka koncerta
00:50 Večer na 8. katu, talk-show
01:40 Labirint, unutrašnje politički magazin

02:25 Drugi format
03:05 Turistička klasa
03:35 Što vas žulja?
04:20 Reprizni program
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:48 Najava
06:53 Mala TV
06:54 TV vrtić: Žaba
07:02 Profesor Baltazar: Duga
07:11 Laboratorij na kraju svemira: Periskop
07:20 Campi-Campi
07:45 Teletubbies
08:10 Papreni detektivi
08:38 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat
09:45 Svaki dan dobar dan: Alzheimer - bolest koja ne boli
10:25 Dr. Oz, talk-show
11:05 Dok vas nije bilo..., dokumentarna serija
11:55 Hotel dvorac Orth
12:40 Paulovo i Nickovo veliko kulinarstvo putovanje
13:10 Posljednji izlaz, kanadski film
14:45 Degrassi
15:15 Tree Hill 8, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:15 Dok vas nije bilo...
18:10 Svaki dan dobar dan: Avanturisti
18:50 Dr. Oz, talk-show
19:30 Mala TV
19:31 TV vrtić: Žaba
19:39 Profesor Baltazar: Duga

20:00 Simpsoni
20:25 Rukomet LP: Rhein-Neckar Löwen - CO Zagreb, prijenos
22:05 Posljednji akcijski junak, američki film
00:15 Sinovi anarhije, serija
01:00 Noćni glazbeni program

06:25 In magazin R
06:50 Lalaloopsy, R
07:15 Štrumpfovi
07:40 Traktor Tom
08:10 Sutkinja Maria Lopez
08:35 Ninja ratnici, serija R
09:00 TV izlog
09:15 Zauvijek susjedi, R
10:30 Djevojka imena Feriha
11:35 Kako vrijeme prolazi
12:35 IN magazin R
13:25 Zora dubrovačka, R
14:20 Navy CIS, serija R
15:15 Ninja ratnici, serija
15:45 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Zora dubrovačka, serija
21:00 Djevojka imena Feriha
22:10 Provjereno
23:20 Večernje vijesti
23:40 Navy CIS, serija
00:40 Rangoon: Iza vatrene linije, igrani film
02:40 Posjetitelji, serija
03:25 Ezo TV, tarot show
04:25 Navy CIS, serija R
05:10 Sutkinja Maria Lopez
05:35 Dnevnik Nove TV R
06:25 Kraj programa

05.20 RTL Danas, (R)
06.00 Yu-Gi-Oh!, serija
06.30 Moji džepni ljubimci
06.50 Virus attack
07.10 Avenida Brasil, (R)
08.05 TV prodaja
08.20 Snažne žene, (R)
09.15 Tko će ga znati!, (R)
10.05 TV prodaja
10.20 Ekkluziv Tabloid, (R)
11.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
12.05 TV prodaja
12.20 Avenida Brasil
13.25 Sulejman Veličanstveni
14.25 Tajne, serija (R)
15.30 Snažne žene, serija
16.30 RTL Vijesti
16.45 Tko će ga znati!, game show
17.30 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20.00 Tajne, dramska serija
21.10 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
22.10 CSI - nove epizode, kriminalistička serija
23.10 CSI - nove epizode, kriminalistička serija
00.05 RTL Vijesti
00.35 Sherlock i Watson, kriminalistička serija (R)
01.30 Sherlock i Watson, kriminalistička serija (R)
02.25 Astro show, emisija uživo
03.25 RTL Danas, (R)
04.10 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13,05 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19,30 - 20,00

• Europski magazin - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • Kulturna povijest (utorkom) • Znanjem do zdravlja (srijedom) • Razmišljanje dopušteno (četvrtkom) • Tjedni vodič (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • Aktualije (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 Vojvodanski tjedan
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 Putnici kroz vrijeme - emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

NOGOMET

Sigurna pobjeda

SONTA – Trinaesto prvenstveno kolo donijelo je Sonćanima novu radost. Iako su se nogometaši Radničkog iz Ratkova pokazali u boljem svjetlu nego većina ekipa koje su do sada gostovale u Sonti, Dinamovci su sigurnom igrom i pobjedom od 2 – 0 (1 – 0) osvojili tri nova boda, kojima su pretekli upravo

Ratkovčane na prvenstvenoj tablici, pa za sada zauzimaju 13. mjesto. U dinamičnoj, obostrano napadačkoj igri gostujući vratar je imao više posla, a jedan od napada u 12. minuti je realizirao Mikulić. Iako su do odmora plavi stvorili još nekoliko vrlo zrelih prigoda, prvo poluvrijeme je završeno minimalnom prednošću domaćina. Isti je igrač strahovitim šutom zatresao mrežu gostiju i u 62. minuti za konačan rezultat Dinamo – Radnički 2 – 0, poluvrijeme 1 – 0. Dunav iz Bačkog Monoštor na domaćem je travnjaku i pokraj brojnih prigoda uspio samo remizirati protiv Rusina, pa se spustio na treće mjesto prvenstvene tablice.

I. A.

Nova pobjeda Zrinjskog 1932

STARI ŽEDNIK – Minimalnom pobjedom na gostovanju kod Žednika (1-0), nogometaši Zrinjskog 1932 osvojili su nova tri boda i sada zauzimaju peto mjesto na tablici Gradske nogometne lige Subotice. U posljednjem 11. jesenskom kolu plavo-bijeli na svom terenu u nedjelju 10. studenoga od 13 sati dočekuju Đurđin.

Poraz Bačke 1901

SUBOTICA – Nogometaši najstarijeg kluba u državi zabilježili su još jedan poraz u natjecanju Srpske lige grupa Vojvodina, izgubivši na domaćem terenu od ČSK Pivare (1-2). Nakon 12 odigranih kola Bačka 1901 zauzima 10. mjesto sa 16 osvojenih bodova, a u sljedećem kolu gostuje kod Dinama u Pančevu.

Spartak niže pobjede

SUBOTICA – Pod vodstvom novoga trenera Dragana Kanatlarovskog jedini subotički Superligaš igra sve bolje, a s

novom pobjedom protiv Čukaričkog (3-0) sve je bliži gornjem dijelu tablice. Uz to, pobjedom protiv Napretka (2-0) izborili su i plasman u četvrtfinale nogometnog Kupa Srbije.

RUKOMET

ŽRK Rusin – ŽRK Sonta 15 – 15 (6-5)

RUSKI KRSTUR – Na neugodno gostovanje u Ruski Krstur sonćanske su rukometašice otputovale bez nekoliko standardnih prvotimki. Nevične igri na betonu, poslije početne prednosti dopustile su domaćim igračicama da mini-serijom od 5

– 0 preokrenu rezultat na 5 – 1. Poslije tajm auta trenera prof. Gorana Matića stisle su igru u obrani i pojačale tempo u napadu, pa su do odmora uhvatile priključak na 5 – 6. U drugom dijelu igre domaća ekipa je u stalnoj prednosti od 1 do 3 zgoditka, a u posljednjih 10 minuta igralo se zgoditak za zgoditak. Sonćanke su krajnji rezultat poravnale doslovce u posljednjoj sekundi susreta, prekrasnim pogotkom liderice ekipe Amre Sopi, koja je kapetanski preuzela na sebe odgovornost posljednjeg šuta. Tako su, iako drastično oslabljene, Sonćanke na teškom gostovanju osvojile polovicu plijena.

I. A.

ODBOJKA

Pobjeda i poraz

BEOGRAD, SUBOTICA – Odbojkašice Spartaka pobijedile su Partizan Vizuru (3-1) na gostovanju u Beogradu u derbi susretu 4. kola ženske Superlige, dok su odbojkaši Spartaka poraženi na svom terenu od Đerdapa (0-3).

HRVANJE

Pobjeda Spartaka

SUBOTICA – Hrvaci Spartaka svladali su na domaćem terenu Radnički iz Sombora minimalnim rezultatom 4-3, a pobjednika je odlučio susret u najtežoj kategoriji (120 kg) između Bina i Rkmana, pobjedom domaćeg natjecatelja tehničkim tušem u 1. rundi.

MARIO HORVACKI, NOGOMETAŠ NK ZRINJSKI 1932

Hit momčad

S nekoliko uzastopnih pobjeda plavo-bijeli su se približili samom vrhu tablice

Odličnim igrama protiv najboljih momčadi i s nekoliko uzastopnih pobjeda nogometaši NK Zrinjski 1932 postali su svojevrsni hit prvenstva Gradske nogometne lige Subotice. Momčad pod vodstvom trenera *Mileta Bačića* sada svi respektiraju, a svaki novi susret »plavo-bijelih« prati sve više gledatelja. Pred posljednje jesensko kolo, domaći susret protiv Đurđina, porazgovarali smo s *Mariom Horvackim*, nogometašem veznog reda ekipe koja u posljednjih šest susreta nije primila gol.

»Od samog osnutka kluba, točnije reosnutka, član sam nogometne momčadi NK Zrinjski 1932. Ponosan sam što je naš trud i zalaganje konačno donijelo očekivani rezultat. Činjenica da smo u posljednjih nekoliko susreta zabilježili pobjede i nismo primili gol, uz 19 osvojenih bodova u 10 odigranih prvenstvenih kola, najbolje govori kako smo igrački sazreli i možemo se ravnopravno nositi sa svim protivnicima u Gradskoj ligi. Prošle sezone smo u cijelom prvenstvu uspjeli osvojiti ovaliko bodova, a danas nas samo tri boda dijele od druge pozicije na tablici«, upoznao nas je s lijepim dostignućima svog kluba Mario Horvacki.

OBRANA NA PRVOM MJESTU

Plavo-bijeli su na deset ligaških susreta primili samo četiri gola, pa uz lidera (Dušan Silni) imaju najbolju obranu lige. Jedini poraz doživjeli su od Radničkog iz Bajmoka, prošlogodišnjeg člana Vojvođanske lige, dok su sa svim momčadima ispred sebe na tablici odigrali neodlučeno.

»Primarni cilj u svakom prvenstvenom susretu nam je sačuvati mrežu, a iz kontranapada pokušati postići pogodak. Zbog toga smo i većinu susreta dobili minimalnim rezultatom, poput pobjede protiv Žednika u prošlom kolu. Činjenica kako smo primili svega četiri gola u deset kola, potvrđuje čvrstinu naše obrane. S druge strane, nakon stečenog iskustva u proteklom ligaškim sezonama, više nismo u situacijama da gubimo dobivene susrete ili olako prokockamo rezultatsku prednost«.

ZADNJI VEZNI

Mario Horvacki igra na poziciji zadnjeg veznog, odgovornom mjestu u formaciji 4-5-1, koju preferira trener Bačić.

»Ova pozicija mi najviše odgovara, a s obzirom na moje još uvijek mlade nogometne godine (25) mogu dosta pretrčati i obavljati obrambene zadatke, ali i po potrebi aktivno djelovati i na protivničkom dijelu terena. Dobro smo pripremljeni, pa se nije osjetila razlika kada smo s tri prešli na dva treninga tijekom tjedna plus utakmica na kojoj izgaramo do posljednje minute«, rekao nam je zadnji vezni Zrinjskog.

ODLIČNO OZRAČJE U SVLAČIONI

Dobri rezultati svake momčadi ovise o duhu koji vlada u svlačionici, a kako nam prenosi Mario, u njihovom kolektivu je raspoloženje svih igrača zbilja na visini.

»Doista vlada fenomenalno ozračje među svima nama, ali unatoč odličnim rezultatima i nizom pobjeda, u svaki novi susret ulazimo s velikim oprezom i respektom prema protivniku. Svi smo složni u namjeri da damo maksimum, ponajprije sačuvamo gol i, ukoliko možemo, postignemo barem jedan. Moram istaknuti i golemi doprinos našeg trenera koji nam je ulio određenu sigurnost i samopouzdanje, prenoseći na nas svoje dugogodišnje igračko iskustvo«.

BEZ ZALIJETANJA

Iako slijedi posljednje kolo jesenskog dijela, i domaći susret protiv Đurđina u kojem u svi već očekuju nove bodove, s kojima ni sami vrh nije više daleko, momčad Zrinjskog 1932 ostaje pri stavu kako nema prevelikih očekivanja. Stav kluba je igrati susret po susret i ne zalijetati se u prognozama, a kvaliteta će sama donijeti poziciju na tablici.

»Iako je nastupila određena euforija zbog serije odličnih rezultata i približavanju samom vrhu tablice, drugoplasirani Radnički je tek jednu pobjedu od nas, zbilja se ne želimo zalijetati u nikakvim prognozama u pogledu našeg konačnog plasmana. Raduju nas dobre igre i zrelost koju pokazujemo na terenu, i mislimo da naša momčad može otići još dalje. Naravno, ukoliko nakon zimske pauze i prijelaznog roka ostane u ovom sastavu«, zaključio je razgovor na temu hit momčadi novoga prvenstva Gradske nogometne lige Subotice njen zadnji vezni Mario Horvacki.

POGLED S TRIBINA

Odbrojavanje

Tjedan dana nas dijeli od 15. studenoga i prvog susreta baraža za plasman na Svjetsko prvenstvo u Brazilu 2014. godine, u kome hrvatska nogometna reprezentacija gostuje na Islandu. Današnjim danom počinje završno odbrojavanje do dva najvažnija susreta generacije koja je propustila prošli summit najboljih svjetskih nacionalnih momčadi u Južnoj Africi 2010. godine, a u posljednjih nekoliko kvalifikacijskih susreta opasno kompromitirala potencijalnu šansu za plasman na sljedeće SP. Sat je počeo opasno otkucavati vrijeme završnih ispita nakon

kojih više nema šanse za popravni i stoga su svi mogući alarmi oglašeni na najvišim razinama. I pokraj toga što se sreća ždrijeba ponovno osmjehnula, dodijelivši Hrvatskoj najslabijeg mogućeg rivala. Island.

Vršitelj dužnosti izbornika, nekadašnji ponositi kapetan reprezentacije koja je igrala na SP-u u Njemačkoj 2006. godine, više nego ozbiljno je shvatio povjerenu mu zadaću i već je sproveo prve korake u namjeri ostvarenja jedinog cilja. Proputovao je cijelu Europu, obišao sve potencijalne kandidate za sastav u Reykjaviku i utvrdio činjenično stanje stvari. Potom je objavio popis u kojem je pojedincima jasno stavio do znanja kako su im istekli Štimčevi krediti (Sammir, Halilović, Kalinić), upućujući jasnu poruku svima da je mjesto u nacionalnoj reprezentaciji rezervirano samo za najbolje i najspremnije. Također, nagradio je pozivom najboljeg strijelca Rijeke Benka i njegovog suigrača Maleša, što je potrebna infuzija svježih krvi, toliko potrebne pred put na ledeni Island. U odbrojavanju pred prvi meč, odredio je i nova pravila igre ukidajući slobodan dan tijekom okupljanja igrača, te uvođenje treninga i na sam dan susreta.

Objektivno, po svojoj kvaliteti Hrvatska je daleko ispred Islanda i možda sve ovo ne bi bilo potrebno.

Ali tako se mislilo i prije Škotske...

D. P.

NOGOMET

Dinamo se vratio na vrh

Sigurnom pobjedom na gostovanju protiv Lokomotive (3-0), Dinamo je iskoristio neodlučni rezultat Hajduka protiv Slavena (3-3) u Koprivnici i vratio prvo mjesto na tablici 1. HNL.

Ostali rezultati 15. kola: Istra 1961 – Osijek 1:1, Split – Rijeka 1:0, Hrv. dragovoljac – Zadar 0:2

Tablica: Dinamo 33, Hajduk 31, Rijeka 29, Lokomotiva 26, Split 25, Istra 1961 19, Zadar 15, Slaven 14, Osijek 8, Hrv. dragovoljac 7

Hrvatski derbi već u četvrtfinalu kupa

Voljom ždrijeba Dinamo i Hajduk će se sastati u četvrtfinalu nogometnog kupa Hrvatske, a modri će 4. prosinca biti domaćini u prvom susretu na Maksimiru. Uzvrat se igra 18. prosinca u Splitu na Poljudu. U ostalim susretima sastaju se Rijeka – Osijek, Zadar – Istra 1961 i Inter – Slaven.

TENIS

Dodig na Mastersu parova

Prvi puta u modernoj povijesti hrvatski tenis ima predstavnika na završnom turniru najboljih tenisača u igri parova. Ivan Dodig u paru s Brazilcem Marcelom Melom odlično je započeo debitantski nastup, izborivši pobjedu protiv najboljeg svjetskog para braće Boba i Mikea Bryana 3-6, 6-3, 10-8.

KOŠARKA

Pobjeda Cedevite i Zadra

Dva hrvatska predstavnika, Cedevita i Zadar, izborili su pobjede u 6. kolu regionalne košarkaške ABA lige svladavši Široki (85-76), odnosno Krku (80-79). Treći predstavnik Cibona poražena je na gostovanju kod Partizana (80-71) u Beogradu. Cedevita zauzima drugo mjesto na tablici s 11 osvojenih bodova, Cibona je peta s 9, dok je Zadar trinaesti s 8 osvojenih bodova.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem Singer šivači stroj star preko 100 godina. Malo korišten, sačuvan s original papirima, za 100 eura. Tel.: 572-875; 0638838747; 0690094246;

Primila bih na dvorbu, spremanje ili druge kućne poslove. Tel.: 065/531-99-28.

Iznajmljivanje čokoladne fontane za rođendane, vjenčanja i razne druge prigode. Tel.: 069/524-7860.

Crikvenica – izdajem apartmane blizu mora. Tel.: +385 51 241-053.

Prodajem Renault CLIO 1,2 crvene boje, 3 vrata, decembar 2011, prešao 4500 km. Tel.: 063/516-300.

Prodajem kozje mlijeko i sireve u Subotici. Tel.: 064 2380088.

Prodajem vijetnamske svinje i švicarske patuljaste koze. Tel.: 064 2380088.

Nudim uslužno kuhanje domaćeg sapuna, sirovina osigurana. 50 posto gotovog sapuna nudim osobi koja poznaje tehnologiju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem stan u Zagrebu – Gajnice, 52,80m² + ostava u podrumu. Stan ima 2 sobe, kuhinju, kupaoću, wc, predsoblje, terasu. Neposredna blizina vrtića, škole, ambulante, tržnice i ostalih sadržaja. Tel.: 064-3690680.

Izrađujem po narudžbi ručno šivene tradicionalne ženske bunjevačke, šokačke, mađarske i bizovačke papuče. Tel.: 064 0543720.

Povoljno dekoriranje dvorana za vjenčanja i rođendane, izrada perlica za zvanice, poklon korpe i dekorativno pakiranje darova. Tel.: 064 0543720.

Prodajem ulični dio obiteljske kuće. U jednom dijelu potrebna adaptacija. Postoji struja, voda, kanalizacija, kablovska. U najljepšem je dijelu Kertvaroša. Cijena 40.000 eura. Tel.: 024 572-875, 063 8838747, 069 0094246.

Prodajem salaš i 2 jutra zemlje kod željezničke stanice Ljutovo, Mažuranićeva 21. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno TIP 500, TIP 400 meko i oštro od 1, 5, 25 kg. Tel.: 024562-415 ili 064 2779948.

Crikvenica, izdajem apartmane blizu mora. Tel.: 385 51 241053.

Mijenjam 2 jutra zemlje i salaš u Ljutovu za garsonjeru u Subotici. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno T-500 krušno, T- 400, čisto i T- 400 oštro. Po narudžbi pečem domaći kruh. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem bojler 10 litara, aspirator i električnu biciklu malu. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem kuću-vikendicu na obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

U centru se izdaje lijep poslovni ured od 35 m² – dvije prostorije s parkingom, na tihom

i mirnom mjestu. Cijena 100 eura. Tel.: 064 9738601

Prodajem kuću u Gornjem Tavankutu, 120 m², sendvič zid, etažno grijanje s okućnicom, Tel.: 061 1478823

Prodajem noviju kuću iza Dudove šume, tro-sobnu s dvorištem, dodatnim prostorijama i garažom. Cijena po dogovoru. Tel.: 064 2525946

Prodajem zemlju 5,62 ha od 2 parcele (cca 10 jutara), Šupljak (ko Palić), 3 km iza stare škole, produžetak senčanske ljetnje ceste, uz kanal. Cijena: 63.000 eura. Tel.: 061 2724822 i 063 1648043.

Izdajem opremljen stan veličine 25 m četvornih sa zasebnim ulazom. Ulica Branka Pešića 41, Zemun. Dogovor na broj telefona 011 3077036 ili 011 2104257.

Povoljno prodajem manje skladište, podrum i tavanski prostor. Veliko dvorište pogodno za parkiranje kombija, kamiona i za auto plac, kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064 9640745.

Odmor u Vrbovskoj, otok Hvar, povoljno. Tel.: 063 7139337.

Prodajem 3 motike placa (2 km udaljen) iza Crvenog sela, blizu somborske ceste (10.000 eura) Tel.: 024 532570.

Prodajem starinsku spavaću sobu »čistu sobu«, stol, stolice, razna bunjevačka ruha: sefire, sukna, pregače, marame, ponjave, čaršave, muške čakšire, čizme (br. 43) i sl. Tel.: 024 528682.

Prodajem traktorsku prskalicu RAV 440 eura, zob, starinska klupa, dolaf, ormani. Tel.: 024 532570.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vuković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila Agencije za privredne registre Republike Srbije pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO

Krštenje vesele Ive

Putem naše rubrike po drugi put dolazimo do Male Bosne, sela koje je u proteklih pola stoljeća smanjeno za više od polovice broja stanovnika. Bijela kuga već neko vrijeme karakterizira ovo mjesto, ali se oni s time ne mire, slave posvećenje novog života u svojoj župi Presvetog Trojstva. U Maloj Bosni protekle je nedjelje krštena Iva Horvat, kćer Sandre

(30) i Bojana (34) Horvata. Ona je, za sada, jedinica Horvatovih i nedavno je napunila godinu dana:

»Dugo smo čekali bebu, nakon tri godine smo i uspjeli, dao nam je Bog, jako smo sretni! Baš smo htjeli krstiti je u Maloj Bosni, jer sam ja oдавde i tu smo i vjenčani. Iva je inače jako veselo, 'zvrkasto' dijete«, kaže majka Sandra.

Krštenje su uveličali rođaci, kumovi i prijatelji, a kuma male Ive je Sandrina sestra Dajana (26), koja je također tu vjenčana.

»Sretni smo, srce nam je puno, bila je jako lijepa misa, zahvaljujemo se župniku Draganu Muharemu«, dodaje majka.

Velečasni, kao pastir ovog stada, svjestan je kako ima više pokopa nego rođenja, ne samo u ovom selu nego i svuda uokolo:

»Trudimo se, i ja kao mladi župnik, okupiti mlade, organizirati radionice. Nedavno smo imali pravljenje kolača, prodavali smo ih i to smo namijenili za Afriku. Želimo uključiti mlade u život Crkve. Ovih ću dana ići i u vrtić družiti se s djecom. I mi, kao i vi u vašoj rubrici, ne želimo gledati loše već ono što je dobro, to isticati i činiti život ljepšim. Želimo stvoriti obiteljsku atmosferu, intimnije okruženje, kako bi bili bliži jedni drugima. Možda imamo malo krštenja i vjenčanja, ali se trudimo da to bude lijepo i srdačno«, ističe župnik.

Imajući u vidu veliku agilnost u radu vlč. Dragana Muharema, koju pokazuje i u svom pastoralnom radu, a i u adaptacijama na hramu Božjem koje je nedavno sproveo, možemo očekivati da Mala Bosna opet postane mjesto odakle će dolaziti dobre vijesti, lijepe informacije.

To dokazuje i veza mještana Male Bosne koji se i nakon selidbe za grad rado vraćaju svojim korijenima, koji su odani svojoj crkvi, gdje dijele svoje najljepše životne trenutke. Jer, i krštenje djeteta i sklapanje braka zasigurno su odlučujući trenutci koji se pamte cijeloga života.

Nikola Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

»Škulovanje«

Piše: Branko Ivković

Faljen Isus čeljadi moja, jevo sidimo ja i moj pajtaš Pera na čoši kod Bačićevog salaša na početku Ivković šora i mudrujemo, samo nam je još to i ostalo. Ta šta ti veliš Braniša na ovog novog derana u vlasti što su ga metili na novce? Ta šta ću velit očin, meni bome tu sve ništa ne ide kako bi bijo red, baš se pitam čiji je to sin? Ta zna se da kod nas u vlast mož samo ako imadeš jakog baću jal didu, neg kaži ti meni lipo moj Pera kad si ti dobijo buđelar od baće da sam gazduješ? Ja bome ni dan danas, još mi bačo živ i ide kako bog zapovida, a oni dali tom deranu oma buđelar u šake da gazduje, to bome neće ić kako triba već vidim, pogotovo što ima okolo njega puno ti što šaplju i svituju. Kugod niki dan na televiziji jedna curetina svituje nas paore kako moramo imat zdravo dobru robu jel nećemo moć prodat, a oni ćedu morat uvezivat iz drugi država, a ona se vidim razumi u zemljoradnju kugod Kata u znaš šta, jedino što imade slično s paorima to su joj nokti, moš orat s njima, imadu cigurno dvanajst cola kugod ferčikin plug, samo što je tvoj i kraći jel ti se ravnik već sav izlizo.

E koliko ja vidim a i ovi odozgor navijadu vodu na svoje vreteno, oni bi uvezivali od Silvestera, a onda smo bome nagrajsali, pedig ćemo opet mi paori fasovat, di se mi čovče možemo nosit s Jevropom? Kod nji se znade unaprid tri godine cina ranije, a kod nas niko za cinu ni ne smi pitat, mi se možmo radovat da nam i platidu, jel znadu rasformirat firmu pa »puj pik ne važi«, novaca ni od korova, a da ti ne

divanim o suvenciji, oni dobiju pet puta ko mi, taman da izvezedu zabadavad nisu u šteti. Pera me gleda pa će: Izijo te ker kako divaniš, mogo bi divanit u Skupštini, ta ja se tog bome nisam ni sitijo, ta sad kad se latidu dovuće koji kakog mesa isteknutog roka trvanja, a nama neće ostat ni rep od svinjčeta, a i ako ostane zabost ćedu ga ko kadgod na disnotoru da ga dica ne pojidu.

Neg šta ti veliš o ovom vokšovanju, tamo doli, ja nikako to ne možem da skontam, jedni kažeđu da triba vokšovati, a drugi ne dadu da se vokšuje, kaži ti meni ko je tu u pravu? E vidiš Pero ovo ću ti pravo moć objasniti, to ti vako iz dođe, na primer ja odem kod tebe na salaš i ponesem katanac, nako dosta velik da ga nemoš lako obiti, u stvari nikako ga ne moš otvoriti, i lipo spratim tvoju krmaču u svinjak, zakatancujem i ti ne možeš nikako donje, a ja kroz obor pokupim i prodam prasice, a novce metnem u moj buđelar, ti mi ne možeš nikako otet jel nisi vridan, e tako ti je to i tamo, vićemo naše je a nikake asne od njega.

E svaka ti čast Braniša baš si mi lipo objasnijo, pa smoto sam koji dinar mojoj Toni pa ću te častit jednim špricerom u mijani, jel si rad? Ta još pitaš a znadeš da me tako pitanje vrida, ja već mislijo da sam se zabadavad ojijo oko usta od silnog praznog divana, vaćamo bicigle i gasa, a vama čeljadi puno pozdrava iz Ivković šora. Kad dospijem nastaviti ću vam pripovijdat, a sad moram žurit da se Pera ne poduzbije.

Ni sriće ni pameti

Bać-Ivina vi dana u njezne fabrike samo što ne spava. Otide na posov u zoru, a dojde u vrime ka se već triba sprimat za spavanje. Ponese jist za dvaput, al bome, gazda jim se jako brine da se ne ugoju, pa i dalje za taj nikaki topli obrok dobiju četnajst dinara na dan. I to dva miseca kasnije neg što potrošu. Krenu se žene i kod doktora, velu malo će na bolovanje, pa će se baram odmorit. Al oš vraga, ni tamo nemož, jel u knjižica nema nikaki markica, a brež nji ništa ne vridu. Bać-Iva po kuće posvršava sve poslove i muške i žencke, pa mu još ostane vrimenta za otit malo kod kuma-Tune, jel doma naložit vatricu, pa zasist prid televiziju. Znade i kum dojt kod njega, pa se zajedno svađu sa televizijom. Uvik se najde ništa brog čega se mož jako najidit. Istina, mož pritisnit puce i otrnit, al kako bi onda znali šta imade novo? A i od čega bi se svaki dan divanili? Vada od nemaštine, od mali nadnica i veliki poreza, od skupe struje i rane, od fabrika što se zatvaru i zaslužiti nadnica što se ne dobiju nikoliko miseci, od sve više rabadžija što ne radu, od škula u koje dica zabadva idu i doktora kod koji se ne mož ličit. Bolje vako. Bolje se jidit što već ne mož ni gledat ni slušat kako se zadnji miseci svi vladari u ve države samo divanu od nikaki izbora u druge države. I bome, ne žalu novaca, kažu tamo je najviše naši, pa eto, moru i oni ljudi od ničega živit. »E, kume, što bi ja voljijo da je tako i kod nas! Niko ne ide radit, malo smo vamo malo tamo, pa se malo okupimo i zatvorimo kakugod ćupriju, pa zapalimo kakugod kolebu, a svi nas samo čuvu. I još nam dadu jist, pit i dobre nadnice. Ne bi se morali patit za nikake novce ko tvoja«, veli kum-Tuna i potegne malo katarke. »Kume, neka baš tako. Nisu ti ljudi krivi što su taki kaki su. I nji je niko stvorijo i otranijo, pa vada i naučijo kako se triba vladat. Istina, mi smo našu dicu učili drugače, al ko zna, možda ni vo ne valja, možda je ispravnije nako. Koliko, samo, naše dice dreči što su već davno posvršavali škole, a posla nigdi. A jedan moj pajtaš iz vojske tamo nigdi u brda imade trošnu kućicu, ženu i sedam dice. Isto niko ne radi, al država jim daje dosta, pa ni ne pomišlju radit za novce za koje se kod nas radi. Dobro jim i vako. I šta misliš, kako će se ta dica kasnije vladat, kad ji dada i mater odmalena uču na taki život?«, pita bać-Iva i nalje jim još po jednu bukaricu. Uto se na televizije stali divanit od fodbala. Al nema tu fodbalera vi, pa fodbalera ni, pa dragosti ni što su zadobili, pa jida ni što su izgubili... Eto, fodbalovali se ni što za nji kažu da su najbolji. I vada jim bilo ladno, na tribina zapalili velike vatre. Žandari se krenili na nji, al bome i tamo je sila, pa se naguravali meter vamo, meter tamo. I oma se fodbalovanje prikinilo, svi gledu šta se gore radi. Potukli se i jedni š drugima i sami međ sobom. Ka se vatra otrnila, sve se umirilo i fodbal se ope krenijo. Bać-Iva je samo duboko izdanijo i otrnijo televiziju. Ni kum-Tuna više ni imo volje za divan. Guknijo je još jednu bukaricu i ošo doma.

Piše: Ivan Andrašić

8. studenoga 2013.

MISLI POZNATIH

Pessoa: Ne posjedujemo ništa, jer niti sebe ne posjedujemo.

Franklin: Ne uspijevajući u pripremama, pripremate se da ne uspijete.

Platon: Nikad ne obeshrabruj nekoga tko kontinuirano napreduje, bez obzira koliko to bilo sporo.

FOTO KUTAK

Crni trio!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Miroslav Ćiro Blažević

Koje godine i gdje se rodio hrvatski nogometni trener Miroslav Ćiro Blažević?

Za koju je momčad igrao u 1. ligi nekadašnje SFRJ?

Kada započinje trenersku karijeru?

Koja je bila prva nacionalna reprezentacija koju je vodio?

Na čelu koje momčadi je bio kada se vratio u Hrvatsku?

Kada preuzima Dinamo i koje godine osvaja naslov prvaka?

Koje je sve klubove vodio u nastavku trenerske karijere?

A na klupama kojih reprezentacija je sjedio?

Koji je njegov najveći trenerski uspjeh?

Rodio se 10. veljače 1935. godine u Travniku
NK Rijeku (1959./60.)
Švicarska (1975.-76.)
NK Rijeku
1981. godine, a prvak postaje sljedeće 1982. godine
Grasshoppers, PAOK, Nantes, Priština, Zagreb, Hajduk, Osijek...
Hrvatske, BiH, Irana
Treće mjesto Hrvatske na SP u Francuskoj 1998. godine

VICEVI

Nezadovoljna mlada gošća zove konobara:

- Molim vas zamijenite mi ovo jelo.
- Zbog čega, ako smijem pitati?
- Okačila sam ga na Face i već 15 minuta nemam niti jedan LIKE!

Djevojka ostavlja vjerenika:

- Ne mogu više! Isuviše si škrt. Vraćam ti prsten!
- A gdje je kutijica? - upita vjerenik...

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаче"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

OGLAŠAVANJE ZAHTIJEVA VRIJEME I NOVAC

NE EKSPERIMENTIRAJTE!

RJEŠENJE JE

VOJVODANSKA
Svastara

www.svastara.rs

